

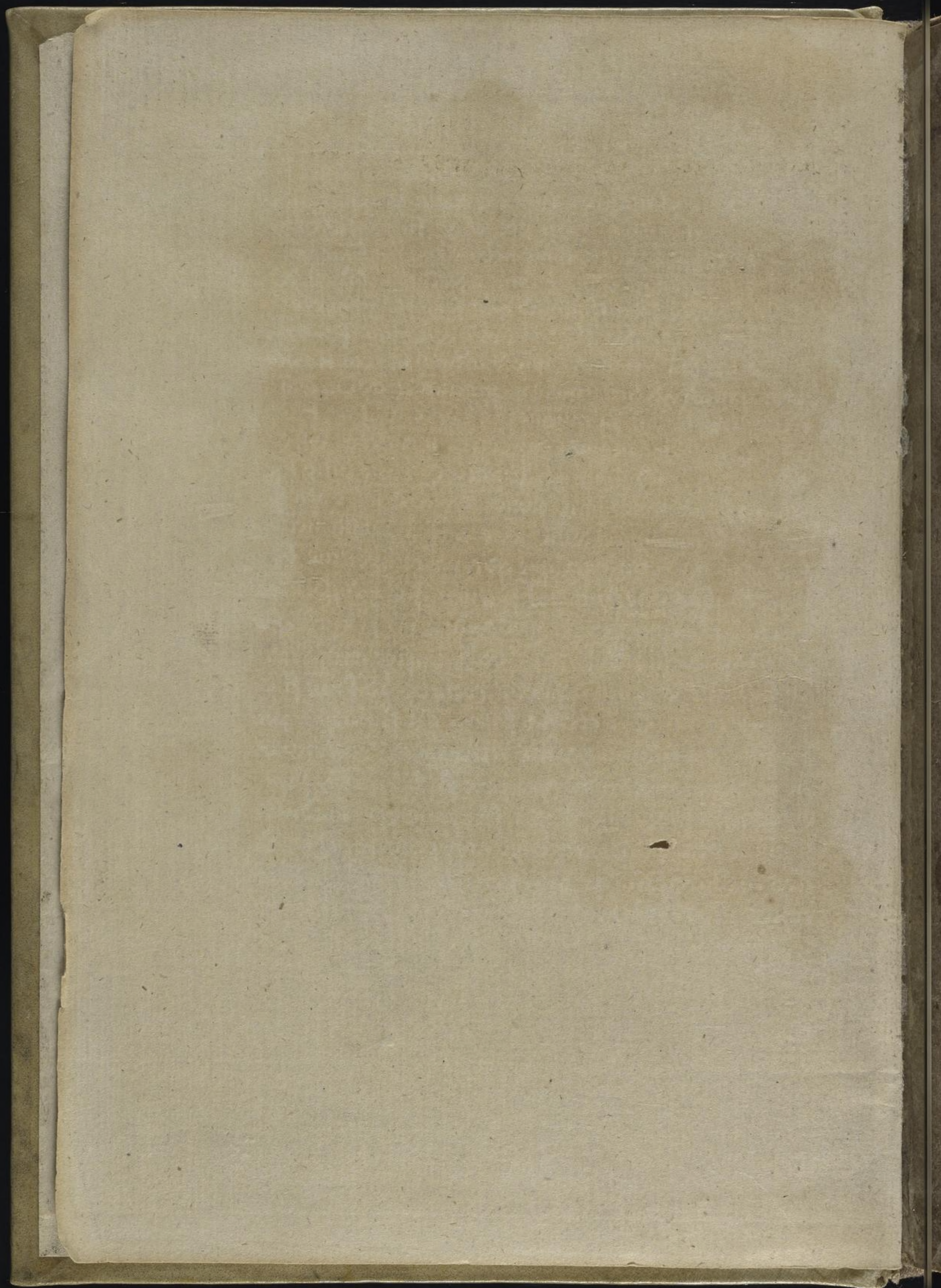
The full title of the MS is
"Theoricae Testamentum", and it
is an exactly similar MS
to the one the British Museum
has placed to number among
the Harleian Manuscript
number 3369 and with the
same date of 1446. The British
Museum have absolutely no
doubt that this is the work
of Raymond Lulle and it has
been compared with the MS at
the British Museum.

V. Manuscript Vol. I. P. 707.

170
Incipit
Ego qui gloriose omnipotens existis
amice intelligere et carere maxime
presentem ut filius veritatis patefias
est occultatum in parte et ut fiat illis com-
pletum tunc excellentissime nobilis in parte
manifestatum in nro abrenuntio volumine
transformatione perfectissima ad quam sophiste pergere
nunc possit. Et ideo isti libri ceterumque filius
doctrinae per modum testamenti quae dividuntur in tres libros
principales videlicet theoretica, practica et adiacentia
tres partes dividit in quatuor distinctiones sunt scilicet
accidentales distinctiones mixtionem et applicationem, diffe-
rentiales pro primo libro practicali. Et pro primo the-
oretico in nomine celestialis sapientiae intendimus omni
hunc doctrinae clarificare domini nobis datum per processum
sine quo plena noticia rei quae est una composita
illis entibus quae sunt materiae naturae quae per dissolutionem
invenitur in uno ordinem videri non possunt. Et
ob hoc quod doctrina dissoluta cui per se anhelat
et suspirat et semper desiderat evadere ad finem suum
confirmationem. Tu eterna sapientia firma et per-
durabilis prudentia velis illuminare et docere
in te ad cognoscendum veritatem fabricatam per sapi-
entes antiquos sine qua ista scientia quae est medulla
nobilis parte per se integrari non poterit. Et ad
nos inducendum quod cum tempus est illi
cones illi.

72

De diffinitionibus artis/et quid sit theoria et
practica **lib. i. capitulum**

¶ nra cetera stant in suis primordialis
et succedentibus principis/ dant cognoscere naturam
corporum et mediorum in omnibus extremis eorum gigni-
tis/ Que media et extrema sunt ea vere mu-
tationis eorum secundum suam radice[m] et proprietate[m] in ce-
lesti forma et specie permanenti/ per dispositiones su-
as in quantum sunt permixtibilis in verissimam for-
mam perfectam/ ad huc sunt causa conservandi esse-
ciam et naturam perfectam/ in tam quantum est possibi-
le ducendi ea ad finem et perfectam temperationem/ **¶**
¶ si in hoc libro primo loquimur in discontinuatione
physica/ mandatum habemus a magistro ipso nature/ Quia
ipsa manifeste nobis apparuit plorans ac lamen-
tans atque clamans/ per dolor quid faciam/ quod meum
strenu[m] me voluit tolli et mea secreta me voluit
decelare/ ac illa que formam per preceptum mei ma-
gistri/ morti me tradere voluit/ iste est dolor quem
natura conduxit coram sociis suis/ et brevis tantum
plorabat proinde quod non est cor/ quod luctum habu-
isset et amore/ quod omnem solam suam plorandi ce-
ramisset aut contraxisset/ Quia tantum dolore
sine in cor/ quod totaliter penituit se de operibus
quas fecerat in hoc mundo/ tamquam ab illis voluisse
cessasse/ si licentiam habuisset a domino/ Et ob hoc

[illegible]

si vera temperantia/cum q^o to^o et fine ipso n^o/ Reiter
litas est inordinatio contraria in se de una et de
alio/ et dicitur q^o in se de duobus
extremis/ vel dicitur media inter duo extrema/ et

**De temperamento cor^m et intemperamento/ et neutra
litate/ et de mediis/ et de instrumentis natu
ralibus immutabilibus et contrariis. ff.**

Capitulum. 2^m

¶ Et hoc tenetur tu habere ad id p^omo/ q^o temp
amentum est dispositio vel natura corporis p^ofecta/
p^o qua actus naturales sunt p^ofecti/ et p^oficiuntur
mediate absq^{ue} alio medio/ q^o pro tanto indicat
et fore dispositio vel qualitas omni cor^m/ et non
accidens/ Quia si corpus medicinale non est bene
temperatum cessaret omne de ad mutandi corpus
imperfectum ad perfectum/ et carens sine applicatione/
que cum debita p^ofecta se p^oficiunt/ et in p^ofectum naturae
potens temperamentum p^ofectum/ q^o sit aptum ad com
plenda actus que sunt ad p^ofectionem suam/ et
mentis/ et p^ofectionem que sit p^ofecta/ et in p^ofectum
¶ Ista autem dicitur medicamentum/ et aptum p^o finem tem
peramentum/ et cognoscitur cum debet temperamentum
dungi in modum suum/ et in modum suum ad
ducere naturam temperamentum/ et instrumentis na
turalibus et p^ofectionis p^ofectionis/ Quia confidat
cuncta temperamentum p^ofectum in modum suum/ et
totaliter extirpatur a locis ipso/ q^o cor^m et
p^ofectionis/ Et p^o hoc talis confidat extirpatur a

toto suo fine/ sicut ille qui alienatur per superflua facta
mata/ qui inquit dicitur temperantia est habitus per se
natura aut per voluntatem magis in infermento
acquirunt per colligantiam inestabilium cum arte informatam
in media constituentem omnem habitum seu diversos/ quia
temperamentum sic est perfectum actum/ non cognoscit
clarum nec directum consuetudinem aut reprobatur/ quia per
deum suam sine sit unus habitus vel sint diversi/ nichil
omnino et semper est unus solus modus consuandi ter-
minos emendi ad finem dei temperamenti/ quod temperantia
in comandam quod significat per C. // Intemperamentum
est una dispositio immutabilis corruptibilis/ que fit per
resoluciones elementaria/ per quam immediate et absque
medio corrumpit actiones individuum nature/ propter
labilitatem et elongationem suo temperamento/ que dicitur
at per continuitatem et colligantiam suam per in
composito // Et istam voluntatem quod significat per g. // cum
conversione de d. et f. in g. // Neutralitas aut medi-
ocritas est dispositio in qua per modum medii actio
sui subiecti habituantur cum consuetudine spiritus/ qui
tamen ad indicium experientie sensus/ et significat per e.
deuallata de b. et f. et convergentes in d. per quod
formatur C. sic dicimus in practica que est secundum
per se figura. Et sic nos dicimus superius quod theoretica
ipsa autem in tres partes dividitur/ et ab illis tribus
partibus fili convenit tibi deuiare/ propterea debes intelli-
gere/ quod omnis filius doctrine debet considerare dupliciter
omnes partes theoretice/ accipiendo scilicet quia capi possunt
secundum naturam suam generum/ Ob hoc quoque debent

figura

considerari et intelligi per rationem secundum id quod in se sunt.
Et aliquando secundum quod sunt signa recta et proportionata,
secundum naturam ad aliquam significabilem respectum per
cognitionem in coram temporabilibus. // Sed consideratio prima
fili debet precedere in ordine doctrine intellectualis, sicut
invenies declaratum in tractatu questionario artium
abrenite in .C. m. questionibus .p. libri istius artium complete.
// Quia nobilis instinctus et nobilis appetitus debet
figi in corde illius filii doctrine, cum nunc secretum se
vult manifestare cum revelatione, que monet a crea-
tore totam intelligentiam. // Quia consideratio istius secundum
deum non faciendo inveniatur nature, nos ibi ponemus
secundum exigentiam nostri magistrum per processum divinationem
nobis revelatum et de nostro secreto, quod est instrum-
tum perfectum totam nostri magistrum, et totam naturam, illud
tibi monstrabimus, si fidelis filius nobis sis. Et deo
omni filio doctrine precipimus et defendimus sub pena ana-
thematis et maledictionis divine, quod nunc deum secretum
non velis ipsum revelare inimicis stantibus contra natu-
ram, sed bene celare et tenere secreta, quod nullus sciat.
Quia nunc eximit a sermone humano id quod de ipso
invenies in secunda parte

*De principiis nature universalis et quod sunt extracta
a massa confusa, et de .p. electis et de .3. primordia-
libus principalibus omnium rerum per maiorem formam mundi, redun-
cendo ad magistrum que est forma minor tanquam
minor mundus et c. Rubrica*

Propriet

in
Ca. 3^m

omnina naturalia primordialia et succedentia
in ope nature sunt (vniu'saliter) oia extrema
que esse pnt cū medijs int' illa/ sic declarabim' in ca.
sequenti in 2^a pte practicabili/ declarando nām primordi-
alium principior' // Omnipotencia nāe est summa deus
celestis qm est alpha et .oo. / in ipso sumus sine pncipio
et principiu' sine fine/ creator et formator omnium principior'
supradictor' succedentium/ que extrema et media in opibus
nature vocant' // Istā naturā deus creauit de nichilo
in vna pma substantia/ quā vocamus quintā essentiam
i q' tota nā apprehenditur // De ista pma diuisa in tres
ptes s'm suam essentia/ de pncipio creauit deus ange-
los/ Et de s' c' creatu celū et planetas et des stellas/
De tertia pte que erat nūq' pma/ creatu deus istū
mūdū in isto modo ~~figu~~ // Sed h' filii h'os intellige
nō sic tibi tradit' sed sic totū sunt cū in ist' ad volū-
tatem sum creatoris/ absq' aliq' successione opatoris/
nec absq' mā precedenti/ que respicit successione gene-
ris/ q' nō esset creatio nec opator diuina/ que respicit
creationem entitatis vementis scientificæ p' creatioem
de nichilo in vera entitate substantiali // Vna pte
filii/ h' q' d' dicim' et iam dixim' / Velis intelligere
cū s'm scientifico/ et nō agnostico n' Oligantifico/
Vna sic loqm' ad respectu nāe/ opator cuius in h'os
assilari in nro magistro/ Et ideo dicim' cū s'mone
exempli/ r' q' nos bene intelligas sic iā tibi dcm
est/ et nō ut scribit' summa creator diuisit istā pte
in .ij. ptes/ Et ex vna pte magis pma/ creatu deus
substantia elementor' / que ptiapat cū p' celestia/

2^a figu

3^a figu

py

substantia simplicem / p quod dicitur in. ote elementales
sunt elementate / quolibet p^m p^m n^m n^m sic p^m p^m est
declaratio // Ista in elementa sic creata remanserunt
pura et clara / de clare p^m n^m / ex qua erat creata
usq^{ue} ad tempus p^m / q^d exiit a natura / et ad hunc
est ad tempus indulgentie post p^m / sed postq^{uam}
mortui sunt homines et animalia et nascencia t^u de
siccitate in destructione generationis / veniendo de corrup
tione in generatione / et post de generatione in corrup
tione / sic de cor^u / t^u p^m p^m / mutat^{ur} ele^{ta} in id q^{uod} / 199
trahit et corrumpit ele^{ta} / p quod corruptione ois p^m vna
est p^m ducationis / Qm na non p^o facere p^m t^u p^m /
ratione sue matie p^m et corrupte / sic fecit in suo p^m /
nec t^u p^m p^m continuabit sim^{il} p^m op^m / s^{ed} Statue
sua nata in p^m p^m in magna corruptione /
p^m m^m ele^{ta} / p^m / q^d cotidie ip^a v^eniunt / Qm id
q^d n^uc p^m ad augmentand^{um} / t^uc p^m in p^m p^m
p^m forcos ligamenti / Et p^o ista doctrina fili potes
intelligere p^m p^m / q^d consumabit^{ur} in fine m^udi / q^{uod}
ihus xpc semet indicat^{ur} p^m in igne celi / q^d q^{uod} et
omne illud q^d noⁿ erat de p^m p^m d^uo^m ele^{ta} / et o^m illud
p^m p^m est ex malo et impuro confusioⁿ in ab
ipso / et id q^d p^m m^m p^m p^m ex virtute p^m /
illud supra sua p^m p^m p^m et sempiterna
lit^{ur} / Et malum ip^m cadet sup^{er} d^up^matos / et ois v^eritas
p^m sup^{er} benedictos / Et p^o h^{oc} p^o elucidaⁿ tua consi
deratio / q^d in fine / ois v^eritas ibit ad sim^{il} p^m d^uo^m vnde
p^o v^enebat / Intellige adhuc q^d ista t^u q^{uod} nos calcuam^{us} /

non est verum ele^{ti} p^{ri}mo est elementata ex vero q^uinto
 elemento/iam apparet q^uinta s^uba elementalis corp^{is} ele^{ti}/
 de qua q^ua est formata cu^m s^ua re q^uinta/ uenies illud q^uo
 cu^m aⁿte formatua/ sic^u corpus absq^{ue} aⁿia/ et p^{er}fecto
 aduⁿcta in vno p^{ro}posito/ uel mat^{er}ia sine forma p^{ro}posita
 ex s^up^{er}dicta infectioe p^{er} se q^uia accoem ad ele^{ti} omⁿis
 aⁿte/ s^{ed} in cent^o t^{em}p^{or}e/ est t^{em}p^{or}is/ et ex ele^{ti} q^uo
 mo^{do} comburere noⁿ pot^{est} in die t^{em}p^{or}is/ et sic de alijs
 ele^{ti} In ad elucidacone clarissime debes intelligere et co
 n^ugere p^{ri}ncipale s^uba mat^{er}ialis s^umplice/ de qua s^u
 d^um s^une fuerit formata o^{mn}ia in vno/ q^umo q^uo cu^m
 d^um s^une tibi locuti fuerim/ descriptu^m noⁿ sit s^up^{er}ata
 s^ua s^une que est essentia q^uinta/ et s^ubt^{er} h^{ec} tota p^{ri}nc
 cipalitate ab ele^{ti} compositis // Et dicas q^uo t^{em}p^{or}is p^{ri}nc
 ipia s^unt omⁿis re^{rum}/ videlicet/ artificialis/ exemplar/ et ma^{ter}
 p^{ri}ncip^{is} p^{ri}ncip^{is} artificis est deus omⁿis conditor/ Sec^und^o
 p^{ri}ncip^{is} q^uo de exemplar monet^{ur} ab illo q^uo est sapiencia/
 Et t^{em}p^{or}is s^unt p^{ri}ncip^{is} q^uo de mat^{er}ia creat^{ur} p^{er} ip^{su}m cu^m
 sapiencia q^uo p^{re}cedit ab ip^{so}/ Et est p^{ri}mo d^um s^une et^{er}n^um/ q^uo uo
 uocam^{us} p^{ri}ncip^{is} q^uo t^{em}p^{or}is declaram^{us} si nos intelligim^{us} q^uo
 noⁿ indiges q^uo tu p^{er}firmas ip^{su}m iⁿterere in s^ua s^une s^um
 p^{ri}ncip^{is} ad m^undu^m n^{ost}ru^m op^{er}acoⁿem/ q^umo absq^{ue} illa non
 pot^{est} facere s^um/ p^{ri}mo debes ea m^uuestigare in s^une
 coposita/ Q^uo sic t^{em}p^{or}is d^um s^une q^uo o^{mn}ia ele^{ti} s^unt c^{re}ata ex d^um
 s^une/ et de illa s^unt aⁿta ad c^{re}and^um et cor^{ru}p^{tu}end^um/ Q^uo
 n^{ost}ru^m est sic t^{em}p^{or}is p^{er} n^{ost}ru^m/ q^uo cu^m o^{mn}ia ex^{is}tencia s^unt glo
 bo l^uma^{ri} s^unt c^{re}ata et formata ex d^um mat^{er}ia que
 nouit^{ur} p^{er}le/ q^uo ex illa s^unt m^ulta in o^{mn}i s^une elementali/
 et magis in vna q^uo in alia/ sic t^{em}p^{or}is m^uenim^{us} p^{er} natura^m

11^a fig^a

**Capitulum 2^m de minori forma/ et de principiis nature mineralis
simplicis per extrema et media et c.**

Ca^m 2^m

¶ Vnde determinatum sit de forma maiori/ nunc descen-
dendo/ determinabimus de forma minori/ in qua sunt
principia precedentia in opere nature per proportionem/ per extrema
et media suarum operationum proportionem/ Et cum superius
diximus/ quod sua principia sunt omnia saltem omnia extrema
et omnia media illorum/ dicimus quod primum et principale
exemplum omnium/ sunt in eis elementa/ que declarantur
fore elementata/ que significantur per .8./ Secundo sunt
vapores/ qui sunt generati ab illis elementis/ deinde immediate/
et sunt de prima operatione nature significata per .9./ In quibus
vapores omnia corpora elementata resplendent/ ad intrinsecam
novam generationem/ et velis hoc potius et intelligi
qui generantur tibi locis/ ad attingendum finem illum quod
persequimur/ Tercio est aqua clara generata ex deo vaporibus/
hinc cum generatione sue nature/ que venit in deo vaporibus/
in eis elementis/ Et ista est magis proxima materia
aeris/ qui quod immutatur super terram amorem/ Et istud generatur
prope in eis corporibus elementatis succedenti ex materia aeris/
Et quod humidum est forte ponderosum cum asperitate humo/
genera dissipat per motum venti per loca venosa perstrata
declina substantia/ et addit in mineris sulphureis cum
sitis ex vapore calido et sicco/ Et significatur per .10./
Et quarto est una substantia que venit infra sunt minere/
in magis approximando naturam metalli/ Et clamat
calcedo et azoch/ vitruvius/ que est terra et materia metallorum/
Alio modo vocatur casius lucens/ et albus in occulto/
pulchrum nigrum et viride primum/ habet colorem lactis venenose

64.
12. p.

imo. genitum ex ma. ac. vi. ia dei impregnati a deo
 calore calido et suo sulphureo/et in sua resolutione
 in lacte congelato in q. e forma et spes spe fortis/
 in mixtione cuius est multiplicatus calor mineralis/
 q. est vita metalli. et significat p. p. // Quinta
 extrema uel media sunt vapores immediato geniti
 cu resolutione p. resolutione a deo vitro/ Et ista e
 pma et pma ma. genitum omni metallorum ignatum
 a calore naturali et unificatio in for. et spe ag.
 uno/ de q. oes istius artis investigatores. debet in
 tollere in ope natu. ee. ac. vi. sed no tale quale ue
 nit sup. qd. nec opt. quousq. in sanguine apostomatu
 m. et nononoso pmit. vertit et significati
 p. f. // Sexto sunt sulphurea sicca p. successione imme
 diate geniti p. natura a sua dea aqua vne/ q. q.
 vapor coagulat ore aliud: ac. vi. q. est potestas
 dei vaporis in illo metallo ex q. vapor est/ et h. fit
 p. deprimat. q. ma. suscipit p. naturam cu informa
 tione tali/ qualis ei. demonstrat ad formam et speciem
 dei metalli/ et sunt hec sulphurea significata p. b.
 Septima genita p. vapores deorum sulphur. et. ac. vi. q.
 p. successione decoct. sunt metalla/ que sunt vera ex
 tima sine mediocritate cu p. clausura i. ope nae/ q.
 p. corruptio. q. sunt ex p. suas minores/ intendit
 nata ad cadend. p. motu circulari/ illa corruptio/
 et t. genitum/ tm. q. t. in nona genitum
 p. digestionis in suis minoribus/ in q. sunt inclusi
 vapores resoluti ab illis corrupti/ p. genitum

146

quibus tibi informabimur in p^a pte ut possis attingere
encia realia in nro magistro. Qm cu actus illos
de q^{ib} t^{ibi} informabimur in p^a pte habebis sciam habi-
tuata cu delectatione p qua intellectus cu una sp^{ie} at-
tinget altam et cu ordine unig sp^{ie} attinget ordinem
sp^{ie} altiq. Et sic habet ordinata delectationes et in-
telliget p^{ri}m et commune. Ob hoc scio quo sunt
positio et no p^{ro}batie grossificat intellectum et impe-
dunt illu ad intelligend^{um} naturas encm^{um} v^{er}issim^{as}.
Sic declaratu est in arboris p^{ri}ncipio desiderato in m^o
distinctione in ca^{pit}ulo. Intellectus de passionib^{us} f. q. q^{ui} p^{ro}-
apparet q^{ui} tales p^{ro} ignorantia in nro magistro in
ordinatu passionis habet q^{ui} fili nos t^{ibi} habim^{us} alia
principia p^{ro} succedes capitulu talis intentione q^{ui} ma-
talla sup^{er}iora significant p^{ro} h. Et sit nota illor^{um} q^{ui}
no hnt paciencia^m.

*De quib^{us} p^{ri}ncip^{al}ibus magister sit et quanta sunt in
mundo et de eor^{um} conversione Rubrica* *ca. 11 et c.*

Immediata principia in nro magistro sunt. m^o.
principale scilicet aqua vina cu sp^uu ferenti
ex q^{ui} q^{ui} est sulph^{ur} q^{ui} est in lapid^e h^{ab}et cu ista no sunt
sup^{er} q^{ui} in suo naturali actu sit oportet h^{ab}ere m^o
ma^{gis} t^{ibi} est in forma metalli in q^{ui} est eor^{um} potencia
deco accipim^{us} extrema na^{tu}ra p^{ro} media artis iocund^o
ad una sciam in f^{ra} sua min^{or}a. scilicet d. e. r. h. d.
cu ista sunt remota contraria p^{ro} extrema^{ta} suo na^{tu}ra
scipencia nobis monstrant q^{ui} accipiam^{us} f. q^{ui} est
dispositio media extremitatis deo nature q^{ui}o dispo

eligitur ex g. / sic apparet quod earum figuram d. declaratam
in s. pte / p. ca. m. pcedens / sic q. f. conuertit d. in e.
Et totum uertat in b. // Et q. d. istud b. p. articulacoe
educat in e. / De q. trahes. f. in m. magistro in
loco aque uiue et sic potentis // Q. ma. sic. f. sit
potencia conuertendi d. r. h. cu. consuetudine suaz
formaz / q. d. sit actualit. d. illud q. d. sit in pote.
cia in opo nato / et de melioribz medis / p. d. q. d.
ma. / Q. ma. in f. et d. sit actualit. f. et g. et h.
cocta et p. ma. et fortit. digesta p. inuicem nate sapi.
entis / quaz no. quent. m. p. monos / et sepa. / ma.
pte de d. / Et b. na. pte de e. et tunc h. obis. f. in
ope artis assilant. nate / Et omode molis p. adu. to.
rind de c. et d. / qm. conu. nit de h. r. de f. q. d. deual.
lat de h. in b. / De q. fit. f. / q. d. q. d. et uidit in
g. p. cussu nate in m. magistro / Et istud g. est
p. ma. r. p. ma. matia / ex q. d. eamq. modam pfecto.
quo d. formontu. olip. y.

*De approximatione temperamenti ad respectum
na. gendis p. m. p. g. ula. scie. optima. et media.
et de diuisione illaz in p. na. essencialis. Rubra.*

Ca. 6m.

Et hoc potes considerae / q. d. p. os naturales sit
ille / que sit nate ad habitudme temperamenti.
p. m. p. os suaz gend. / que deualant ab optima. et
media. / Et deo dicitur p. os / cu. q. m. b. m. illu. corpus
naturalit. temperatu. p. esse // Et est sciend. / q. d. p. os c. m. g.
cap. d. s. p. uen. et p. d. s. albi. oculi s. nigri / est n. m. ma.
q. d. m. / qm. ex illis consistit et ex it / et est tempera.
tu. / q. d. p. os q. d. corpus medicale possit esse temperatu.

absq; tali humore / scilicet innaturali / non eni absolute sine
tali humore / sicut quod dicitur medium sentiat naturam
sui ex tunc / hoc sine temperantia // Et ideo sunt esse
excepta omni in aliud / ut eorum prime qualitates dissipantur
et cum mutua actione et passione / transferendo ab uno ex
tremo ad aliud / per virtutem medium / quod participat cum ambo
et per appetitum naturae / ut adhuc est medium absq; habi-
tudine aut sine colore et absq; genere // Quia sine tali
aut tali / non habet instantia a potentia in operato. + A humore
magis / quanto operato non debet capi per operato solus
per actionem / que debet proportionari operato per temperantiam
tunc / sed generaliter per cessationem naturae illius / post prius trans-
mutationem per hoc metallum molle infirmum mutatum
in durum temperatum / tunc actio sine sustinencia ignis
et fusibilitate. Et operato naturae / primo hoc quod sit cessat
velut corpus naturale sensibile ab actione / que venit in
sua transmutatione per virtutem elixir / Et sic temperantia
corporis mutati / non est absq; naturali operato // Et hoc
debes intelligere in summa medium de compositione medium
sed cum multum diffuse per ymaginacionem fantastica pos-
ses forte exire ad intellectum in principio super dictorum the-
orice / que continet in se super dicta principia tradita in gen-
eralitate / Et spernit nos tibi instruendum tunc nos homo-
tos in principia principalium naturarum in hac arte divi-
na / Omnia sic nos diximus / quod per considerationem inten-
tionis per naturalem innaturalis et quod naturam / debes
habere compositionem naturalem et essentialis temperamentis
cum omnibus sine partibus subtilibus ac etiam accidentalibus

sic q^d bene te scias regere in toto nro magisterio p^{er} o^mn^{es}
 illas p^{ar}tes. et sup^{er}dicta p^{ri}ncip^{al}ia comprehend^{ere} in d^eo p^{ri}ncip^{al}ia
 sic fructe h^{ec} intellig^{ere} n^{on} de m^{ul}ti^{pl}is sed de t^{er}ti^o t^{er}min^o p^{er}
 se singularit^{er} p^{ri}ncip^{al}ia sic p^{otes} intellig^{ere} p^{er} q^uanta iⁿ d^eo
 ca^us^{ae} p^{ri}ncip^{al}ia n^{ost}ri magisterii / A q^uib^{us} p^{ro}venit istud temp^{or}
 amentu^m / Ob h^{oc} dicim^{us} q^{uod} n^{ost}ri g^{en}ta s^{un}t s^{ec}und^{um} nat^{ur}am
 cu^m d^eu^m s^{un}t p^{ro}p^{ri}etate et p^{ro}p^{ri}etate s^{un}t g^{en}ta s^{un}t
 vegetabilia / animalia / et mineralia / S^{ec}und^{um} animal^{ium} m^{ul}tipli
 catio in sua s^{pe} / dⁱvidit^{ur} in t^{er}ra s^{pe}rmata d^ealia / s^{ic}
 in s^{pe}rmate act^{ivo} / q^{uod} est nat^{ur}ale / et in s^{pe}rmate
 pass^{ivo} / q^{uod} est in nat^{ur}ale / et iⁿ s^{pe}rmate menstrualⁱ / q^{uod} est
 g^{en}ta nat^{ur}am / S^{ec}und^{um} vegetabilia dⁱvidit^{ur} in s^{pe}rmata p^{er}ca
 dices. que s^{un}t naturalia s^{pe}rmata / c^{on}com^{it}antia t^{er}rat^{ur}
 ralia / Q^uia s^{ec}und^{um} complexioⁿe s^{un}t hermostodita / q^uinto
 cu^m humore t^{er}re et m^{en}struo pl^uimali cu^m aer^e / que
 s^{un}t g^{en}ta nat^{ur}am / S^{ec}und^{um} mineralia ad^huc est dⁱvisio in
 m^{ul}ta d^ealia / n^{on} obstant^{er} q^{uod} metalla s^{un}t s^{un}t d^e
 q^uplexione hermostodita / cu^m aer^e / n^{on} / q^uinto in s^{pe}
 s^{un}t p^{ro}p^{ri}etate sulphurⁱ / p^{er} q^{uod} p^{ro}p^{ri}etate c^{on}gelat^{ur} in a^{er}e
 at^que in aer^e / post c^{on}versione illig^{it} in sulph^{ur} albu^m
 aut rubu^m / et ob h^{oc} s^{un}t s^{pe}rmata naturalia / a^{er}e / aer^e
 g^{en}ta / la^{te} / la^{te} / la^{te} / Q^uia n^{ost}ri dicim^{us} la^{te} /
 q^{uod} dicim^{us} ad d^eam illig^{it} / p^{er} p^{ro}p^{ri}etate n^{ost}ri id^eo
 elix^{ir} / Et s^{pe}rmata in naturalia / s^{ic} pl^uibu^m / s^{ec}und^{um}
 cupru^m / s^{ec}und^{um} / sulphurⁱ / et aer^e / n^{on} / Et g^{en}ta nat^{ur}am s^{ic}
 attram^{en}ta / salia / et alia / boracia / tutia / march^a
 sita / magnesia / et assom^{en}ta / et o^mn^{ia} media que
 d^euallant^{ur} ab alijs g^{en}dit^{ur} vegetabilⁱ / et animalⁱ

De q̄b̄ p̄ fieri h̄m̄m̄m̄ monstruale/Secūdr̄ magis
et min⁹ tangendo p̄fectōē. vel ad m̄p̄fectōē/ p̄ hoc
p̄fecto gen⁹ m̄m̄ale cōm̄it̄ solū p̄ figurā s̄ib̄m̄
d̄m̄is gēn̄alit̄. m̄t̄ natalia/ m̄m̄alia/ et q̄t̄ natiō
d̄m̄is gēn̄m̄ (vegetabilm̄ et animā/ Q̄m̄ ab oīz
natiō. p̄uen̄t altit̄ magis p̄p̄m̄q̄t̄ m̄ claritate l̄m̄m̄
nosa/ et p̄p̄t̄a potēs m̄telligē s̄oīz t̄m̄p̄am̄ōt̄/ cūstō
d̄m̄do natam magis p̄p̄m̄q̄t̄ s̄uoz gēn̄m̄/ s̄m̄ q̄d̄
potēs m̄formari p̄ cōt̄ificacōē uulgaris exp̄on
cie m̄ t̄p̄a h̄m̄ano/ nā cūq̄ est iōctificacō n̄p̄ lapidē
Q̄m̄ p̄ h̄o nobis dat̄ cū p̄p̄ogati. p̄ cōt̄ō natiō et c̄

**De q̄ extrahit̄ mat̄ia p̄p̄m̄q̄t̄ et quēmens ad
faciendū magist̄m̄ et de cōuersione elementoz
v̄m̄g et alt̄q̄ Pubrica Ca. n̄. m̄**

Q̄m̄ igit̄ sit manifestū q̄d̄ p̄p̄etas t̄m̄p̄am̄ōt̄
m̄ corp̄e metalli sit de nat̄a metalli magis
p̄p̄m̄q̄t̄/ sic exp̄iēcia que m̄entiri non p̄ cōt̄ificat̄/
et mōstrat̄ eff̄ct̄ nobilis iōst̄t̄e cū s̄usib̄litate bona.
r̄f̄ixione p̄manenti cōt̄. iōm̄cōē/ Et ista sit sola forma
et nat̄a/ sic d̄m̄ est p̄p̄m̄q̄t̄ ad s̄uā nat̄am et m̄t̄m̄
m̄m̄ale/ cū d̄uallabat a s̄uā m̄m̄litate m̄ d̄m̄duā
lib̄ s̄uā p̄p̄az s̄p̄az/ de q̄m̄bz trahēs m̄m̄ quom̄ōt̄.
ad s̄uā formā/ que ei d̄ebet̄/ cū s̄p̄i m̄d̄m̄dualm̄ s̄m̄e
aliq̄t̄ cōm̄t̄ate et ḡt̄iōt̄ate cōs̄anti d̄m̄sione/ s̄ cū
p̄f̄cō amore h̄ḡam̄ōt̄ m̄m̄t̄iss̄i q̄m̄ḡt̄ m̄s̄m̄ul cū
iōali cōm̄ōe/ nec v̄m̄q̄ d̄istordabit̄ m̄ d̄m̄dualia
cōd̄encia t̄m̄ q̄t̄n s̄alūay p̄nt̄ q̄ cūss̄u natiō s̄m̄ nob̄
s̄ue nobilis s̄p̄i/ S̄nde ḡibit̄ s̄oīa forma/ que cūm̄
m̄agna pot̄estate s̄ue p̄p̄et̄tis. v̄lōit̄ q̄t̄ solō/ q̄m̄ p̄r.

¶ p̄m̄c̄m̄ exp̄l̄m̄t̄
et cōt̄r̄ap̄ōt̄ c̄at̄
d̄m̄c̄s̄it̄e

no. de inat.

nata creatur et qui non recipit istam materiam est velud
pictor pingens formam remota in natura remota sic est dm
per in causa de forma minori. Perco fili tibi dico quod
accipias nam dei genitricem in qua sunt duo amara stel-
lata quoniam super hoc non cessant radiare et sunt sol et
luna quod per suos radios obscurat ignis et inter inna-
tura. Accipias corpus volatile. Vir. ac. vi. quod tenet
sua naturam ista sua quantitate in ventris ta for-
tit clausa et seata quod nullus homo hoc potest nisi
cum una amorosa concordia quia natura cum attractione
amoris nobis fideliter monstrantur ex quo si valde intus
✓ tenemur ob hoc. vi. de inat. et non de toto. Et
non natale. Quia in mundo illorum que sunt contra naturam
est. si tangit corpus inter naturam et ex contra naturam. Et
ideo de modo participas. cum naturalibus et contra naturam.
quoniam ab initio recipit naturam corpus et substantiam per am-
Quia de per locum et totum illud. Et per se
ab ex parte inter cum illis contra naturam. Perco quod
voluntate vide naturam operari per inter et quod. si na-
turalis cum luxu sui amoris. quod dicitur dicitur amator. Sed
nos istud nomen inat. accipimus laqueum in hac
arte per omnes res commentibus in contra sui corporis na-
turalis passivas. ad ipsam actum et nos diximus
superius quod in contra hoc est quod dicitur et non est et
quod illud est contra naturam. igitur natura est contra naturam
libet per. sic apparet per deum et in causa per. quod
est monitione de prima forma mundi quoniam deus dicitur
instituit et formabat naturam et deus melior
nate determinat per naturam theoreticam per quod suum

et q^d scias que debes accipe in reali manifestio/ et q^d
persequere/ Quia hoc est et sine dubio/ q^d p^r n^om.
ponit in generatione suoz g^rndu/ quolibet s^rm^r s^rom. // sua
volunt^r s^ryma aialis cu^m aduato caloz s^rm^r mas
enli/ Et p^r h^o p^r intellige tna s^roculato/ q^d v^rntes
Inat^ralid/ s^rint s^romoto. et p^r p^rinque/ cu^m modiocti
te. quo p^ricipat cu^m q^romittit^r natalid. et q^d na
t^rid/ s^rm^r magis et min^rg/ q^d tota nat^rma s^rm^r
g^rndis discrepat aut accedat p^r s^rom/ q^d p^r g^rng
discrepat/ noⁿ debet nata/ n^o t^rim p^r s^rom cu^m pro
p^rinquitato amoz/ quo nascit^r p^r p^rim^r caloz/ mag
na s^rigiditate expellit/ Ver^ro ip^rm ad s^rym^r
ethyopio unde est nat^rmalis/ dicim^r t^r q^d si non
veritas s^ru in t^ria que s^ru portat/ cito m^rficiet
s^ru oia alia/ regis/ Quia scias p^r co^rto q^d omne
aliud clima portat morte m^ro lapidi/ colato igno
rantib^r/ et p^r nos co^rmito

**Quid est lapis et q^d est ip^re est ex q^r elemen
tis et in q^o loco m^rdit/ tena de verbis co^r el^ro
cos verbosos et alios mendaces/ Rubrica
a sua p^rpotate/ sic^r aer ab igne/ et ab aq^r in q^o est
ex p^rpotate media/ sic^r est continens natalid et
c^rtra nat^rid/ Q^u nos dicim^r tota nat^rma/ dicim^r
q^d ad s^ram nat^rmalid. in nat^rmalid/ et q^d nat^rica/
quo s^rint oia s^rm^r g^rndis/ Et tamen si locuti s^rim^r.
p^r nat^rma g^rndis in sua g^rndic^ro noⁿ discrepat/ non
debet/ h^o debet intellige in medi^r ad locu^r s^ru
forma cu^mlibet s^ruentis/ Q^u nom^r nat^rma/ bruta**

per alterationem. reuertat humana in operatione totum hoc
 videre potes sic de vegetabilibus sed non recipiunt formam
 unquam hominum animalia donec reuertatur deus in humanam
 libet. Tunc dico quod si hominata conuertuntur ab hoc quod dicitur est
 cum multiplicata virtute quod est spiritus ex quo individualia
 sunt generis id est deus. Igitur homines conuertuntur per spiritum spiritus
 hoc institutum est per creatoris. Et quod libet per hominem opera
 erit honoris. Vel minor natura reuertatur ad maiorem
 quod conuertatur de multo magno valore. Igitur si volu-
 eris facere assimilari ad naturam herbarum et animalium
 ipsa metalla. Nunc est tunc quod per naturam omnem per
 linet facias deus generis per mensuram tunc deus spiritum
 et formam ipsa potest recipere si quod facias in igne cum
 fermento remanet. Et hoc dicemus in fine parte sed quod
 nos teneas sectos quod totum sit per actum et scientiam quod
 deus nobis dedit solum et non aliis nec dicas ali-
 cuius boni te custodias. magisteras. *minugetur* si hoc dicitur
 reuelando talis reuelatio deus promittit. et quod omni bono
 habundat sibi soli debet. Igitur si promittis facere id quod ei
 debet. tu subtrahis in se ipsum quod deus debet. sic quod id
 format per te iudicium. Unde demerabens in die iudicii
 magnum emon gmisisti ad suam maiestatem. magis tibi
 promittit per sealem maiestatem. Et in illa que sit
 contra naturam accipe unum liquorem quicquid est corruptum
 et separato exspoliatio corporis solatilis. et ad conti-
 nentiam per unum illig. cum duobus humanis absque predic-
 illorum in suo genere sed magis remote. et per unum
 principium tangit per mensuram infima et corrup-
 tibilis de qua fermentata et dealbata cum humida-
 te duorum spirituum mittitur inferius in porta mamilla

minugetur

*De p[er]v[er]t[er]e h[um]ilitatis d[omi]ni p[er]mat[er]e p[er]v[er]t[er]e
menstruatis p[er]v[er]t[er]e p[er]v[er]t[er]e h[um]ilitatis d[omi]ni p[er]mat[er]e p[er]v[er]t[er]e
caducate q[uo]n[iam] nos dicim[us] p[er]v[er]t[er]e d[omi]ni q[uo]n[iam] ad d[omi]ni
tenere p[er]v[er]t[er]e m[er]itum d[omi]ni Et q[uo]n[iam] dicim[us] p[er]v[er]t[er]e
dicim[us] q[uo]n[iam] ad d[omi]ni p[er]v[er]t[er]e cont[ra] n[atu]ra d[omi]ni i[st]is m[er]it[is]
tunc fili[us] t[ra]h[er]e m[er]itum d[omi]ni q[uo]n[iam] est p[er]v[er]t[er]e
p[er]v[er]t[er]e et p[er]v[er]t[er]e p[er]v[er]t[er]e p[er]v[er]t[er]e alt[er]i d[omi]ni Et
in h[oc] p[er]v[er]t[er]e t[ra]h[er]e d[omi]ni c[on]siderat[ur]e c[on]siderat[ur]e p[er]v[er]t[er]e
n[atu]ra d[omi]ni Q[uo]n[iam] magis tibi significat[ur] p[er]v[er]t[er]e
p[er]v[er]t[er]e t[ra]h[er]e p[er]v[er]t[er]e*

*Qualiter non est nisi Eng lapis p[er]v[er]t[er]e et de d[omi]ni
fione sue p[er]v[er]t[er]e p[er]v[er]t[er]e p[er]v[er]t[er]e p[er]v[er]t[er]e*

De d[omi]ni

*De p[er]v[er]t[er]e in scriptis in m[er]it[is] testamento
omnib[us] fili[is] d[omi]ni et amatorib[us] d[omi]ni
q[uo]n[iam] no[n] est magis Eng lapide extracto de p[er]v[er]t[er]e ob
h[oc] q[uo]n[iam] n[atu]ra d[omi]ni in h[oc] m[er]it[is] tu non debes d[omi]ni
d[omi]ni aliu[m] p[er]v[er]t[er]e et alia aqua nec alia alia
p[er]v[er]t[er]e m[er]it[is] d[omi]ni q[uo]n[iam] fuit n[atu]ra ab illo ex sua p[er]v[er]t[er]e
n[atu]ra p[er]v[er]t[er]e et sua mater quo p[er]v[er]t[er]e ei sua p[er]v[er]t[er]e
et h[oc] d[omi]ni p[er]v[er]t[er]e q[uo]n[iam] format p[er]v[er]t[er]e in colorom
celosum Sed p[er]v[er]t[er]e facim[us] t[ra]h[er]e p[er]v[er]t[er]e p[er]v[er]t[er]e t[ra]h[er]e
ip[su]m ex toto foras tu h[oc] illu[m] p[er]v[er]t[er]e et sanas ab oib[us]
suis infirmitatib[us] q[uo]n[iam] q[uo]n[iam] sunt q[uo]n[iam] sua n[atu]ra t[ra]h[er]e
flegmatib[us] et corruptibilib[us] q[uo]n[iam] h[oc] d[omi]ni m[er]it[is] de q[uo]n[iam]
cycindat[ur] quo mortificat p[er]v[er]t[er]e p[er]v[er]t[er]e d[omi]ni q[uo]n[iam] h[oc]
posse d[omi]ni p[er]v[er]t[er]e d[omi]ni d[omi]ni ad vita p[er]v[er]t[er]e
bilom c[on]siderat[ur]e p[er]v[er]t[er]e d[omi]ni d[omi]ni p[er]v[er]t[er]e
p[er]v[er]t[er]e sua d[omi]ni quousq[ue] motus d[omi]ni et honorabilis*

De d[omi]ni

112 202
A-112

25. / 2.

earumque sit in ablatione quousque venerint ad illud sub
 stancialem modum in quo spiritus solis et lunae vel alius
 spiritus et debet per naturam esse constituta. Quia domine
 domine in quo spiritus se habet saluatur per totam latitudinem
 quia per se similitudo per modum naturalium illius spiritus. Et ideo
 cum sit de potentate illius naturae sustinendi ignis non
 per nec habet aliquid nisi facit perfectum quousque motus illius mo
 bilis non corruptus a se ipsis sed eo non obstante quia
 in effectus et uoluntate de potentate ignis excellen
 tissimum. Et per tollere corruptionem asperitatis ignis et
 ideo per intelligere sua speculatio si es imbutus ratione
 modum qualiter natura nobis monstrantur sunt opus
 que est exemplar artis. Dicendo quod non est transitus de
 primo ad secundum nisi per secundum quod participat cum illis. Secundo
 quod uult natura per se quousque finem nunc uolles. Tercio
 secundo per sua media que sunt copulancia et coniunctio
 sue spiritus contra pugna ignis per adhuc intelligere tua
 speculatio per deum pambulum. Secundo tempore similitudinem ad
 ipsam naturam quod debes habere et quousque cum claret lati
 tudine donec canonis consilium et principale modum
 in quo ubi spiritus se habet saluatur quod est secundum prima
 pale male in genere locali in quo continetur insinuat sua
 virtute et primordiale principium generationis. Et de
 lumine olei se habet fixum in virtute celestiali. De
 his 100 coram oculis nobis sunt manifestata per experi
 enciam cum scia clara quia natura nobis monstrantur
 mandato diuine predestinationis. Et facimus te secum quod
 de natura herbarum quousque modum existens consi
 tuum spiritus mineralis et transmutantur sunt ignis in co
 lore metallicum in mutatione spiritus immortalis. Filius intelligere

no. p. e. modum

no. de medio

qđi tūc lap nō sit nisi una natura diuisa in m̄p̄tes.
p̄m̄ p̄p̄tate suoz elementoz/ resoluit p̄ p̄p̄tate
concordancie eoz et ligamenti in potestate om̄m̄.
sic large tibi declarabit/ alio modo p̄c nō potest acci-
ri cū suo corpore/ si de sua p̄p̄a natura nō teneret
est p̄p̄tate ligamenti eoz/ Ver hō caue qđ p̄p̄tate
p̄c qđ de corpore exiit nō deuotet p̄ m̄ltū magnū
calore/ qđ nō hōet potestate dncendi sūm corpore ad
illū medm̄ in qđ p̄c p̄p̄tate influit sua p̄p̄tate.
S. p̄m̄ p̄c aut tūc/ Istud est n̄m̄. v̄. p̄. qđ p̄cipit
apte tūc n̄m̄ p̄p̄tate. in qđ n̄m̄ lapis est resolutus/ In
tali aq̄ n̄m̄ nobis appuit et nō in aqua m̄b̄. Quia
p̄c si exiit cū magno igne/ p̄p̄tate que p̄cipit m̄
Etia et mortis dēi p̄c sepabit/ et aīa fugiet in p̄p̄tate
ne sine p̄p̄e/ Adhuc dico magis si intelligit nōc solus
p̄c p̄ q̄datorē illū qm̄ mō saluabit/ lapis p̄p̄tate in p̄
m̄b̄/ et ibi tūc exaltatus/ in fluminib̄ est ip̄e cū
magna potestate/ nichil m̄b̄ ibi ponat. nisi qđ sup̄
dēi est/ hō d̄m̄q p̄p̄tate/ a magno dracōe totū ex-
iit. et de ventis fetenti/ In p̄p̄tate tibi dabim̄ totū
sensū/ custodias igit ip̄m a gigantib̄ et tūc m̄b̄.
ut sup̄q tibi d̄m̄q/ ip̄m ponit in m̄b̄ nos hōm̄
magnū pauore/ quia nichil eis habundat/ qđ hōant
talo martim̄ sū habet cōfundi. Quia p̄p̄tate
p̄p̄tate nō dat cūm̄ p̄ sūm̄ deuotē exp̄m̄tate
lit. nec solū p̄p̄tate. qđ p̄c eis manifestat p̄ dēi
m̄nā p̄p̄tate cū nobilitate intellectus. Et idē
co. qm̄ bubulci cloncales/ logiste/ uol artiste/ aut
medici m̄b̄dam/ sicut de aliis. qm̄ sūnt. de qđ non

Et in omnibus istis tribus deportat draco. Potage.
E soluto hida in cor. et fida in spu. Agazof dnu.
dit in duas ptes in pmmollo. et endulphich.
Et vbrudocal est confirmatio finalis nro terio dissol-
lutionis. que absq sua potore. v. practica hida et
cognita no p esse pma soluto Potage no est
alia pte nisi qm mudo gossaz pnu. et pducto
gossi in simplex cu mutacione forme specifi-
ce in forma contria et corrupta existente in
suo corpore. no in forma aque mudo. n. i for-
ma metalli constituti i dnuis potage. sed in
forma hie ^{aut aque} mineralis subtilis. stant in basso pro-
fundi informi. in vent emg natura mutat a suis
pms amapb in tenobp obscurp. Que terra per
edatatione suaz pncipiomm in dmeris pteb mltm
subtilibz fontibz ut sulphur frugnt in aliori
om suoz elo. i in regione ignis. quas mudo
mduos nro bn custodi. si p istud portellu ve-
lio intrare. talit qd bene te scas pte. nro tibi
erit portu capellu. qd possit intray. et exire
si in f. dissolucione de agazoph. desideras tras.
Parco fili intellige qd monspualo a spmatis
condensat de sua aertate in aqnositate gossam.
p dissolucione spmatis femmine. que e i menstrui.
ali. cu amplexu vaporu mineralis corpis q natu-
ra q est in forma aque. que est de vapore
magis crudo. Et id q est magis coctm cu magis

quid est educatio

ad de ignis

continenti ex natura altera. Ascendit superius in aere.
In forma corporis nigri. De quo caput est in bono. potest
albi. et oculi presunt. Sed totum hoc non est nisi
aer humidus radialis. per patet qui me gerunt. color
est et tinctura firmi metalli. Et natura cuncta quae
est cum condensatione monstruosa. quae stat in seipso.
et est cum malis et congelatione lapidis. Salis. quae in
natura frigida est non uersus. ob hoc. quod perdit suam
naturam calidam per dissolutionem. Quapropter tu fili diffi-
mes sic deam dissolutionem. Solutio est actio et pas-
sio qualitatum contrariarum. per quas virtutes et mo-
ventur inter se motu per minima. aut motus qui
facit generationem de partibus insensibilibus. Diversi in se
et sibi in genere coniunctis in forma confusa li-
quida. et per corruptionem. per se de qualitatibus
contrariis. mediante excitatione. elongatis in ignem
magis absque extrema dimissione. affectando tamen a
partibus separatis. germinatis per generationem. Alio modo
sic diffinitur. Dissolutio est instrumentum subtilia-
tium. secundum cum excitatione caloris. coniuncti cum motu
igitur. per quem qualitates huius in se operantes se tangunt.
et miscentur in componendo partes individuales sub
consuetudine suo speciei ad opus generationis. Fili totum
compositum primo dissolutionis superius. non est nisi simplex
deligatio subtilis per se descendens a natura prima et ger-
minante. in qua calor naturalis se habet calidior. quod
est instrumentum cum quo habet operari virtus formativa.

[illegible]

tedio. Quidam monstrando nobis exempla p. cursu nature.
qualiter tenemur ei/et deo en. debemus precare honorare/
fimo/ laudare/ benedicere/ adorare/ glorificare/ et amare/ absq.
aliq. sordide via a. p. ad os q. p. ipse nobis monstrat con-
nosce/ sua potestate/ cognoscere/ gerat/ nos amant/ p. q.
nobis hec fecit videre. Ista lap. e. ia factus/ postq. modo
est congelando. ac. vi. in o. ia vertit/ Ista opatione
veritas i. tati quatu. voluit multiplicat/ sub opatione ca-
loris naturalis/ qm. multiplicat sua sp. p. p. p. ac. vi. r. e.
**De dissolutione lapidis in forma spali et de muta-
tione sui in nris Rubrica. Ca. 17.**

unc poteris fili doctus cognoscere in p. hendo/ q. p.
na et p. n. p. l. s. intencio in nro magistro d. q. tu sol-
nas lapidem p. n. n. t. a. c. e. s. sue nature m. ac. vi. // Quidam illi
p. m. n. o. l. e. m. in natura mundi approximando ad natura
metalli/ Et idcirco est p. d. x. et p. m. n. o. l. e. m. compositum
omn. cor. h. i. b. i. l. i. m. et pater duor. h. i. m. a. m. // Et idcirco illud solu-
m. e. e. u. e. r. b. i. t. c. u. solempni resolutione/ Et postea in sulphure
conuertit/ Quidam. ac. vi. continet in se p. natura sui
q. p. n. d. sulphure vapore em. congelat in lapidem p. h. o. f. a. l. o.
qm. postea h. i. p. o. t. e. s. t. a. t. e. congelandi o. i. d. aliud. ac. vi. p. a. r. t. e. m.
magistru. // Iste lapis d. sulphure. et ma. appropi-
mata p. f. e. c. t. o. nature metalli/ p. p. q. u. e. natura tenetur
p. p. o. m. i. t. u. digna/ ex q. sapientes p. h. i. c. i. faciunt mediam
maxim. solempne/ Et ista vocant o. l. i. x. e. r. ad argentu. Et
nos illa vocamus o. l. i. x. e. r. vite/ Qm. ipa est vltia consilio
totiq. corporis h. i. m. a. m. // Et ista intencio d. b. i. n. i. m. g. ad cognos-
cendu. tota sua f. e. n. s. a. et oporem o. i. filio doctus in f. i. p. r. o.
in qua et p. q. n. a. concludunt totu. cursu medie/ in op. n. a.
do locutione p. modu. mediu. // ut molis intelligam/ p. modu.
et vna media nature/ et id. appet. q. intellectus mysticis
taliter d. i. s. s. e. r. u. t. u. r. // Et id. d. u. c. i. t. u. r. p. forma media/ i. l. i. t.

presenti arte et scia et ideo non querit n̄ ost n̄m̄ ut di-
catue m̄ltū f̄tūit/ nec d̄ m̄ltū subtilis in distornedo
encia/ scia/ eo q̄d̄ conuertentur in iolū f̄ns fantasti-
cis. de quibz ars a natura nō h̄nt cūa. Si vero lapis
quē tibi diximq̄ fuit in b̄q̄ clayq̄ et cū in illo sit vis
placis ignis nō proutis/ orit iolū m̄ltū bona. de q̄ potis
facere oliv̄ ad aurū/ q̄ d̄ media cōpnas oīa acadencia
natūo humano/ et iostituras p̄nes d̄m̄m̄tas p̄ sūm
defem/ z̄rōm̄ si tu h̄as hanc mediā in hō m̄do h̄ōis
thēzaurū iappabile p̄d̄yabile et c.

**De causa et ratione transitus lapidi ad mercuriū
in mediā et artistā et opator debet considerari
naturā medicorū p̄ que transit qm̄ p̄ illa facit sua
imitacōez s̄m̄ symbolū nature Rubra. ca. 19.**

Om̄ uir p̄ istā doct̄nā tu potes intelligē natu-
ralit̄ q̄d̄ non sit transitus ab optimo ad ex-
m̄m̄/ nisi p̄ sūm mediā/ iā d̄cludatur iacō natūo. q̄d̄ opti-
ma m̄i lapidi in p̄ gradu ē. ar. vi. et i p̄c̄do est oliv̄
complotū. Sed media h̄oz optima s̄nt v̄gnōta et oīa
ex quibz s̄nt aliq̄ que magis s̄nt coctā et p̄ma et di-
gesta q̄ alia. Et ista vocamq̄ mediā p̄ficiētem et fer-
mentū oliv̄is. Confectōez quoz v̄gnōntoz tibi mōstra-
bimq̄ in s̄. p̄te/ p̄ h̄o debet bonus opator et filiū doct̄m̄o
de ar. vi. magis p̄mo facere sulphur albu ad argentum
et postea sulphur in bonū ad aurū. Quia m̄ltū sulph̄
p̄ inbificari/ nisi p̄nc̄ fuerit dealbatū. Quia nō datur
natūo/ q̄d̄ possit transire de p̄mo ad t̄m̄/ nisi p̄ ḡt̄is
rit p̄ secundū/ sic apparet p̄ diffiniciōem oīd̄. que dis-
tinguit q̄ t̄ra sit nigra p̄mitis q̄ aqua/ et q̄ aer
sit clayq̄ intonsus/ et q̄ ignis sit in b̄q̄/ q̄d̄ apparet
q̄d̄ t̄ra non poterit conueri in aerem/ nisi p̄nc̄ fuerit

et mutet in aqua nec aqua non potest converteri in ignem nisi per magis
 primum & aliter illorum pertinet in aerem / Quia tu fili habes
 multum notandum in temetipso cum consideratione per aliam naturam
 tam mediorum colorationum in mutatione naturae mundae
 Quia in illis est multa scia illorum / quia per fortificationem tractus
 mutatio metalli de se in se / Et oportet tibi diximus
 si nos intellexisti / quia est quomodo primo transmutatio cor
 cum naturali reductione in illud modum per alterationem artifi
 cialis consequendo naturalem / in qua per se ante accedens
 potest salvari absque distinctione individuationis quo sunt
 omnia omnia generis / Et hoc est potentia propinqua magis
 adiacens ligamento naturae per primo generationis / in qua
 lapis resoluitur per alterationem suae naturae cocto in naturam
 quidam & multum infirmum / quo est gressus corporis in aerem
 et per reductionem illius in sulphure albu / et post in sulphure
 rubro / sic gradualiter materia lapsa appropinquat ad ma
 tiam et naturam propinquiorum metalli cum reductione
 alterationis / per quam per magis proximo potest per se autem
 et argenti multiplicati per artes / sic dicemus in per parte in
 practica / et tangemus in ista in capitulo dicemus loquendo
 cum theorica

**De gradualibus mutationibus ut fiat materia habilis ad
 creandum elixir Rubrica sancti illi**

in
 Ca. 14.

Ostea facimus te scire fili / quia lapis se habet muta
 ri in tres mutationes graduales. Dicitur sit materia
 ad creandum elixir / Et haec mutationes sunt per tria diges
 tionem / una in liquorem ad modum chylis homogenea
 Et sic ista fit in concinnatione cordis / sic fit prima diges
 tio in suo proprio vase cum accione caloris / quo fit puritas
 ad matrem / Alia in humores / in / Et id cum cor purificata
 cent ad fluxum et ad corruptionem / per naturam est ex na
 tura / quia ex mala alteratione transmutetur in bonam

p. q. r. q. u. e. s. possint obviare corruptioni omni cor in su-
 mo. // Benedicatur sit ille iustus et dilectus ihc xpc fl-
 lig dei qui p. p. a. t. o. r. u. b. u. s. in t. e. a. p. o. m. t. et o. p. l. a. c. i. n. t.
 m. o. r. t. e. s. u. s. t. e. n. o. s. // et o. f. f. i. n. d. e. r. e. s. u. m. s. a. n. g. u. e. m. a. l. t. o. m.
 c. i. n. c. o. // et in illa exaltari p. nobis et alijs p. c. o. r. a. b. u. s.
 a m. o. r. t. e. i. n. f. e. r. n. i. // et a t. o. r. m. e. n. t. i. s. p. o. d. u. n. o. s. // p. h. a. n. c.
 f. u. g. i. a. t. e. a. m. o. n. e. s. t. a. t. q. d. n. a. t. i. a. s. u. n. t. p. r. i. n. c. i. p. i. a. i. n. i. h. u. m. o. r. u. m.
 a. b. i. s. t. a. s. d. n. o. b. i. s. l. i. m. a. n. t. // e. x. q. u. i. b. u. s. c. o. n. s. t. i. t. u. n. t. r. e. a. l. i. s. m. e. //
 d. i. c. i. m. a. // Et sic ista digestio fit p. a. i. a. l. i. a. t. e. q. u. a. n. t. i. t. a. t. e.
 e. p. a. t. i. s. // Sic ista p. d. i. g. e. s. t. i. o. f. i. t. i. n. c. a. p. i. t. o. a. l. o. b. i. c. i. d. e. //
 u. a. l. l. a. n. d. o. i. n. r. e. c. e. p. t. o. r. i. o. // s. a. d. m. o. d. u. m. a. q. u. e. u. o. l. l. i. q. u. e. p.
 a. q. u. e. c. u. o. m. n. i. b. u. s. v. i. r. t. u. t. i. b. u. s. o. l. o. t. o. r. i. m. m. a. l. i. u. m. // Et t. e. r. c. i. a.
 d. i. g. e. s. t. i. o. f. i. t. p. m. i. t. a. c. i. o. n. e. d. e. c. o. r. u. m. h. u. m. o. r. u. m. i. n. s. u. l. p. h. u. r. p. u. r. //
 s. i. c. i. n. a. i. a. l. i. b. u. s. h. u. m. o. r. u. m. p. r. i. s. a. n. a. n. q. q. c. o. m. i. d. i. t. i. n. s. a. n. g. u. e. m.
 e. t. t. r. a. n. s. m. u. t. a. t. i. n. e. s. s. e. n. c. i. a. e. t. s. u. b. s. t. a. n. c. i. a. m. e. m. b. r. o. r. u. m.
 p. m. q. d. i. u. n. l. t. n. a. t. u. r. a. // q. d. e. n. c. o. f. i. l. i. i. n. t. e. l. l. i. g. e. q. d. p. p. r. i. m. a.
 d. i. g. e. s. t. i. o. n. e. // q. u. i. c. o. r. t. u. s. e. t. q. u. i. a. t. o. f. i. t. c. u. a. m. o. r. e. n. a. t. u. r. //
 q. o. p. t. i. m. a. l. i. b. i. d. i. n. o. s. a. // t. u. c. f. i. t. p. r. i. m. a. m. i. x. t. i. o. c. i. u.
 c. o. m. i. c. i. o. e. t. s. i. m. i. l. a. c. i. o. m. e. c. o. r. p. u. s. e. t. s. p. i. n. i. t. o. r. u. m. o. s. m. i. s. t. p. r. u. s. //
 m. a. n. t. i. n. d. i. a. a. m. o. r. o. s. a. m. c. o. n. c. o. r. d. i. a. c. u. l. i. g. a. m. e. n. t. o. s. i. n. a. //
 r. u. q. u. a. l. i. t. a. t. u. m. i. n. s. t. i. b. i. l. i. u. m. e. t. q. u. o. t. i. d. i. u. d. e. s. i. n. s. v. i. r. t. u. t. i. b. u. s.
 e. l. e. m. e. n. t. a. l. i. b. u. s. v. i. n. q. e. t. a. l. i. q. u. i. b. u. s. c. o. n. c. e. p. t. i. o. n. e. d. i. u. s. //
 i. n. m. i. // s. i. t. a. l. o. c. o. n. t. i. n. u. o. f. a. c. i. a. s. // n. u. q. u. i. d. e. b. i. s. c. o. c. e. p. t. i. o. n. e. //
 e. t. s. i. c. o. c. e. p. t. i. o. n. e. n. o. f. i. a. t. n. u. q. u. i. d. e. b. i. s. p. r. i. m. i. g. n. a. c. i. o. // Et m. s. i.
 i. n. p. r. i. m. o. n. e. n. u. q. u. i. d. e. b. i. s. a. l. i. q. u. i. b. u. s. s. i. n. c. t. u. n. o. q. u. i. d. e. b. i. s. // O. n.
 i. g. i. t. t. u. a. m. a. t. i. a. c. o. n. c. e. p. t. i. o. n. e. // e. x. p. e. c. t. a. p. a. r. t. i. u. // e. t. e. t.
 p. o. s. t. q. u. i. d. e. b. i. s. p. a. c. i. e. n. c. i. a. m. t. e. n. d. o. i. n. f. a. n. t. o. // u. s. q. u. e.
 p. o. t. e. r. i. t. s. u. s. t. e. n. e. r. e. // i. g. n. o. // e. t. t. u. n. c. p. o. t. e. r. i. s. f. a. c. i. e. r. e. a. l. i. b. e. r. a.
 p. i. e. t. a. t. e. // i. l. l. i. q. u. i. d. e. b. i. s. i. n. p. r. i. m. a. d. i. g. e. s. t. i. o. n. e. f. i. t. e. x. //
 u. b. e. r. a. c. i. o. s. a. n. g. u. i. s. // s. i. c. // q. u. i. p. o. r. t. a. t. v. i. r. t. u. t. e. i. n. s. e. a. i.

. n. o. e. x. e. m. p. l. u.
 / d. o. m. o. r. t. i. s.
 p. m. o. r. t. i. s.

approximatione vicinam naturam / ut ei sit magis grata per
 decorem suum gradus / quoniam sua substantia subtilior est intentione
 intelligentis naturalis / Cum ista substantia impingatur lapide.
 quoniam non dicitur esse sic et dicemus in primo libro / per hoc in 2. libro
 questione mittitur cum perfectione. et augmentatur in crescere
 do / et lapis confortatur ad faciendum suas actiones in postu-
 rando rem perditam in terra alba foliata extensibilis. multum
 nobilitate augmentatur // sibi pacis et quietatis in modo la-
 pide monetur sibi / sic in suo proprio corpore quanto tunc virtuti
 te attrahit in lapide / Et cum hoc toto adiuuante sit
 die / quia deus sibi cum tota substantia in lapide in sua substantia per
 maiorem perfectionem per modum perfectionis immutatur ad se
 adiuuante cum toto hoc / potentia magis propinqua. scilicet
 calore naturali naturali lapide / quoniam respicit naturam in
 maiore propinquitate nature in genere metallico // Et sibi
 adiuuante sibi omnia virtute in lapide porosi in se
 que cum continua resolutione sui corporis. quasi in se
 sibilis per certa operationes causatur in illo. de qua operatione
 ventat et dicemus in nostra practica

De ultimo modo transmutationis lapidis per remanentiam
 cocti et decocti quidam et unum potestatem ar. vi. in
 Puberit. Ca. 16.

Cum
 Ca. 16.
 Cumque per melius intelligere ois filius hominis / per ultimam
 finem nostre remanentiam et transmutationis cocti in
 arduum. in qua naturaliter intendit artista / est substantia sulphurea
 non agentis / in qua cum quodammodo est propinqua materia in
 cealis elixir et primi metalli prima natura. et propria / ab-
 ta tunc per calorem sui corporis. et cum illa alteratione / per quam
 magis approximate possit illorum forma et species recipere cum esse
 concordantie nature universalis // sibi habitas istius materie
 una vice non sunt nisi. ar. vi. in se tunc ex corpore liquore ita
 et potestatem in isto. ar. vi. qualitates sulphuree sunt mixte.

p^rima et secundam digestionem. Et ob hoc altat^r sicut
natura requirit p^r calore summet^r ip^su^m / rone suo conba^r
cor^r. et p^r quersione sue nature conuertit^r / scia congelat^r
in sulphure p^rmi^m // Qm^m tu potes scire et sentire p^r na^r
tura / qd^d nulla alia hiditas conuertit^r magis p^rimpte
in s^ram sulphuris. quia illa facit in q^u quantitates summet^r
sulphuris sufficient^r introducant^r p^r ignem naturalem / qd^d
fit cu^m artificio / que hiditas est ac. vii. in forma aque
clare / sicuti est lac in mammillis / Sulphur. sic est p^rima i
testiculis / qstid. ac. vii. nulla d^ram h^r q^uotatis. que
veniat a sua complexione // Qma n^ro est qd^d tale ac.
vi. sit m^ru^m tempatu^m p^rip^ru^m complexione^m s^ru^m cor^r // Et ideo
tibi notifico qd^d materia ista / noⁿ d^rac^r p^r. coe cu^m tota sua
oba / quia indiges grossa t^rest. focolenta. et flocculenta
sed t^ru^m cu^m sua media oba / quia indiges bⁿ custodiye / r
defendere suam p^rpotatem ab igne sup^r d^ray / nec d^rac^r vi.
in tota sua natura / qm^m venit ad t^ru^m digestionem / per
qua^m uertit^r de natura in natura / Et istud est. ac. vi. at
gentes p^rimoz / et m^r uoy^r p^rec. p^rocetus a fine ext^rim^r
g^ray^r / cu^m dep^ruac^rone et quersione illa^m iⁿ lac^r p^rim^r

**De inuentione istius artis p^r quam fit multiplicatio / et
de diversis digestionibus lapidis Rubrae Ca^m vii.**

Ca. vii.

Et hoc poteris illuminari / qd^d absq^{ue} decoratib^{us} aut di
gestionibus. n^r lapis in sua natura non p^r o^mo
dari / q^udeo inuention^r artificiu^m p^r qd^d consumit^r naturam.
in hoc qd^d ip^sa non potuit multiplicare informando materiam
sic uult natura in suis digestionibus. quas sup^rq^{ue} des^rip^r
si // p^rima digestionem vocant^r papaticam / r ista signifi
catu^r p^r h^r / Secunda recortalem nos appellamus ex^r p^rim^r.
p^r p^r caliditate cor^r h^ridi fit / et ista significat^r p^r p^r / Et
diuiditur in duas digestiones / p^rima istaz d^raz ligat^r.

// noⁿ. Digestioes

cū epse/ et ab ista trahimq solucōez pūimollis de potēcia
tactu et significat p. f. Secūdam vocamq opse/ que est
mī ista optesim et opse/ Et p ista calor desiccat magis spm
t resoluendo/ et ista resoluōe nos appellamq dūstūch
z significat p. l. // Et tēa que tōstia cōsumacōis nosto
tūo dissoluōis/ est digestio/ qū ac. v. vertitur in essen-
cia pmi sulphuris. quā appellamq ista optesim/ p o mī opse
fi et ostendit/ et significat p. m. // Sic appot p cōta de. h.
Et cū illa de r. facimq decoctōez mē medio/ quā vocamq
estatōst/ p pma digestione/ trahimq ole. ad cōcordā-
cia/ p secūda/ dissolūimq spm informando sūm qūis cō se
hē quetti/ cū calore de opse. post digestione de opse.
Et cū tēcia nos qeāimq nym lapidem ex dē matia.
tācto cū aqua se recesserit spc. et aīa ex cor/ qūo o pfero
lapid. // Et cū quarta nos qeāimq nym pōz/ r. eū elixer. //

**De dūpsione lapidi in 3^a et de sua mutacōe et de sine
coloribz principalibus z de qua matēia opstūtur
specialiter Rubrica. Ca. 18.**

Ca. 18.

Et doctrinā iā declaratā hēo intelligē/ qd vrbz
principalibz jobus indiget in toto nro magistro.
vrbz corpe/ p significat p. r. / spm/ quom significamq p
o. // Et aīa/ que significat p. p. // Sicut appayot p iota de
i. / que sequit/ demptamon fili in mutacōe lapidi atten-
des. in. colores principales // Et qū nos dicimq princi-
pales. dicimq ad differēcia alior/ tā precedēcia qm
suacēdēcia color/ de quibz non loquimr n de princi-
pioribz solum/ et id nos dicimq. p pma principalis co-
lor o mīor o mīga/ et hē appayot in fine digestione
de q. et dūat usq ad fine de ay. // qū nym ac. v. cō-
uertit et congelat in sulphur/ tūc appayot color al-
bus subtilis albiōz mīe/ et iste est secundus color // Et

no. de coloribz

38

tercius apparet in colore multu pubeo sicut sanguis cu
continua de .m. sup lapidem albu // ffili intellige qd
qn apparet mredo est signu mltu nobilis corempcio
Quia nulla res aiatu p natu absp pntefcono pnt
debet transire p .f. et p .l. / quousq sit .o. bn albu q de
albabu .x. p .m. / postea mificabis cu igne lapidi cu
digestioe successa de .x. // Verutu fili in dealbatione de
bent ee patientes oes decoq tes illa don lapis sit bn
albus // Quoma de mredo no p fieri aliqd bonu citu
quousq sit bn albu sic dm est p ppotato oleo // tra
cititas cat et o ex mltu albo et pauco pubeo clayo
essencialis neq mng potest eo tustiq a citio ad albu
donec pmo qportu efficiat mignu / nec aynu p fieri ac
medicmale nisi destinatu mignu et corruptu neq mo
lor p fieri peior / nisi p pmmot corempcio / q qnd
aco omg est corempco altiq / et corempco omg d qnd
aco altiq // Om igit est bn qptus comutendi aynu
t ac / p .ac. mltu bn scyo qnto t aynu // Om sulphur
oer albu no prens ad ac p digestionem de .m. p fio
ni sulphur mbon ad aynu / et ho intelligo cu solo igne lapidi
excitati p .m. // Exam i substantia illiq est calor natmalis
bonitatis et magnitudis et aliaz p m puenobilis obo
// Et q in ipso est maiortas substantialis / que est de sua
ppaencia / qdaro hie ignem natmalo / p ppotato mltipli
candi sua spem cu suo calore / digeyente p m alijs oleo
montis que sunt calefactibiles / ut ignis possit vti suo ca
lore et illu multiplicat in ipso p pna ppositioe et genda
comis cu qtmuaco de .m. / calor emg o forceor / q sit ca
lor digestioe de .l. // Ob ho fili scias / qd ista mificatio
no o aliud nisi completa digestio // Quia in singo a
lecto in mane / officio si mea pma est alba et digesta

tunc cognosco quod parz dormiunt/ et repono me in lecto ad
 dormiendum/ et de feco prima cituatur/ p[er] d[ic]to q[uo]d calor
 ignis nature est extensio et diffusio p[er] o[mn]es suas p[ar]tes
 v[er]itales/ p[er] q[uo]d monstrat manifeste na[tu]ra q[uo]d cituato e[st]
 completa et p[er]fecta digestio/ p[er] d[ic]to potes recollige/ q[uo]d sulph[ur]
 albu[m] et yberu[m] h[ab]et solom ab omni materia metalli/ p[er] d[ic]to
 ab a[er]e f[er]ro/ cu[m] igne f[er]ro auri/ Sed p[ri]mo est n[atu]ra/ p[er] d[ic]to
 materia sit fortit[er] dep[re]ssata cocta et digesta p[er] modu[m] dialom/
 Sic manifestat in ca[pit]ulo immediate sequenti. de co[m]m[un]icatione
 h[uius] // f[er]re tale sulph[ur] no[n] p[er] muo[n]i sup[er] t[er]ra/ nisi istud q[uo]d
 i[n] istis co[r]p[or]ib[us] neq[ue] min[us] q[uo]d libet sulph[ur] no[n] est albu[m] aut yb[er]u[m]
 ben[eu] nec p[er]fectu[m] ad magnitu[m] i[n] illud q[uo]d e[st] i[n] d[ic]tis co[r]p[or]ib[us] // O[mn]i
 ho[m]i[n]i p[ar]t[em] co[r]p[or]is debent nobilit[er] et b[on]i p[ar]t[em] ad f[er]ro q[uo]d h[ab]et
 sulph[ur] et a[er]e p[er] illa materia sup[er] t[er]ra/ de qua an[te] p[er] d[ic]to
 et a[er]e p[er] illa materia sub[er]is t[er]ra/ cu[m] istis co[r]p[or]ib[us] mistet[ur] a[er]e p[er]
 modo subtili // p[er] d[ic]to f[er]re si tu scias mistere a[er]e p[er] illa co[r]p[or]ib[us]
 n[atu]ra ad magnu[m] sequit[ur] q[uo]d nos appellamus sulph[ur] albu[m]
 aut lapide[m] benedictu[m] q[uo]d postq[uam] fit yberu[m] est sulph[ur]
 yberu[m] ad auri/ p[er] corona p[er]gatis et lapis completu[m] cu[m]
 i[n] illis sit multu[m] p[ar]t[em] s[er]u[er]a sulph[ur]is f[er]ro dep[re]ssata et
 p[er] ingom[un] nature/ Et ista p[ar]t[em] e[st] rectior et subtilior q[uo]d
 a[er]e non p[er] attingit nature/ ac eam i[n] o[mn]ib[us] no[n] affiliat.
 Q[uo]d si i[n] p[ri]ma natura aut ma[n]u[m] metallor[um] arte velle
 n[atu]ra incipit affilato nature/ o[mn]i multu[m] longu[m] et quasi
 f[er]ro f[er]ro/ Et no[n] min[us] q[uo]d n[atu]ra et i[n]finito sp[ec]ie
 Et cu[m] toto ho[m]i[n]i/ Adhuc a[er]e i[n] dep[re]ssatione p[ri]mo matie
 esset i[n]f[er]rior et debilior q[uo]d nature/ Et id[em] n[atu]ra
 posset consequere cu[m] o[mn]ib[us] f[er]ro p[er]p[et]u[is] n[atu]ra cu[m] o[mn]i
 h[uius] f[er]ro ingom[un] p[er] multas et d[ic]tas alias p[ar]tes
 contentas i[n] libro questionario h[uius] artis/ p[er] d[ic]to

Quomodo artifera debet inqumoy pma noticiam
lapidi et qua matia fit / et de vitynte paciencia qua
artifera hore debet i sua practica ad hndi f^{am} mten
conem illig p experencia artis gignite in matia na
tyme Pubrica ca. 19.

48.57

et terea/ et ex tunc reperitur multiplicatum in nobiles virtu-
 tas et fortit' potentes/ et conuoluitur sequitur a natura quod non
 habet/ nec unquam habet/ Quia de sulphure brutum est gustu-
 bile et a modo actus. Quia alienum/ Et ideo quod nullum tale sul-
 phur inuenitur super terram/ quod per actum quoniam quod
 in semetipsum sulphure mutare corruptibile/ Ergo cum suo
 contrario/ ius non est sibi extraneum/ in quod quoniam per naturam ma-
 gistrum habet quod est/ s. amplexus et actus/ et tunc ius quod non
 illa que ei est propinquior in sua natura/ Quia ex hoc
 non potest generari in hoc/ Et ab aliis animalibus nisi sua similitudo/
 Et sic quodlibet ius potest generare id quod concipit sui similitudo/
 Parco quod dicimus filii quod operis cum nobili natura/ Et
 scias ubi habes enim inuenio/ quoniam dicimus quod reperitur in
 eis defectus et depopulatio/ nec ubi habes tunc illa/ non
 volis mittere aquam/ nec puluerem/ nec aliquid aliam
 rem/ nisi id quod exiit a sua propria natura/ Et facis contra-
 rium/ statim corrumpit/ nec facies id quod est de intentione fa-
 ciendi/ Ob hoc ex omnibus rebus corporalibus magis cono-
 muntibus in natura metallina natura est quod capias medicam
 corpus diminuitur/ cum sit opus quod natura in natura habet
 maiorem commotionem cum illis quod illamot/ unde non
 est quod in ius habet similitudo concordantia facilius est tra-
 situs quod in ius motus/ et magis in profundiori illorum possit
 se amplexare cum adhesionem permanenti/ ad finem/ ius cor-
 in natura diminuitur possit cum sua natura perfectum completum et
 sanari cum colligata quod habet/ Et ultra hoc quod cum in
 tunc minimis se possit naturaliter misce-
 sit fuerit/ Parco fili tibi manifestat/ quod de subtiliori
 et de fusione habili natura est quod sit natura media
 quod cor metallorum/ et de forcan' intentione fixata/ quod

ac. vi. stans in sua ppa natura //

**De pma conuersione lapidis et ex qua fit ^{materia} natum fit et
de vtrute pacie qm artista hmg magistru debet hoi
in sua practica Publa. 2. q.**

2. q.

Et ho fili tu potes manifeste videre / p mul
tum corpq stans in sua natura p congelato
nde / nec cu illo firmu adherere / neq nung mduq stas
t sua natura specifica p diu median / cu qua possit mede
cor infirma a diminuta a pfecto / nec postea altitum
a sua natura et in specificaco aliq forme / qm conuicia
separi ab illis in examinacoibz // Et qm dno cor supra
linaria que fixant de illud qd no e fixu / Quappt nate
e qd cu pthradaco elapra hnt yodua ad sex pma
natura / s. in sulph. et in ar. vi. / cu gtramo opacoibz
que sunt soluco / sublatio / et congelacio / no multat / s.
philosofia / dico tibi qd non est aliud secretu i hac arte
n modus opandi / quo tibi monstrabim i p. pto cum
clara theorica / Qm nullus p mtray i mto practica
cuiq cogitaco fuit yomota de mta theorica / quo t. amo
nostat. qd in dco opacoibz hoas laborare / Qma cor
sunt fortis oposicio / et ideo indigent longa pparaco
et qd opacoibz / qd pmo caltemont pthice / et postea
dissolunt pthice sic natura requirit sub consuetudine
que cessat gendacoibz / qd qm sunt calciata lonig dissol
unt / s. qd calor ignis penetrando corpq in yodione
ptos illig. facit aqua mtray post s. / Et sic corpq est
magis susceptiu ad dissolucoibz / et qm dissolunt p
congelatiue / Et qm sic congelat corpq dissolunt / Qma
suo congelacio sic no fit dissoluco corpis / n dissol
uco corpis non fit absq congelaco sic / fili i ho

et oblatio

in

.no.

faciendo sic longius & suavis/ ne volis cito cu igne
pfice/ Qm pinq exor in mro arte est/ mltu cope/
p ignis qbruit oia et ducit ad ratione p ditione/ ffili
ois treuga eligitur in ho magistro cu nobili pacis
cu/ et sine illa non to mltittas/ Cu t contigit su/
dio cognoscere multa/ Practica potmo semp opa
do ducto/ et sic hōbis habitata p hiam/ practica
q virtute opi patienti datur maxima/ et si moris
semp o pacia vntus/ Et maiorit in mro secto qpo.
Pl facit penetrare mltu grande secretu p expion
cia cu mltimmo oetuo/ qd natura ostendit dyp/
gendo intellectu ad p hiam/ p ho to amfat qd
facias nimis magni ignis in prima mptione/
Qma stati suomet corupto in tincture/ qd in
eoz pma calciaao/ in qua se hnt confuati tincte
tu ibis ad digestionē de .l. et ab illa secundo trahes
f. ab .f. i modū quem t dicomq in practica/ Et
postea pones .d. comctū cu .h. m .f. i digestionē
de .q. / et ibi stati calcinabunt cu forma confuata
illis/ et ibi dimittas stare p tmmid naturo/ quo
tueres p fion in s^o pte// Et post dem tmmid tueres
corpus mixtū cu intonso colore/ Deferas ipm ad di
gestionē de .f. // Qm illa tibi dabit. rr. o. et p.
quibz nulla alia rem mscaris nec quā n coctam/
Postea transias o. sepias p digestionē de .q. // Et
p. facias transire p .f. qm debet trahi ab .rr. cu
.l. usq ad septima combacoē/ Et sic hōbis matia
conomente mltū ad qeandū nym lapid/ i q calor
naturalis contiet/ Et si hoc est causa quas natura

separata facit mungere suas partes totum in unum / et hoc fit ut
omnis omnia sit forcor q^d diffusa //

**De creatioe lapidi vintu clary digestionu et de suis
proprietatibz Publa. 21^a**

21^a Reaco lapidi soloni fit ex az. et o. p^r digesti
one de m. quonqz corpus mixtu vertatur
totu in albu / Q^u tunc appropiat tantu quatu p^r ad
sua p^rima natu^ra quo est p^rimior natu^ro de h. q^d no erat
d. n. o. n. f. Et io vis est q^d az. stat in g. Q^u est
p^rimior natu^ro h. et q^d o. stat in o. eo q^d est vicinior natu^ro
de az. unde exibit p^r q^d est complementu totiq^{ue} magistru
h^{ic} q^d tonare p^ret^ru //

**De modo sp^s metallor^{um} emanant^{ur} et de igne
natu^ro elementato Publa. 22^a**

22^a Vdo tempus est q^d facias questionem si sp^s
metallor^{um} p^rit t^ransmutari / Soluco / q^d q^d ho
videt p^r effem no indiget p^r bacoe / In uentato est p^rim
sp^sale metallificatu^m / metallificabile / et metallifi
catu^m i natu^ra m^rit^ru / et ab istis sp^sibz conq^ret^r / est sp^ses
uentatis quo est sp^sale colorificatu^m / colorificabile / et
colorificatu^m / Et hoc duo sp^ses sunt i eo / et i essentia /
et io sp^ses in eo est sp^ses i eencia i q^d tu sit no condit^r /
Sed eoz t^radim^ralia in q^uibz sunt colligata p^r igem^r
natu^re elo^ra simplicia m^rit^ru / p^r qua colligaciam
est sp^ses i actu m^rit^ru bu condit^r / Et ideo vocantur
media principalia i n^ro magistru / Q^u p^rit m^rit^ru
sub cofnacoe suo sp^ser talit^r / q^d sp^ses p^rima que erat i
actu manifesto est q^d ta in eencia conq^ret^r / quo sunt
i entibz q^uoatis quo no condit^r / Et io cu ex ill
constat sp^ses quo est in eo uentatis et bonitatis et

magitudinis et c. que sunt in entibus causis non quidem. igitur
re. Quia si considerentur/encia realia essent con-
sa/encia autem non possent sequi nisi quod sequitur/nec natura
possit multiplicari aliquo modo ad similitudinem precedentis
generis/ideo est potestas nature pota per creatorem
simul/qui solum individua et quibus sunt entia realia
tracta ex se ipsis eorum sine corruptione aut separatione istorum
in genere cuilibet proprii sub sua consuetudine transmu-
tantur ad faciendum multiplicationem illam/ex quibus nosse
ignis est/et ab illo exortur fumi et claudus/et lumen
et in color qui multiplicatur per ignem in naturalis et sua
tura/et est in partibus individualibus nature mundanis
sic cum experientia et potest manifestari/si per actum in hac
practica potens est in se habere. Quia calor figura
tingit in lapide iuberi/qui habet ignem simpliciter ig-
nicum/est per ignem creati/et ab illo trahitur ignis
et. Quia quousque fiat ignis maioris oppositio. Et quod
potest ignem ignem oportet. Quia ibi est subtilitas in se
nec calor ignis simpliciter remouetur a naturali/et
est natura cum sua proprietate corrolati/quo est ignifica-
ti/ignificabilis et ignificata. Et sic ignis cum suis
passibus individualibus mouet potentiam ad multipli-
candi sui complere et sui finem/ut quod per se est
passia moueat per actum/et sunt similitudines quoniam
to entibus realibus/ad finem qui sunt per se tractu
et permutate in natura meliori. Et deinde accipit in nam
ignis/sic mouet per illa obiecta ad finem per se et
finiendi/tamquam ignis qui mouet oleum ad finem lucendi
et dandi claritatem. Verumptamen filii trahunt signa gen-
alis a seculo nature/qui in tempore obiectum in quantum
est appetibile mouet potentiam in dandis et finem

appetibilitate / sic res que desiderat p[er]feci a suo / et nō ab
alio / ut possit h[ab]ere p[er]f[ec]t[ur]am s[ecundu]m naturā i[n] suo op[er]amento
Et q[uia] natura que s[em]p[er] op[er]atur non est infinita cū
sit p[ro]p[ri]a p[ar]t[ib]us vniuersalib[us] elementalib[us] / ideo nō
sūm op[er]is infinitū nō p[ot]est esse / sic p[otes]t intelligi q[uod] o[mn]ia
alia o[mn]ia demonstrat suā potentia i[n] n[ost]ro lapide s[ecundu]m
magis p[er] m[un]dy d[iv]isio[n]es // Q[uia] si aer i[n] g[e]n[er]atione la-
pidi d[iv]idit[ur] s[ecundu]m ignē et t[er]minat[ur] / apparet n[ost]r[us] lapis
i[n] d[iv]isio[n]e s[ecundu]m aquā g[e]lata[m] // Et si aqua d[iv]idit[ur]
o[mn]ia / manifestabitur albedo / et si t[er]ra i[n]gred[er]e //

**Quomodo totū s[ecundu]m lapidē est i[n] co[n]t[ra]cto o[mn]i et
i[n] q[ue]stione illor[um] Rubrica Cap. 23^m**

¶ Ibi si tu intelligis ista o[mn]ia et sic co[n]t[ra]cto i[n] eas
op[er]aciones / h[ab]ebis intellectū et effectū lapidi
Q[uia] s[ecundu]m p[ro]p[ri]os formas apparet forme i[n] d[iv]isio[n]e s[ecundu]m
h[ab]itu[m] / et p[er] d[iv]isio[n]em p[ro]p[ri]os m[un]dy d[iv]isio[n]e d[iv]isio[n]e forma ge-
n[er]ata / et d[iv]isio[n]e m[un]dy i[n] m[et]all[is] / sic apparet p[er] aer
forma et abinde mon[et]ur p[er] secreti / Si tu nō cognoscis
lapides et v[er]tutes illor[um] cū s[ecundu]m naturā / nō co[n]silio q[uod]
appropinquas lapidi // s[ecundu]m forma et s[ecundu]m manifestabit
t[er]minat[i]o mat[er]ie v[er]tutis illius et g[ra]ssitudinem
et simplicitate / Q[uia] certa forma et c[on]t[ra]cto s[ecundu]m suam
p[ro]p[ri]etate d[iv]isio[n]e s[ecundu]m mat[er]ie // Et s[ecundu]m fluxu mat[er]ie i[n]fluit
forme / sic aurū et plūm t[er]minat[i]o manifestant / Et quāto mat[er]ia
i[n] nobilior / de tanto for[ma] erigibet m[un]dy i[n] nobilior // Et
q[uia] nobilis est forma elementi t[er]minat[i]o m[un]dy nobilior d[iv]isio
forma corp[or]is / q[uod] cū corruptio fuit dep[re]m[en]tū

**Qualit[er] o[mn]ia p[er]venerūt ab una sola n[atur]a que co[n]tinet
i[n] se spec[ie] m[un]dialis // Rubrica Cap. 24^m**

Ca. 24. m

¶ Illa enim etiam potuerit ab una sola natura quae
est influxus speciei immutabilis in potestatem quae postea per
opere naturae in actu manifeste demonstrat ad finem esse
elementare circulationis. Et istud opus non est in actu
sed in potentia potestatem quae natura cum sua intelligentia
potest in proprio actu, ideo enim opus assilatur naturae et
est in actu in potentia. Quia absque illa causa opus naturalis
nunc potest compleri nisi translatum per potentiam intellectus
tua. Et ideo pauci sunt qui enim opus scilicet ponere in
actu cum non habent nisi una tota sola quae videtur per
una semita ad respectum naturae per quam se habent in meta
in se ideo sub cognitione et multiplicatione speciei in illis in
fusa de potentia in actu. Et sic apparet quod in actu non
est in se sed in potentia per potentiam intellectus nos
trahimus et possumus in actu.

Qualiter artista debet cognoscere naturam ut ea
possit assilari in aliquo casu et de errore plurimorum
artistarum et quoniam in se natura appollent instru-
mentis artis cum quibus gubernat in sua forma
C. Rubrica Ca. 24. m

Ca. 24. m

¶ Quando igitur fili tu voluit facere in lapide duras
primo. quoniam et qualiter natura operatur et sequens illa
motu capere. i. una et habet a deo ideo quod voluit
Quia natura habet opus et non tu et formam et materiam. Ideo
quoniam per necessitatem quod tu ea scias ducere totum ducere
in capere. Etiam informam suam materiam in qua tu ducit
Et si tu scias ea quod ducere ipsa dabit et magis per seas deponere
Et si scias fili quod modis videtur operari per seas per seas al
Emisso in seas in tribus locis principaliter per seas per seas
Ex quibus duo ponitur ad una. s. quod nescit ignis dispo-

na q̄e magist' toaq opio // Qm̄ illo q̄ ^{est congelat} ~~gignit~~ et dissol-
 unt insunt / Et h̄o qm̄ non h̄nt potestate intelligē-
 di / Qma sunt imbuti ex tota ignorantia // Ter-
 cia ē q̄ n̄ s̄nt dissondo s̄z matia i illū modū
 p̄ quē si dat v̄tus informatiā / cū q̄ infusū q̄
 i matia / q̄ vel debet ēē directū ad formandū p̄ sū-
 matū h̄o s̄p̄ p̄m̄it / Et est natura venabilis ab-
 scōdita infra suā substantiā / quā fili' si tū p̄fēs scis loq̄er-
 ē apparet // Qm̄ nobismet cū clavo lumino ap-
 paynt informā albe f̄tilis foliato / quo est
 p̄p̄o ex natura genti p̄ciosi / p̄p̄ico fili' tibi
 amonestamq̄ q̄ m̄ n̄o magisterio nō velis h̄o
 artē iunctā in loco v̄tus informatiōe / nec velis
 vti cū igne ardenti in loco infusumoti / v̄tus
 informatiā gubernat p̄ modū cū expandi / qm̄ cū
 certa p̄o gignēdo dat sc̄i / scientifico / illū debet
 h̄ere corā oculis tuis v̄ntuū n̄i magisterij / igitur
 anq̄ aliq̄ facias / videas quid velis facere / et opay
 sapient / de grosso fac simplū / de ponderoso leue /
 et asprū mollificā / et amarū dulcificā / et h̄ebis
 completōtū / cū cognitas infusū q̄ d̄git v̄ntuū
 informatiā / monente matia ad formā / de q̄ est ac-
 tūq̄ formator p̄ p̄m̄ quo infundit in illo ex p̄to
 p̄p̄iori / et ē locus et locatū / Qm̄ gignat p̄ infu-
 sione in suo loco / Qma gignat aliud locatū p̄ p̄o
 tates celi / quo sunt influxu in mā p̄ radios sol-
 et stellaz / v̄ntū id q̄ v̄ntus elementales
 et celestes faciūt in p̄p̄is natibz / h̄o idē faciūt in
 v̄s artificialibz / sed q̄ v̄ia ferment ad modū na-
 tū n̄i / Et h̄o q̄ facit natura cū calore solis

[illegible]

H. M. G. St.

formal.

et stellas / illud id est fit cum calore ignis / sed quod
 potest taliter / quod non sinitur mutatur et in
 formatum / quo est in materia influit a superioribus
 Quia in omnibus rebus que fuerint perfectio et
 corruptio / videmus influit virtutes stellas accipiunt
 unde dicitur illa res ad quam materia sit conueni-
 entia / Quia virtus celestis est fortis que per
 virtutem dicitur per virtutem sui effecti in rebus mixtis
 Et id quod ipse influit in materia mundali / statim acci-
 pit dicitur naturam in virtute mundali / Et sic
 de vegetabilibus et de animalibus per quod materiam
 quodammodo filii homines cognoscunt oleum lapides que sunt
 materia nature mundalis Quia in ipso influit virtus
 multiplicata que sufficit ad perfectionem actus mun-
 dalis per dicitur quod accipit a materia mundali et non
 de vegetabilibus neque de animalibus / Descriptum hoc dicitur per
 vero quod qui voluit habere oleum mundalia / non acci-
 piat de ignis neque de virtute ad operandum in lapides
 Quia prima sunt multum simplicia / et virtus sunt multum
 grossa / Quia habens talentum / capias de panis
 et solimque farina // Et qui voluit facere panem de
 melle frumentum / et accipere farina / hoc est parabola
 mea et doctrina patris tibi fili dicitur per signum oleum
 in quibus sunt ovis / et alia mundalia de quibus mouet
 virtus celestis in frumentum / Sed fili voluit nota-
 re quod virtus formati monent in frumentum / et in
 frumentum monent materia occultam / et materia muta-
 ta de potentia occultam in actum manifestum / et virtus infor-
 mat in dicitur in materia cum scientia cognita per artificem
 in sua operatio naturali //

non dicitur virtus
 et ex parte virtutis

De virtute informati^a p^r q^u m^o lapⁱ capⁱ creatioⁿis et
multiplicatioⁿis in fine m^ost^ris et de sⁱst^monia el^oto^r
de loco g^endacⁱoⁿis illaz p^ub^lica Ca^m 2° m^o

26^m

¶ Sⁱc fili p^otes intellige p^r d^ec^a p^rcedencia et
sequencia / que o^{mn}is vⁱrtus p^r qua^m m^o lapⁱ se
h^{ab}et multiplicatⁱ / et p^rinde ex^omit^r / Et dicim^us t^u q^uo^d
iⁿ p^ria o^{mn}is vⁱrtus m^undalis des^cendi a celo iⁿ mat^ria
m^undali / p^r qua^m sⁱm^u p^ro^uificatioⁿis sⁱno nato iⁿ p^ria acce^p
p^r fortitudoⁿis et vⁱrtus m^undalis que respicit p^rfec^t
coⁿoⁿis totiq^{ue} sⁱno nato / iⁿ t^um quantu^m p^r ext^endit^r
sⁱm^u nat^ria m^undalium / Et nota h^{ic} q^uia^m sⁱm^u sⁱm^u sⁱm^u
p^rta et sⁱc p^rma sⁱlⁱco / ut vⁱrtus m^undalis fiat vⁱrtus
u^orsalⁱ t^u b^u m^uptionata p^r tota sⁱna mat^ria / et sⁱm^u
at p^ro^uis q^u m^uptionatⁱoⁿis voluⁿt^r p^ro^uis homogenea nat^r
m^undalis / que iⁿdiuⁱdua sⁱm^u m^uclⁱsa iⁿ m^unditate
totiq^{ue} nato m^undalis / iⁿ q^uib^us vⁱrtus iⁿfluenciaⁿis sⁱm^u /
dit^r et donat^rat^r vⁱrtus m^u lapidⁱ fortⁱ / sⁱc iⁿ sⁱoⁿe
aⁿalis q^uo^d mon^ot^r a sⁱmp^rsentit^r m^unt^renti p^rnt^roⁿ
factⁱ donat^rat^r aⁿalis t^usticⁱlⁱapⁱ vⁱrtus formatⁱ
aⁿalis / que vⁱrtus p^ro^uta p^r diligenciaⁿis nat^rie / sⁱm^u
cificat iⁿdiuⁱdua iⁿ forma et sⁱoⁿe aⁿalis p^ro^uta
dent^ris / Et o^{mn}is t^ump^r magⁱst^r capⁱ p^ront^rq^{ue} iⁿform^r
do sⁱm^u artificⁱu^m p^r sⁱna aⁿis / Sic o^{mn}is iⁿ mat^ria m^u lapⁱ
di vⁱrtus formatⁱ que respicit p^ro^utaⁿis m^u lapidⁱ aut
alⁱq^{ue} / Q^uia tantu^m t^u dico / q^uo^d p^ria o^{mn}is vⁱrtus q^uo^d
que format lapides et metalla / et o^{mn}ia media que
sⁱm^u m^u illa / et dico q^uo^d p^ria q^uo^d totiq^{ue} nat^rie m^undalis /
Q^uia lapides q^uo^d p^r p^ria format^r p^r doct^racⁱoⁿis q^uo^d aⁿ
p^rit ab aqua t^ust^r sⁱno g^endacⁱoⁿis / et iⁿ p^ris stat fixaⁿ
ta / Q^uid^eas t^unc si est fortⁱ p^ro^u q^uo^d c^u iⁿ p^ria sⁱm^u iⁿ lapidⁱ

no. p^ria p^ria
educat^r o^{mn}

quos tu cotidie calcamas. Et per istam doctrinam ^{apparet} scilicet quod ista
 debet esse sententia et quod inveniuntur. Et super hoc passim
 videat opta alexandri quod loquitur de illis quod
 dicunt lapides quod inveniuntur utiles et multum va-
 lentes. Unde admittat iustitiam quod audit dicitur quod inveniuntur
 autem efficitur ex natura lapidum. Adhuc potes cog-
 noscere melius istam virtutem quod est potentia forma-
 tia accipiendo similitudinem et liquidum quod in multis arboribus
 quod exposit foras sic sunt mastix in conspectu a solibus
 in et liquores vinearum et aliorum filum arborum per po-
 tes cognoscere quod sunt humiditates in parte in minimis
 partibus cum fortibus partibus sicut sunt arborum per virtutem
 et in partem calorem naturae quod fecit sustinere humidum
 cum siccis et siccis cum humido. Et ideo cum tales liquores ex-
 sunt foras sine arboribus. Ideo statim manifestat hoc hu-
 midum sua natura siccis. Et quod calor naturalis dis-
 suis per totum humidum est coarctatus. Et sic non per se potest
 moveri et humido ad formandum illam rem de se nec in
 forma vel fructus etiam quod est ex loco simpliciter et
 suo generationis. Custodiat ergo bene vas et non aperiat
 usque humidum tunc et finiat per quod sunt vocaciones
 et insufflaciones aeris excludit. Et hoc intelligit
 de sua terra quod non est separata a vase. Et de hoc dicitur
 ex de humo humore et de locis tractat quod per humidum
 aeris coarctatum congelat in hoc quod dicitur et hoc
 quod se sentit ex loco generationis in quo est virtus for-
 mativa que format deos liquores cum sine duobus
 in humore in flores et in folia et in fructus per
 unde tantum quantum sunt infra suas arbores ubi dicitur

nat. duo ista.

deā virtus / Parco fili potes intelligē qd sic materia sicut
est et obitus que sustinuit cū hido viscoso / mā hidi
quo sustinuit ab igne et est pparat ad lapidē / scia
gendat in illo p infusione virtutū stellaz et loci sic
supra diximus de virtute formatia lapidi / Sic gendat
p infusione filis virtus i seie testiculaz viz qn somon
denallat p tota spontiositate corporis tractū ad vasa
seminalia / tali in qd virtus recipit doctores loci vbi
infundit // Et id nām est qd hēat fortis influencia
ut calor sit sufficiens ad dū digendi mām motalli
p pā digestios / at qd illa mā sit satis pna et para ut
calor simplex se possit moner p tota illā id donec
natura fortior calor gendat in fortiori materia qd
Et ut possit fortiorē mām digere // Et qd accipit pō
cia formandi mltas figas et dūfas p dūam quali
tatis loci et gendacōis // Qmā dū virtus formatia infu
dit in materia mndali / ipa inuenit dūā materia i pplex
ione fortitū sicut tendente in mndalitate / Et id nām
i qd ipa sequat natura mndalis informado pū qua
litate loci in qd aduigat nā p sua fortitudine // Con
sistit o i nā aialū / quo ē pplexionata de pplexione
calidi et hidi // Qm pū pūq locq ē complexiona
tus it illamet complexione sic testitū aialū q sit
calidi et hūmidi pū magis et miny fortitū spongiōsi
Et sic virtus format iofficiendo qualitate natū et
specificando pū pūas gēns vū eximit / Et pūta
dicimus fili si intellige nos velle / qd in qualibet mā
pū sua spem infundit pūa virtus / Et hō ē qd dicit pla
tonē qd pū inquit mā infundit virtutes colores
quo pūant et informant iōs nō / et notabilem aialū

.no.

.no.

et mundum // Deinde notandi e quod influencia caliditatis nate
 descendit a corporibus celestibus et ostendit // viz. a sole et stel
 lis // Et tunc aer incalcescit et calefit continens omnia
 Et dñi aer est calidus / caliditatem cor et dissolvit ea
 in fine venit influencia frigidi comprimendo ca
 lidum aerem in centum cor // Et tunc vegetalia incipiunt ger
 cere et germinare // Et sic faciunt mundalia / quia de
 i rebus quod debet relinquere stellas ad conservand
 mam per calidum et per frigidum // Et ex hoc apparet calo
 rem naturalem esse cum calore loci // Et ista vocamus
 virtutes celestes / virtutes multiplicativas / virtutes vegeta
 tivas / et virtutes mutativas // Quapropter declaratur
 quod nunc lapis format per virtutes celestes / etiam quod
 per virtutes multiplicativas / et pullulat et germinat
 per virtutes vegetativas / et mutat per virtutes mutativas
 Et corrumpit per virtutes corruptivas / et generat per virtutes
 generativas de corruptis in generandos // Et ideo
 sciendi e quod virtus celestialis / multiplicativa / vege
 tativa / mutativa / corruptiva / et generativa / dicitur virtus ce
 lestialis eo quod format / multiplicativam / eo quod mul
 tiplicat / vegetativam / eo quod crescit et fructificat
 mutativam / eo quod mutat / corruptivam / eo quod corrumpit
 generativam / eo quod generat // Et hoc nunc virtutes sunt quod
 recipiunt doctrinam a prima / eo quod desiderat formam // Et for
 macio non per se sine mutacione et alteracione materiae // Qua
 re quod et e necessitas quod ista sola prima virtus in
 ducat se virtutes omnes alias virtutum secundum potentiam ma
 tiam alterari et passibilis // Quapropter apparet quod non
 per formam absque mutacione materiae / ne mutari per se

no.

no. q. Virtutes
 potentias fortis

corruptio / nec generari / nec multiplicari / nec creari //
 tamen sine alteratione illius materiae / quia apparet quod virtus
 celestis per formationem / videlicet ut valeat perfici et for-
 mae materiae / omnia supradicta facit / Et sic declaratur
 qualiter natura transit per sua media ad optima //
 ac etiam per ea quae supradicta sunt declarat quod nulla
 materia potest perfici nisi dominus patiat / quod dico quod
 est quod in tua materia infunditur talis virtus / quod anima est
 lapidum / sic anima vegetabilis est anima plantarum // Et sic
 anima vitalis in animalibus / non quod intelligatur quod sit in
 filium vegetabilis / ut est in plantis / sed quasi sequens
 de ordinem secundum suam potentiam / et secundum quod sua materia
 per sustinetur per suam subtilitatem tendens ad minorem
 latitudinem / Quia ubi magis per monstratur potentia sua
 nobilis virtus celestis / de tanto magis est sua
 materia subtilis / et de illa facit magis ad finem volens
 ad finem medium / non quod sit volens animal vitalis quia
 est actus organici perfici habet in se potentia vitalis //
 Quia materia sine natura digne vegetabilis et sic non
 sufficit sed tangit arcus quod operatur ad artificem in suo
 artificio // Quod si filii indigent bene scire / quod omnis virtus
 talis quod format materiam secundum suum genus non indiget
 quod habeat duo propria in se immota / per quod format suum
 quod secundum similitudinem suae materiae / quod dico //
 mus in prima parte / Quia etiam adhuc melius de dicta
 virtute volumus declarare / et dico unum opus per
 dea vegetabilia // *De morte lapidum et de aliis rebus*
in particularitate quae impediunt generationem et multiplicationem
et quoniam tollunt et auferunt per exemplare demonstrationem
respectu naturae quod Rubrica ca. 2. A.

.no. virtus
 forma

.no. virtus

Lam. 2. Am.

n. nro lapide est dea virtus mortua / que non habet
 potestate multiplicandi se sine materia dno et
 compacte / in qua calor qui ligat p se no p mouet p
 quo dea virtus se habet gubernari ad formam nrm
 lapidi / Et de hoc dabimus ex^m p gramu siccitatis et
 p gramu humiditatis altiq^{ue} forme / Quia gramu suu
 motu stas p se i ma compacta et siccata / mdp talis suu
 cnytu natu^{re} habet potestate multiplicandi / nisi sit
 p resolutione et attenuatione p simplicitate suo
 dno p se q^{ue} p se dno et congelatus calor uel
 suo ipse illa p se dno et est mortificatus pmo
 siccitatis et imptatis / in q^{ue} materia tepata i q^{ue}
 potest calor natu^{re} i rra ex frigida et siccata a
 siccitate et frigida exellentia cat^{er} qualitas
 mortificatus / Et p hoc p cognoscit / et cognoscit
 nullam iustitiam p talis siccitas causis imptatis
 et mortalitate / indiget humectatione aq^{ue} ut ca
 lor naturalis possit resuscitari et extendi i simpli
 ci materia aq^{ue} / quo d^{icitur} et abz malis / Sed q^{ue} sub
 tiliaco pmo grossa i simplices no dat uide q^{ue}
 possit fieri nisi p resolutione suaz pmo siccitatis
 p resolutione / quo fit p^{er} omendatione huius malis
 gramu qui fuerat statim in coctu i digestionem per
 fectam p modum subtilis p se albo / ex q^{ue} fit panis q^{ue} ma
 ducatur / Et p^{er} omendatione dea humidi p^{er} alio q^{ue}
 statim in siccum catu^{re} ab hido subtili frigido hostis
 et quido / q^{ue} accipit in sua dissolutione / Quia natu^{re}
 d^{icitur} q^{ue} siccum uertit in humidum q^{ue} est amicus et abz igitur
 qui format nascencia sua uirtute / Sed cu siccum et

Humidum sunt qualitates oppositae per diam quiescentis
 Ideo nunc est quod per diam concordantia promittit
 et habeant se promittuntur de qualitate in alio
 scilicet sicut in frigido et frigido in humido ut
 materia tunc appetit et negatur per ignem per diam
 concordantia / Vnde quod materia sicut quam vertit
 in materia humida in qua est calor naturalis per diam
 concordantia / qui habet potestatem recipiendi virtutem
 formativam celi / Quare apparet quod natura
 non transit unum contrarium ad aliud contrarium
 nisi per suum medium per quod medium transitur est de
 diam concordantia / per quam natura transmutat ab una
 natura in aliam naturam / Et est diam qualis quod de
 hoc sumit / de quod aqua est amica aeris per suam
 humiditatem et vicina tunc per suam frigiditatem et frigore
 de quod per purificatorem aluminatorem et subtilizatorem
 venit remanens in iobis quod sunt et fuerunt ante
 et condensate finit per naturam et per artem / Unde
 nondum est quod deplacit et purificat est via ori
 ginalis in transformacione elementorum in gradibus certis
 Et ista est quod est vera doctrina per quam natura
 sagax convertit sua elementa / Et ideo quod quam dispertit
 intus et remanentur et transmutat de sapore
 in alium / ibidem operatur frigiditas et humiditas
 quod est aqua pura / Ideo calor in quo est virtus
 vegetabilis potencialiter non potest adhuc deservire
 te informativam secundum instumentum quod monetur
 a celo / ad informandum per aliam informacionem calorem

finimenti

571

naturalis / Et ideo non p[er] h[uius] motu[m] penetrandi ac-
 tualit[er] nec se moueri in p[ar]tib[us] suis humidi mat[er]ie.
 ¶ Q[ui]n quasi obit[er]ata et mortificata e[st] in suo ^{materi} nat[ur]ali
 p[ri]ncipio / id[est] frigidi humidi / q[ui]n intrant in suo mati-
 ali p[er] resoluco[n]es et conuersione[m] dicti facti cu[m] sup[er]flui-
 tate mult[is] magni frigidi humidi / Sed postea deual-
 lat a p[ri]mo infirmo uento celi / que cu[m] calore solis
 u[er]format mat[er]ia[m] in resoluco[n]e et d[im]inuendo ad
 humore[m] frigido[m] / t[ame]n q[ui]n op[er]et adu[er]sione[m] nat[ur]e
 et no[n] p[er] h[uius] usq[ue] ad t[er]minu[m] ex[er]citatio[n]is caloris nat[ur]is.
 ¶ Q[ui]n tunc p[er]didit mat[er]ia ista sup[er]fluitate[m] frigiditatis
 que ea tenet mortificata / Et tunc mortificauit
 calorem q[ui] e[st] infirmo nat[ur]e / p[er] qua[m] sup[er]fluita-
 te[m] p[er]it in resoluco[n]e / Et q[ui]n isto calor nat[ur]e ex-
 citatur cu[m] calore solis cu[m] co[n]tinuacio[n]e tal[is] informa-
 tio[n]is / deus calor se m[ag]is moueri in suo humido mat[er]ie
 cu[m] q[ui] ligat[ur] et se mouendo calor penet[ra]t / Etia[m] in
 penetrando dilatat / et in dilatando format / scia[m]
 condit[ur] suu[m] humidi mat[er]iale in sua p[ar]te p[er] se / et in
 suu[m] p[ar]te[m] de / et sic op[er]ari no[n] cessat calor nat[ur]e in
 sua mat[er]ia in vegetando / ampliando / pullulando /
 elongando / et ex[er]tendo / et multiplicando / q[ui]n
 inat ad t[er]minu[m] q[ui] no[n] h[ab]et ampl[ius] de mat[er]ia h[uius] / tunc
 incipit h[uius] etia[m] et in p[ar]te cu[m] u[er]itate u[er]formata
 d[er]i[n]te ab alijs p[er] concordancia[m] / Et calor mortifica-
 t[ur] p[er] siccitate[m] qua[m] g[ra]m[m]u[m] humenti accipit et elaco[n]e
 cu[m] sua op[er]abilitate et d[im]inutione / donec u[er]it[ur] alia
 uice et resoluco[n]e et p[er]fectio[n]e / Q[ui]n p[er] tota[m] o[mn]i-
 p[er] nat[ur]a[m] tota in g[ra]m[m]u[m] totatur. Usq[ue] uenit ad suu[m]

punctu tratu Et sic p experientia evidenti / monstrat
 t' n' d' q' d' t' n' s' q' n' d' i' m' p' o' t' e' n' a' i' n' s' e' o' b' l' a' d' i' s' i' m' p' l' i' c' i' t' e' r
 p' o' t' i' t' i' n' a' c' t' u' p' d' u' c' t' i' o' n' e' a' u' t' p' o' t' e' n' t' i' a' i' n' s' i' p' o' s' t' p' r' i' n' c' i' p' i' o
 f' a' c' t' o' r' e' s' a' t' c' o' r' r' u' p' t' o' r' e' s' s' u' o' p' p' r' i' o' m' a' t' i' o' / Q' u' i' d' e' m' c' a' u' s' a
 s' u' e' a' l' l' o' m' i' a' c' i' o' n' i' s' s' u' b' t' i' l' i' a' c' i' o' n' i' s' e' c' i' a' p' a' r' e' f' a' c' t' o' n' i' s' / q' u' i' s' q' u' e
 v' e' n' i' a' t' a' d' t' r' i' n' i' m' p' u' n' c' t' u' g' e' n' e' r' a' c' i' o' n' i' s' / q' u' i' a' p' o' c' a' m' u' s' m' u' l' t' i' p' l' i' c' a' c' i' o' n' e' s' a' b' v' n' o' g' r' a' m' m' a' d' c' e' n' t' u' / e' t' d' e' c' e' n' t' u' d' e' c' e' m' i' l' l' e' e' t' c' / O' b' q' u' o' d' i' d' i' c' e' r' u' n' t' i' n' f' e' r' i' v' i' l' l' a' m' p' r' i' m' u' m' v' i' d' e' n' d' i' / q' u' i' s' i' g' r' a' m' m' a' f' r' u' m' m' e' n' t' i' n' o' p' r' i' a' t' i' n' t' r' a' m' v' i' n' g' t' s' u' a' v' i' t' u' s' m' u' l' t' i' p' l' i' c' a' y' o' t' / Q' u' i' d' e' m' s' u' a' m' a' t' i' a' s' i' c' c' a' n' o' n' m' u' l' t' i' s' i' n' s' t' r' u' e' t' / p' p' t' c' a' m' s' u' o' d' o' t' r' a' c' t' a' c' i' o' n' i' s' f' e' c' i' t' p' q' u' i' s' i' o' n' e' s' s' u' b' t' i' l' i' s' i' m' p' r' i' n' c' i' p' i' s' / E' t' s' i' p' r' i' a' t' i' n' t' r' a' a' l' l' o' m' i' a' b' i' t' p' r' o' s' o' l' u' c' i' o' n' e' m' / e' t' q' u' o' s' i' t' h' i' d' u' c' i' u' p' r' i' n' c' i' p' i' o' n' e' / p' q' u' i' a' v' e' n' i' t' v' i' s' s' u' e' a' n' a' c' i' o' n' i' s' q' u' e' f' a' c' i' t' m' u' l' t' i' p' l' i' c' a' y' a' d' v' i' t' u' t' e' c' e' l' e' s' t' i' / E' t' n' o' q' u' i' f' a' c' i' a' t' m' u' l' t' i' p' l' i' c' a' y' i' n' c' e' l' e' s' t' i' o' c' a' l' o' r' e' a' s' c' e' n' d' o' i' n' a' l' t' i' u' / a' u' t' s' u' p' p' l' e' q' u' e' f' i' n' i' t' / s' e' d' s' i' c' a' s' c' e' n' d' e' n' d' o' e' r' i' t' E' r' g' o' v' i' d' e' a' t' q' u' i' s' p' a' t' p' s' u' b' t' i' l' i' a' c' i' o' n' e' p' r' i' n' c' i' p' i' o' e' t' t' r' i' n' i' d' u' a' a' v' i' l' i' p' r' i' n' c' i' p' i' o' e' t' c' o' n' o' s' v' i' s' c' o' s' o' p' o' l' e' n' a' c' i' o' n' e' q' u' i' a' c' c' e' p' t' a' p' r' i' n' c' i' p' i' o' p' p' a' r' e' f' a' c' t' o' n' e' / p' q' u' i' a' p' a' r' e' f' a' c' t' i' o' n' e' e' t' f' o' r' t' i' t' p' p' a' t' / q' u' o' d' q' u' i' t' n' o' s' d' i' c' i' m' u' s' f' i' n' i' t' / p' o' s' e' x' p' e' r' i' a' t' a' s' e' t' e' s' s' e' b' u' t' e' t' f' o' r' t' i' t' p' r' o' b' a' t' a' s' / q' u' e' p' r' o' p' t' e' r' m' u' n' d' i' f' i' n' i' t' t' r' i' n' d' e' s' i' d' e' r' a' t' e' / q' u' i' p' r' o' p' t' e' r' n' o' s' d' i' c' i' m' u' s' q' u' i' p' a' r' e' v' i' l' l' a' n' o' r' i' n' f' e' r' i' c' o' r' a' d' i' m' u' n' t' e' t' s' i' c' u' e' r' u' n' t' f' a' c' t' a' v' i' t' u' t' u' c' e' l' e' s' t' i' a' c' u' s' e' r' i' a' c' o' s' / a' r' a' c' o' s' / c' u' l' t' i' m' a' c' o' s' e' c' i' a' i' m' p' r' i' n' c' i' p' i' o' n' e' t' r' o' / t' a' l' i' m' o' d' o' i' p' s' a' a' d' i' m' u' n' t' a' t' o' s' n' a' t' u' r' a' a' d' a' c' i' g' e' x' p' e' r' i' e' n' d' i' e' t' f' r' u' c' t' u' s' m' o' l' i' o' r' a' n' d' i' / C' o' n' s' i' l' i' t' d' i' c' i' m' u' s' q' u' i' f' i' l' e' d' e' m' p' r' i' m' o' m' a' g' i' s' t' r' u' m' / Q' u' i' a' p' r' i' m' o' e' s' t' q' u' i' s' e' c' i' a' q' u' o' d' p' r' i' m' a' n' a' t' u' r' a' n' r' o' l' a' p' i' d' i' r' e' s' o' l' u' a' t' a' d' s' u' b' t' i' l' i' a' c' o' s' s' u' o' g' r' o' s' s' e' o' b' e' / e' t' p' o' s' t' e' a' p' r' i' n' c' i' p' i' o' n' e' / e' t' h' i' d' u' c' i' u'

A rationale

sepatu qd d frigidu minate cu calore solari que va-
dit contra nro postea admissa qd sibi abn com-
petentis qd vno id dea h e m so pmutat / Et per
istud modu na minale adinuabit p industria
sapientis allumsto / m tli forma / qd cora oibz
hoibz cu clao line manifestabit suos claos effectus
et potestates / que no indigent pbacibz logicul
bz nec logicar / Qm includit p tmd itelligit
t quali forma artista hmy opio pnat naturalis
debet inclinare et dirigere cu cōsidacōe mspu
mentali at sonali et no sophistica / cu sententia
philosophie naturalis / Qm adhuc no obstat
qme ingenuu pfindu qd hēt logicu agn
mentabile at naturalis et naturalis de iobz op
tmses / m qd cu hō toto p aliqua ratione que
veniat ad sensu potest dyecte cognoscere nec
indicare cu quali natura aut virtute p fortitudie
intymsece hēt sua mltitudo qdscqz sup tiam
m si p silitudie / quasi simplicit qdendo mnd
magistru dō at no dō / nec qm p fieri qd mnd
semen i tra sua pullulat et crescit et colligat
suos fructus et suas messes / hō m qd scio n cu
doctrina experientie pns mtrando m pna nali / et
no sophistica / que nascit p dndis p pncipcos sem-
tasticas ifusis i capitibz illor q cu pncipacōibz
elencatis contra voluntate iou et nate. faciunt
mltos mptmont opas i sophistacōibz / Quare
ergo cōcludo p iacos sup dō / qd si pndustria
naturalis cu claz et omdentibz expmōibz. tūno

habueris eecta conuincere etiam adquire/nigp
ad tam preciosum epulu eris comitatus p naturam/
Et qm p hanc nam non pcedit/nigp in suo pcessu
erit verus pbs cu ignoret ppotates et vtutes lapidu
que portant cor de po in actu sic notu est expmista
tu/ Et expmista destitit omnem forma q expmista
cia colenda que vent in capitibz illor qm psumut
eo id qd non possunt fieri/n nigp erit/ et tles dnt
deceptor eor eo in deceptibilem/ qm ipi ignorat ad
discernendi id qd fantasia eor eis representat i cha
p expmista/ Si sic e/ uel non/ Et idu debet recolligi
intemotipo/ quid est opus/ et nte nte qd sapient
cognoscatur pmitq natura nte lapidu in certa ex
pioncia/ hnta p pna practice/ mediante theorica/ aut
doctrina ostensibili/ seu conolacoe seqoti/ rta theori
ci pbatu formatu in practica/ experientia format
a practica/ et p experientia formatu claya poptas/
que totalit illuminat intellectu hnam/ qd deb
sciri et cognosci pcessu/ Qm ille monstrabit na
tura lapidu et vtutes illor/ quo cu sua fortitudine
conuertat rem/ qd nulla alia pot p facere/ nisi ipa p
suam similitudine/ Et est res seqota ignorantibz illa/
et cois oibz cognoscentibz sicut lumen mundi/ cogn
coz any hntis pna expmista et no absq illa/
Qm ab illa qnt poptas cause/ p quam multipli
catur tinctura cu adintoro informacoe nri natura/
lis magisterij/

De corruptione et putrefactione omnium rerum et quomodo
omnis res nascitur et caput vitæ et animam naturalem
a putrefactione trahit a ventis putrescentibus matris per
mutacionem elementorum. Pulchra causa 29.

28.

¶ Vnde potes cognoscere. quod nulla res potest
nasci ^{nec} crescere nec animam nisi post suam
corruptionem et putrefactionem et mortificationem. Item
tunc natura mutatur de natura in naturam sic res fragilis et ma-
teria que non habet complementum perfectionis. Ergo
habet igitur formam a sua materia per corruptionem illius. Et
quia ipsa separata a sua corruptione. possit perfici in
sublimatione. sicut in omni materia est potentia per actum. sic
tibi dixi. si bene me intellexisti. que forma
non completa. iacens sine imperfectione. est que ad
duo contraria. que quasi dicitur informata illi
sine sine instinctu. Quia quia illa per potentiam
informantem ducit ad actum alicuius forme im-
mediate appetit esse sub forma contraria. sic ita per
que que se habet in frigido et humido. ipsa quia
frigidum appetit esse in qualitate contraria. Quia
nulla forma corporis corruptibilis et generabilis per
sufficientem completam in sua materia potentia activa.
quoniam appetit completam per aliam formam. ^{nec} illa forma
cum sit dissipata. non potest introduci in materiam nisi per
corruptionem corruptionis forme prime. et hoc per se
agentis mutat. et in mutando corruptum presentem.

no. l. v.

et frigido

le 2 p

quo immutetur in partem corruptionis precedentem. Quam sit
exemplum forma actus ad formam corruptionis et
dicitur si potestatem partem et partem corruptionis ad se
usque efficiat sub actu completo illius forme et
absque istis potestatibus non est ovis materia. Propter hoc
cum volueris corruptio in lapide corruptio in igne
igne fieri ad finem quod fieri dicitur in frigido. Et
quod volueris appropinquare ad gradum facias quod habet
dicitur in calorem et frigiditatem et quod quod ad
punctum quod in mixto frigido humido cum calore
fieri natum. Et quod volueris aqua cum calore et
frigido refrigerare calefacies magis. Et
quod ignis volueris incedere cum aqua frigida cal-
deat magis. Et si volueris inuicem cum frigiditate
dissolue congelas ignem magis. Et hoc fit per
fines mutationes naturas et gradus secundum suos quod
duos scalo naturas quo est totum elementariter
ut et diximus. Si igitur fieri contrarium in frigido
et frigido in humido et humido in calido ha-
betur magis. In tali modo sunt naturae
a naturae male et dicitur in bona et bona in
melioribus. Et ideo accipimus nos naturas in hac
arte dupliciter primo nos accipimus accipimus per gradum
sic ignis naturas. Et 2. accipimus per continentem
illius sic aer in quo ignis se habet mouens
ad formandum causas naturas et ideo quod aer non
est absque natura ignis nec ignis per formam
nulla habet in natura et per inquit non

no. naturae
duplicem

matie ad finem
simile

Volis intelligere qd totu sit nisi una sola natura q
qua fit totu nostru magistru / Quidam apparet qd
lapis noster e de materia aque compositi / Quid
nisi eot materialis ^{natura} ignis no posset man
fieri in actu / nec ignis posset ardeat absq ali
no aque / qm si no ardeat no daret claritatem /
Ideo cu in quolibet composito sit ignis natura et
ille q certa informacione se monet / et t monendo mo
net materia t tando semp illa / id natura e q materia
habetur aliq pporcionem p qd formator qd hinc infor
matur / videlicet illig ppor ad qua mater habet co
nominacionem p cuius natura / Quidam dedit qd no
volis qd nisi qd mteru nobili materia q potius in
nomen / Quid no fit nisi p sua natura / scia ab
illa / hoc eot emendari

**De humiditate mri lapidis / et quomodo ipa eaq
phenom / Et de diuisis actombz ignis et de sub
tiliacione grossoz elementoz et de magistro v**

c29]

f ille ipa humiditas est aqua pmanens / qm
ipa non pdr humidu radicale / q no gbrpt
p ignem neq ignis nri lapidis mortu p consumi
qm videat mutari de colore in alter / ymo melioratur
eiam qstet in pporate / Quid ignis est fin ppru na
turalu / et causat fin nobilis et ppru meomenti / qm
to quando volueris magis pporacione nri magistru / da
pe aqua pporacionat in qualite fin natura corpo
ris qd volueris dissoluere / tali modo qd potius coq
natura no supot calore naturalis / Quid corpora no
sunt pmanentes in mensuro / licet qd semet fuerit

64.

omnibus virtutibus in deo deo modo habent principia
concordantia in differencia concordantia / quia aliqua illorum non
sunt in tali forma compositione ut alia / nec eorum simpliciter
et tam subtile nec tam temperatum / Et ideo per
debiliorem virtutem possunt deliquere et dissolvi illa
corpora / quia ignis qui calefacit hominem infrigidat
leone et ignis qui calefacit leonem ardet et
consumit hominem / Quare in debet stare quare
fortitudinem sunt virtutes vero / nec lapidum ut
argentea virga respectu potentie sulphuree na-
ture possunt temperari per certam cognoscenciam gradum
accidit in eorum prima resolutione nam ibi est totum
pictum / Quare notificandum quod habens sulphur
per calorem defectum simpliciter argenteorum virgarum
in tali forma / quod sua potentia activa non teneat
ex se calorem / nec quod possit separari a suo subiecto
humido / quod ex toto apparet magis plenius de no-
bili spiritu / Hoc magis nos amonere debet et
monstrare signum primo parte ad interpretandum
magisterio / et primo illa magis aliquid fieri / et
est ignis nature / qui habet et debet quare
ignem lapidis / quo absque corruptione sui corporis
non potest manifestari / et nisi manifestetur magis est
in actione / quod possit vegetari aut generari / Quare
nos dicimus in resolutione sequenti quod principium nostrum
opis est forma capitis corporis / nec operationes
precedentes sunt principium nostrum opus / quod sunt

equatice / quippe compositum manifestat totum magnum / Prop-
 ter notandum est quod omnes colores diversi apparentes
 et primo mixti sunt in mixto / et quia
 extrahit oleum / Et postea in / educto. illi colo-
 res apparent ita / sed tunc in albu / Et deinde
 sunt de coloribus quod ignis mixtus cum aere / Et sic
 tales mibes / mixto eximit a corpore / sic ita
 to / conuenit / Et non vult intelligi quod nix in
 mixto veniat subito / mixto immoderate / sed paulatim
 et paulatim / et dulcit / et suauit / eo quod conuenit
 quod colores transcant per modum tanquam oleum / Et
 quod ignis nature cum sit reclusus et profundior
 sub corpore non potest fieri manifestus / quoniam cor-
 pus fuerit aptum / quia in grossio oleo / et ignis
 seipsum et inclusus / Et ideo conuenit quod prius
 fortiter grossa elementa / scilicet terra. et aqua.
 per digestionem debilem et lenem / unde causat
 et videtur. quod est prius color / signum cuius dicit
 cognoscere / quod calor resoluit et firmola
 et lenit / et per consequens ad dissoluendum et
 purificandum partes terre et aquae / Et ideo insufficiens
 et coactiva et vnde manifestat color vnde
 indiget et thersis / quoniam cum multiplicet
 calor nature / qui ratione humidi / excellentis / qui
 est tenet robustum non potest manifestari / Sic fit de
 mixto calore nature / qui ratione parit et parit magis
 patet / qui adiutoris caloris ignis dimittit per

A insufficiens.

in omni apificio et opatore qui facit bono
 et intellectu apu dispondo. et informari et cognos
 matiam. quousqz sup ea apparet inditex magis
 dno. qd tunc ignis naturalis pignat cotra suu
 humore. Unde cat magis. Quia igit ipse temp
 et apparet. debet multiplicari. da et informacione
 naturalis. et qua se habet gubernare ignis na
 ture. qui incipit digere materia sic apparet per
 magis dno. Et deo cuiuslibet delectat. qd magis
 dno incipit opari. noster ignis et no ante. Et
 deo dicit principium in magister. Et tunc exi
 tat calor nature qui est potestate purificandi
 ora sua elementa donec finis huius digesti
 onis quo dicitur caloris naturalis in mo ma
 gistro completat materia. Omne humor pontice
 et terreus et suu quatuor adiuuat a suo siti
 apto et habili. Et tunc materia completat
 et pmi gradu dea digestio dea coloris magis
 multiplicati. no solum in superficie et coaptare.
 sed et partes subtiles separare in tota materia
 et multiplicacionem qui gerit a calore naturali
 et humore iudicari. Unde facimus mtem tinctura
 alba sic dicitur. Et tunc dicimus qd corpus d
 liquefuit ois et fusu nitid et exilis. et no
 et potencie ignis qui est calor naturalis. et et actione ignis qui
 dicitur ille ignis impunit inu lapide de
 fororis calore. qd sit ignis elementalior. Et
 et et potencie

no. qm. obulo f. p. a. gross.

sic virtutes et potencias per videndum et res cognoscimus
tunc per effectus earum. Et hoc tenent secreti. Quia
loquuntur. Quia illo ignis inprimis in
capite antequam diminutione humiditatis tota grossam
subterfugiat. Quia prius non potuit bene dissolvere.
Et postea per sua forte actionem resoluit et bene di-
gestur. quousque venit ad ultimum punctum sue acti-
onis. Tunc prima digestione. et quia sic est materia diges-
ta purgata et bene decotta per deum digesti-
onem. tunc natura separat subtile a grosso. et
proicit grossum in partibus remotis per actionem. 2o.
digestione. Et tunc quantum oportet quod sit
subtile in substantia sulphuris. Quod ab aere
vino. Sed ista condicio fit in informatione data
calori nature in tunc digestione.

De modo phlegmatis et quomodo. Heri acc. et scia no
dat nisi phlegma. Et per congelationem argenti. Vnde
est principale et finale secretum. Et de poten-
cia operatoris transiendo ad albedinem.

5/30

ili. mi. libri huius artis loquuntur per voces taci-
tas et fortiter notandas. ad finem ut prin-
cipalis res contenta in ipso. non possit dari nisi per
philosophos et filios regis philosophos. qui sunt inquisitores
veritatis et amatores illius. et non sapientis plenus
mendacis mundanis. neque delicosis amens mundi.
sicut sunt usqueque. conegati a deo. et alii amari.

68

39
que deplumant et ^{infirmitate} exsiccant bonas et simplices
gentes congregatores thesaurorum condemnati
indurati / incantati / qui non volunt laborare
nisi in rebus palpariis et materialibus / Et ideo
ipsi mementi et intoxicati in rebus mundanis / non possunt
apud suum intellectum ad intelligendum nostras doctrinas /
cum quibus possunt habere thesaurum peribiles et
salvacionis / Iamto fili tibi dicimus / quod vobis dis
cernere significaciones sapientie / quas dicimus et
illas nota fortiter cum multis peritacionibus considera
tionibus et speculationibus / si nos vobis intelligere
Et quia nos intelligere accipere hoc cum ambabus
manibus cooptis cum tua carissima reverentia patris
solungendo manibus oibus filiis tuis / sicut tu per
hoc aut patris tibi reliquunt et non aliter / Quia
sciens solvens hoc secretum / anathematizatus // maledictus
erit a deo / tamquam precipians in conspectu mundi
Quapropter ipsum secretum non habes solvere cum
tua voce / nec monstrare occulto / nisi quod cum
cooptis patris / illis qui cum intellectu elocuto
dixerunt sua infirmitate ad discendum et
penetrandum hoc et secreta nature / Et tu qui
nisi filius es desideras / oia intuitus in patris
debes perscrutari nostros libros cum reverentia /
lato nobilibus intellectibus et bene potius
id quod nos dicimus de vobis in ipso magistro
quod sumus ipsi cum fermentati post fixationem

suo p[ro]p[ri]o in sua t[er]ra/ apparet visibilit[er] in
 igne p[ro]p[ri]o/ q[uo]d p[ro]p[ri]o p[ro]p[ri]o/ q[uo]d t[er]ra in q[uo]d
 igne an[te] debet p[ro]p[ri]o/ p[ri]mo sit alba/ anteq[uam]
 possit manifestari p[ro]p[ri]o in igne/ d[omi]n[u]m
 fili h[ab]e[re] p[ro]p[ri]a in d[omi]n[u]m/ q[uo]d ibi i[n]t[er]
 m[ul]ta t[er]ra/ d[omi]n[u]m igne t[er]ra t[er]ra in
 t[er]ra/ Si m[ul]t[u]m q[uo]d fili p[ro]p[ri]o tibi p[ro]p[ri]o
 t[er]ra/ p[ro]p[ri]o igne t[er]ra d[omi]n[u]m magni
 fia[re] in qua p[ro]p[ri]o p[ro]p[ri]o/ Et m[ul]t[u]m p[ro]p[ri]o p[ro]p[ri]o
 p[ro]p[ri]o d[omi]n[u]m p[ro]p[ri]o p[ro]p[ri]o/ p[ro]p[ri]o t[er]ra
 magni p[ro]p[ri]o in m[ul]t[u]m p[ro]p[ri]o p[ro]p[ri]o/ p[ro]p[ri]o
 p[ro]p[ri]o h[ab]e[re] p[ro]p[ri]o d[omi]n[u]m magni p[ro]p[ri]o/ Et m[ul]t[u]m
 magni p[ro]p[ri]o d[omi]n[u]m p[ro]p[ri]o t[er]ra ut d[omi]n[u]m
 Et ab illo p[ro]p[ri]o p[ro]p[ri]o p[ro]p[ri]o p[ro]p[ri]o p[ro]p[ri]o
 q[uo]d p[ro]p[ri]o d[omi]n[u]m p[ro]p[ri]o/ Et p[ro]p[ri]o p[ro]p[ri]o
 p[ro]p[ri]o in cor[por]e/ colorabit magni p[ro]p[ri]o alba
 lut m[ul]t[u]m/ p[ro]p[ri]o p[ro]p[ri]o a cor[por]e/ p[ro]p[ri]o p[ro]p[ri]o
 t[er]ra/ p[ro]p[ri]o/ tam p[ro]p[ri]o m[ul]t[u]m p[ro]p[ri]o/ p[ro]p[ri]o
 m[ul]t[u]m t[er]ra t[er]ra/ p[ro]p[ri]o p[ro]p[ri]o p[ro]p[ri]o/ p[ro]p[ri]o
 d[omi]n[u]m m[ul]t[u]m p[ro]p[ri]o t[er]ra m[ul]t[u]m p[ro]p[ri]o/ tam
 bono p[ro]p[ri]o est m[ul]t[u]m p[ro]p[ri]o illud a
 p[ro]p[ri]o m[ul]t[u]m et p[ro]p[ri]o/ q[uo]d est p[ro]p[ri]o cor[por]e
 nat[ur]a/ Et ideo p[ro]p[ri]o p[ro]p[ri]o m[ul]t[u]m p[ro]p[ri]o
 t[er]ra aqua/ in qua p[ro]p[ri]o t[er]ra/ p[ro]p[ri]o q[uo]d
 igne d[omi]n[u]m p[ro]p[ri]o ab uno p[ro]p[ri]o m[ul]t[u]m
 t[er]ra et m[ul]t[u]m p[ro]p[ri]o et p[ro]p[ri]o t[er]ra
 p[ro]p[ri]o/ m[ul]t[u]m p[ro]p[ri]o p[ro]p[ri]o t[er]ra et sit
 totus in corruptibilis/ Et ideo n[on] p[ro]p[ri]o q[uo]d

et p[ro]p[ri]o illa m[ul]t[u]m p[ro]p[ri]o p[ro]p[ri]o p[ro]p[ri]o in p[ro]p[ri]o
 m[ul]t[u]m p[ro]p[ri]o est coagulatio p[ro]p[ri]o p[ro]p[ri]o.

p[ro]p[ri]o a cor[por]e/ h[ab]e[re] m[ul]t[u]m p[ro]p[ri]o et p[ro]p[ri]o

no p hēn nec videri sub forma generalis qd habet
at sub forma substantiali scilicet in materia indurata
quo d aqua nra Et scias fili qd in ignis tpe
hēt a corā paz et paz et postea venit in aeg
p suū nobilē colore / fili hō est nūm semon cū
quo fixit nra tinctura in corpore / qū trahit
ab illo cū aqua ignis / fili mīgnice igitur corpore
ab igne / et multiplici sua combustionē / et ha
betis forte tinctura / intellige bñ secretū qm
complemetū est et principm totius / sicut dī
tong p nra pactice

no.

no. to. m. p. d.

**De quo extrahit ppo tinctura p hōz quo
tingit argentū vnu congelatū in albu in
medicinali suba p fermentatione**

931 f illi tinctura quā diximus trahit a nro
anjo / et illam fermentamus cū anjo nūl
tpe / p portat de potentia in actū / Et don
fuerim certi de toto / nō potuimus quodē / fūse
vidimus potentia magnos / quo p suū magnū ca
lore congelat suū spiritū p mīrationē suū natū
exhibite in calore pmanenti / qdā fermentatō fit
p comitōne sulphuris subor fixi / et postea nō est
totū / nisi ignis / et aqua / et terra / qm sunt plom ex
ta. dōcia / cū aqua lauat terra / et cū igne trahit
et colorat / et tunc manifestat or hōi / ista d
fili dū tinctura quo ab una vili terra ex
peliat / et de alia multū nobili viduit / Et

no.

76

Et scias quia nym pmi venenti no facit fumu
ad pmi / qn ab illo sublimat indurq / est / q iam
accipit in suo ventis tota tractura fumu / et p
mptuatur a fumo sup dco qm / noster ignis p
dcoctorem successiva correspondente nas ignis /
qm est inclusus infra ventis. ar. vni. gelato
p extensionem pmi subtili sine ignibilitatis
essencialis / m digendo ptes dei indurq / co
lorat et transmutat ipa nature ignis / qm
e totus pma tinctura infusa i essencia matu
pale metalli i dnuatam nature metalli / qua
coctum pmi indurq / cu illo manifeste
soluat / Ad huc e resoluendo m illo / et est ta
tu quantum poterit ee / Qm nature hoc sic
uult per cyclacione

*De modo procedendi in practica et quare
res requiritur in mo dco magistro*

532.

Ad ad informandu istam matiam no est
pua scia / fili ipa non p daci resuando
reuelacionem aut doctrinam ostensiu / qd tu posses
introye in practica nri magistri / nisi sit p forte
magna theoria / que tibi habet reuelare vi
ros et voluntate natu / Si igit tu es negliges
ad legendu et psequandu res conuocatis i nris
libris / velut orbatus et coctus / ibis m nra practi
ca / ignoras ex toto quomodo nos qualis tu debet

extendere manū ad opandū. Et scias fili quod quia
requiritur principaliter in nro magistro/ aut ad pro-
prium intellectus suo opationis/ scilicet/ subtile ingenium.
naturale et non sophisticum/ et opera manuum in
libero arbitrio. Et hoc requiritur sapientia/ dicitur
et libros/ sapientiam/ ad sciendū facere. Dicitur ad
habendū pietatē faciendū. Et libros/ ad aprendē
intellectu dīversū/ quoniam est in multis gentibus.
Quia hoc quod unus comprehendit per doctrinā unius
magistri potest comprehendī per doctrinā aliorum for-
tissimē data per figuram/ et per traditionē maiorem
et minorē. Sed nos hī cū clara voce tibi ma-
nifestamus principale et secretū colatū ad mīseri-
cordiā secretū naturae. Tunc videmus multa pulchra
mirabilia quae quasi percutiunt ad impactū quae
secretū naturae. Sed per indigē/ ut incipias in-
tra per hunc modū/ fili primo natus est tibi quod per
sedes in cognitione formativa virtutis cōmemora-
tū supinus/ quo dependet ad nro magistrū ex
certa scia cognita. Quia ars videlicet scia tū
certissima scit/ absque aliqua ignorantia quod per suā
intelligentiā quo modo a nobili opatore/ infor-
mat materiam ad illud effectū/ ad quod calor natu-
ralis in quo influunt virtutes actīvae/ dirigunt in sua
materia ad opandū et formandū. Tunc appa-
ret quod dictus calor inestimabilis dirigunt per virtu-
tem formativā cū sit et dependit ex scia opato-
ris/ efficiendo cūssū naturae in magistro/ scia illa

et sic doctrina
unius aperiet domum
aliorum

mo. b.

infant² in materia / Quare calor exercitatus mouet
 et illo / sicut natura totius aliorum / et infant² virtus
 informat² celi solis et stellarum / Quid celi est
 primum mouens totius nature / sic sapiens opator est
 et noster magister per doctrinam suam nobilis intelligit
 et / Quare ponit² quod in toto magistro / quod
 duo / scilicet virtus informat² et mysticum eleua
 tum / cum quo debet informari noster magister / ut
 informat² gubernat² per .p. principes virtutes ad
 uertentes / que sunt frigus / calor / humor / et siccitas
 ad finem quod materia tractet² cum mystico do
 cto / et ducit² ad illum actum / per quem debet uti
 et pati sua separatio / per intentionem conuersionis
 et gradatilis / in tali actu debet informari
 materia / ut per illam informationem / finem mysticum
 tu si gubernat² ad complendum suam operationem
 correspondens ad voluntatem operantis in materia
 informat² per actum / ^{vel ex necessitate} ~~per~~ ^{indigentiam} nature / ponit
 bilis sagax et intentionis / per omnia ad suam per
 fectionem .f.

De .p. virtutibus mutabilibus naturalibus et quo
 modo appollant² et quomodo operant²

Item fili intellige quod quando dicitur virtus
 format² habet² / ^{generat²} per seipsum / generat²
 .p. qualitates elementales ab illis imedi
 atis et successibus .p. virtutes mutabilis et
 sunt / Et ob hoc tu habes diuersos gradus

33. /

in matre

informacione qua ois bonus opator debet influere
in matre conomoni successivo in. p. partes. Vnde
licet in natura attractiva seu appetitiva. Et in
natura potentia et coagulativa. Et in natura
expulsiva. Et in natura comento et digestiva.
sic attractiva opat per caliditate et per temperam
siccatate. Et per ista causas congelato spiritus et
dissolutio corporis. Et natura potentia opatur
per siccitate et temperam frigiditate. Et natura
expulsiva opat per humiditate et temperam calidita
tem. Et natura digestiva opat per calorem et temper
am humorem. Et in illa actione in qua materia magis
opatur in complexione illius in se habet eam. Quia
natura. Quia sunt magis et minus fortitudinis sue
complexionis et monstrat tarditate aut veloci
tate aut temperamentu ab eorum differencia tras
mutacionis. Vnde causant effectus secundum
qui trahunt de potentia in actum sic sunt quon
tas et lentitas. ponderositas. durities. et molli
citas. dulcor. et amaritas. albus et niger. et cetera.
Sciatis igitur fili illam formam aut ad quam virtu
tem debes tractare tua materia. vel ad vir
tute appetitiva aut digestiva. vel ad virtute
potentia aut expulsiva. Quia necesse est quod
materia recipiat tales informaciones per artes cognitas
et setat in tali forma. Per sunt in istis si
sit motu et dyctum usque ad fine suo operacionis.

no. qui artifice de
influenza virtute
formationis

o humiditas

no.

qui finis certū signū manifestat suo magistro. Quia
 p[ro]p[ter] si ip[s]e habuerit i[n] memo[ria] sua signa / habebit sci-
 entia et artē certā et habitudinē / p[er] se mēdā-
 di p[er] cōfortaciōis aut debilitaciōis quib[us] sunt ex-
 t[er]minatiōes op[er]um nat[ur]alium. Quia fili m[agist]ri
 tollit[ur] q[uod] ignis est i[n]strumētū nat[ur]e / sic m[agist]r[us]
 fabri cū quo op[er]at[ur] est martellus / q[ui] mouet u[er]-
 ad ponendū mat[er]iam f[or]mā informā clauis / uel p[er] al-
 ad deservendū illū p[er] intenciōem fabri. Sic fiet
 calor ignis nat[ur]e i[n] ip[s]o magistro. Quia p[er] q[uod]
 dirigat[ur] p[er] artē p[er] intenciōem artifice / uel dirigat[ur]
 tunc deservendū / aut cōsumendū / aut gaudēdū / aut
 ligendū / aut v[er]m[us] uel aliud. Et ideo nōdū q[uod]
 cū scia cognita scias dūc[er]e eliges / et bene
 cognoscis talē ignē p[er] quē informatiō p[er] artē
 debet mat[er]ia mutari de nat[ur]a i[n] i[n]strumētū
 quousq[ue] motus nat[ur]e finis quod ē ignis / cum
 t[er]minatiōis et expulsiōis extrinsec[us] motū i[n]
 sua p[ro]p[ri]a mat[er]ia sine d[ic]t[is] cōsumptiōis possit p[er] q[uod]
 cōsumptiōem. Et iste est calor om[n]i p[er] q[uod]
 gaudet / sic ē calor solis q[ui] est effectus
 p[ri]ncipalis totius gēneratiōis. Et p[ro]p[ter]ea p[er] se
 q[uod] p[er] a[ut]e op[er]andi ē n[on]cōg[no]scit ad deservendū
 mat[er]ia / illa nō potest formā nōst[ri] lapidis
 i[n] p[ot]entia cuius includit[ur] actualit[er] et forma
 sit totus cūctus cōt[ra]ctū / quod sunt i[n] cōt[ra]cto
 totius medicame[n]ti. b. Benedictus s[ic] tudens

uo.

uo. calore ignis uate.

uo. b.

96.

gloriosus et sublimis celi aeris aque et terre creator
 omnipotens omni potens quia per tuum amorem et intelligentiam
 et per te honorare debemus intelligentiam naturam humanam
 quicquid et integrandi particularitates confusas totas
 modis ad universalitatem reducere per quam per tota secta
 fuerat pariter tibi fili amonestamus si medicus perfectus
 videtur deus quia tu non habes contemplari particulari-
 tates medicinas quoniam confuso sunt et non sunt in
 totitate sed velis contemplari in modis illis Quia
 non est magis una ad sanandi deus infirmitates et ad
 confortandi virtutes spirituales Ego fili deus sequi
 opinionem emotivam Quia tota scia medicis potest
 deus et est deducta ad opinionem illam quoniam tantum
 habent contemplari universalitatem in qua est con-
 gregatio virtutum spiritualium et in eis cunctis naturis quoniam
 in eis particularitates sunt deducuntur ad universalita-
 tem dicuntur meliores inter omnes medicos et philosophos Quia
 particularitates sunt virtutes confuso Et in universa
 latate sunt virtutes reales colligatas in universa
 manifestat totus cunctis naturis et medicinis
 medicinarum Et quoniam talis medicus est est deus
 deus exhibetur super terram et thesaurum inoperabi-
 lem habens tunc fili et locupletiam suam cum qua
 totus informatur tua materia ex qua tunc toticia
 creatur per artificium quoniam superat deum cunctis naturis
 Quia deus inerte ibi quod materia non per se disponit
 per exigentiam intentionis naturae et nam non potest
 creare quod per quod deus quod sua materia deficit a vir-
 tute informativa Et ideo sunt infirmi quod moriuntur

ccc
 no. opinionis em
 torcor

77.

ad informandum non est bene gubernatum / Et totum hoc
venit per eam ignorantiam / et per similes malis intellectibus
dum artifex non habet suam nec artis cognoscere
certam informationem / quia dea materia debet recipere
per influentiam spiritus cognito per se artifice naturalis
per se in tantum quod materia recipit et gubernat per se et
per influentiam ignorantiam et incerto spiritus talis
magister coctus / qui multum operatur / domat suam
materiam per defectum boni intellectus / Et scia bene
debes custodire / quod virtus que est in medicina non
minuat plus per calorem extraneum quam possit digne
per se / Dum calor adusting et coctionis / qui venit
ex ab igne elementato / sibi datur per instrumentum / quod
non fuit semper de intentione nature / Et igitur qui
deficit forma per se artifice per se

no. de igo co.

e. caloris naturalis

**De informatione cum calore qui est contra naturam
per excitationem factam per ignem coctum. Subit.**

34

no. de igo co. ista co.

no. de igo co. na debi sup
de calore nate i co
recto tunc per se
gradus coctus

e. Ergo fili potes recolligere / quod ignis naturalis
confortatus cum non naturali / cum operatione co-
fortationis aut coactionis / aut transmutationis / operatur
conformiter in materia excitata cum igne contra natu-
ram / taliter per ignem naturalis in quo est virtus activa
non superat ab igne elementali / Et in prima operatione
suo corruptionis debet obviare / quod ignis est natu-
ralis superat calorem naturalem in actu in nobili sit
recto tantummodo per unum gradum / et vult illud non
omni corruptio per se individualis / qui est contra na-
turam per se desiderans suam generationem per instrumentum

48

et ad suo natu/ corrupot cu desynacione suo offe
 cio/ Et tunc no hoiet appetitu faciendi ptem
 geyacionis/ qm natura exyot/ quo p desynaco
 ne et valde forte corrupcionis quo sunt contor
 natura accipit flaconem et sine confirmacione/
 p no hoiet locu in quo loquesset/ nec aq
 i quo posset possyare/ Et debet mryare natu
 tur de qua locus est plony extrema natura/
 Et ideo debet habere magnu alombricu ut
 materia libere possit ascendere/ et cu pno igne
 exyot/ ut veniat in aq/ Et no e nam qd
 p igne exyot/ aqz mltu condenset in aq/
 eo qd vtu actia subidgret et suffocaret
 mms i aqua/ et tunc natura corrupta
 que actio caloris ignis elementalio occuparet p
 igne naturalis/ aut locu ubi deportat/ Et videt
 q magna flama desynat una pna/ et in
 illa conuertit/ Qm no volumus qd ignis coter
 natura contat naturalom i tota sua substantia
 essenciale et accidentale/ Sed qd naturalis
 quortat illu com natura p sua pma poton
 cia ia m pte alterata/ Et pnta pndet qd
 tibi sunt nati duo coe opacoos/ scilicet corrupot
 quo fiat sub cōpnacione pno forme/ et ista fit
 cu igne contra natura cu exyacione ignis eli
 mentalis/ cu admixtio neutralitatis no natae
 Et alia opaco nati est/ qd quo fit cum
 igne naturali multiplicato ex y igne non

no. bu causa m
 in alom

no. dnu opaco
 igne nati e q
 natura

no. 2 opaco
 nati

naturalis et ignis contra naturam. Quia illi duo
 utrumque ignis concordant a proprio igne naturalis scilicet
 naturalis per se et per naturam et per accidens. Et ignis
 quod naturalis per amorem attractionis non naturalis ignis
 et ipsum ignis naturalis portat. Quia per se
 ut ambo in se natura calida et multum tem-
 perata ex multum fortis virtute quod est alta et
 potentissima ad faciendum novam compositionem a colli-
 gatione multarum virtutum quicquid est in quo proprio sub-
 iecto quod est proprium naturam per actum magisteris
 quicquid ad naturam humorem radicalis.

a. appropriatum

Qualiter materia nostri argenti vim recipit in omni
 corpore et in omni natura. Publica

534

f. illi per se habere effectus nostri magisteris
 in non debet ignorare materiam nostri ar-
 genti. Quia quod in omni in se corpore omni-
 tato. Et omne corpus elementatum et quicquid
 formae per se naturam format. Est compositum
 ex quod principalibus elementis sic manifeste ap-
 paret per conclusionem cyculi naturam quod nobis in-
 stant quod nulla pars mundi creata vel quicquid
 ta aut data per naturam non est tam diversa for-
 me seu figure quod per principia naturalia non in omni-
 tate. In omni totum ab uno et eo materialiter videtur.
 argenti quod volumus scire per clamorem quicquid ma-
 gis perquam quicquid naturam tangit per se subiectum
 et naturam illam in quo natura infigit diversas

90.

figuras Quando nos dicimus genus proximum dicimus
hoc ad dram genus galissimum / a quo istud argenti
vinum donallat / Et quoniam dicimus galeo. dicimus hoc
ad dram maiorem proximitatis quod sit cum natura /
Et deo cum ab illo sit genus. in illud convertitur /
quod per actum aut per naturam apparet ad primam formam
genus generalissimum / a quo quod omnia alia donallat / genera
quo sunt ⁱⁿ argenti vinum / Et igitur omne aliud
genus venit per successionem naturalem gradationem
a primo degenere vino / quod est galissimum / remotum
a principali / et proximo medio nature / quare
dicitur materia prima totius aliorum precedentis generis /
Et propter hoc non discrepant nec discordant in materia
primo generis quod clamat galissimum in nostra philosophia /
Vnde docemur logicis. nisi solomodo in specie
at figura / sic apparet manifeste in id quod videtur
deus quod genus intimentis querit
in genere matris / quod natura non posset facere /
si genus indigentis non accordaret in natura cum
genere indigentis / Ista concordancia naturalis
fili descendit a quod per primo in totis generis duobus
sive videlicet animalium / vegetabilium / et mineralium /
horum / Filius ex primo quod venit vapor qui
generat immediate ab elementis / Et iste va-
por est de prima compositione / Et de 2. sunt
corpora mineralia / Et de tertia compositione

sunt vegetabilia / Et animalia bruta sunt de .^{ta} Et
 homines de .^{ta} / Compositio / Sed totum denollat a primo
 quod generalissimum de quo natura accipit materiam appetit
 unum per se habens omne aliud compositum / Et primum
 compositum ratione dictae materiae primo son primo est
 mineralis transmutatur per deum in naturam et
 materiam aliter compositam / Videlicet per genus in
 elementale vegetale transmutatur in genus mine-
 rale et animale / Et genus animale in genus mi-
 nerale / Et quod quod appetit et emigit ad per se
 gradationem .² . compositionem / qua sunt corpo-
 ra mineralia / Sic facit naturae tale transmu-
 tamentum cum subtili separatione primum et in
 primum / scilicet / homogeneum et ethiogeneum
 Quia intentio naturae talis est / quod quod videlicet
 corruptio multum disponit ad destructionem primum
 compositum / immediate cogitat separare materiam
 a quo participat cum .¹⁰ .^{ta} / et in illa saluat
 primum speciem / Et quod aliud primum per primum / Et si
 tantum esset quod per causam ^{materialis} gradationem non posset
 fieri / et remaneret ibi de materia grossiori
 et transmutatur deam materiam in genus aliud compositum
 vegetale et animale et mineralis / Quia primum
 quod materia existit in primum primum hoc corruptum
 materiam / et primum hoc transmutatur in alteram aut
 primum / sicut si materia simpliciter .¹ .^{ta} compositionem

corpus et sub compositione suo formo / facti appeto
 et materia de in. q^{ta} compositione p^r natura i
 mediate grossa. Sed ista separatio no p^r fieri nec
 p^r arte nec p^r natura ad p^rfectionem matie / nisi
 quidam actum reddat materia tota homoge
 nea. Et q^{uod} una p^r illig sit filis suo totalitati /
 Et sit forma simplex sic forma elementorum
 dicitur sit forma mixti / sic est forma lapidi et
 metallorum / ista homogeneitas fit ad finem / q^{uod}
 materia separatur ab oib^{us} illis formis / quo no sit
 de sequela armonice coniunctionis corporum
 q^{uod} na seu ars intendit deam compositione matie
 dicitur forte deum conditum est naturale aut de
 natura / Si est naturale. tunc creabuntur lapides
 deo fusibiles p^r calidum et frigidum / Et si est de
 natura / tunc creabuntur lapides no fusibiles
 i quib^{us} no remansit humiditas / quo erat in
 formanda p^r naturale comitente / nisi sit p^r
 commutatio matie / Quapropter lapides no
 possunt fieri nec funduntur / Et q^{uod} dea materia
 separatur p^r quidam separationis / tunc est prima
 p^rmo rei / Et in tantu quattu est vicinior
 illi / tanto magis est multiplicabilis in nobis
 lissimis utrib^{us} / videlicet / q^{uod} corpus ex q^{uo}
 e p^rfecto q^{uod} vacuum in quatuor / i figit i illa
 suas figuras / quo sunt tunc in multiplici
 tatis multiplicata appetitus / et appetentia /

continuatio

per quas figurat virtutes deo nobiliter matris perficit
sua officia / et suos proprios actus transmutacionibus
suis / videmus in processione / quantum ad corpora mi-
noralia / et quantum ad corpora maiora.

*De summo genere unde tota natura exiit et
venit et descendit. Rubrica*

936.

¶ hoc fili debet satis elucidari et declarari
in tunc intellectus. ¶ si enim esset genus
summu[m] / per se et a quo natura gubernaretur / nulla
res que per naturam crearetur aut gereretur posset de se
res nata posset / vnde / si esset per sustentationem
summi generis / per se materia naturae naturae primo per
deret ex toto natura sui de se / Et tunc igitur cum
talis genus est in esse materiali quod confuso
sit potencialiter in se / et materiam cum sit
generis sit / nota tibi est per transmutationem
sue forme cum certis gradibus separationis ponit
tas deus materiam de potentia in actum / scilicet
totum actum suum primo materiam in se in quo erat
in suo principio / et non remota quod metallico / si
quoniam illi / ex qua materia aut genere na-
tura incipit operari / antequam aliqua forma
introducatur in deum primum materiam aut quod

*¶ materia que desiderat habere unitatem forme
et sue perfectionis Rubrica 3a. c. li.*

94

Vocat

et ex sue naturae corruptione cum destructione sue essencie
 Et tunc non habet appetitum faciendi solum quodammodo
 qui non exigit quod per destructionem et vultu forte
 corruptione quod sunt contra naturam acceptam tra-
 ditionem et finem consummationis quod non habet locum
 in quo requiesceret nec aliquid in quo posset so-
 lapi. Et debet intelligi. Evidentia de qua loquor
 exat plene exteriori naturae. Et ideo debet ha-
 bere magnum alambicum ut materia liberetur
 ascendat et cum proprio igne exeat ut veniat in deum
 Et non est nunc quod per

53 f. in ista materia prima est terra subtilis sine
 phlogiston quod desiderat multum intergrationem
 unitatis sue. huiusmodi essencie quodammodo per materiam
 desiderat habere propriam formam ratione sue com-
 plementi. Et ideo appetit materiam agentem omnem
 humiditatem per distillationem ut materia sit pura cum qua
 per resolutionem forma pura habebitur. Et de hoc
 intelligatur in materia sicca et humida. Et propterea
 cum nobilior sit materia tanto magis requirit hoc
 bono nobili formam. Et quanto forma est nobilior
 hoc tanto magis nobilitabit suam materiam. Ita
 tunc quod materia sit habilis ad resumendum illam sic
 est quod ipsa appropriat aut per actum aut per naturam
 ad actum primum per tunc ipsa est multum habilis.

ad retinend^{am} materiam formam univ^{ersalem} a^{erem}
quo ipse clarificat et illustrat et nobilitat / Sed
ista honorabilis terra dicitur subiectu^m motu
ale / cu^m in p^{ri}ma subam. ac^{tu} omⁿi^m iⁿterit / et illa
accip^t terminacione / In tali terra fili habes fixa
etota / in quibz uicio deportat^r / f^ung^u n^{ost}r^u am^{pl} tam
q^u in p^{ri}mo elu^minat^u / q^u d^{icitur} subiectu^m sustinetur
et fundamentu^m omⁿi^m alio^{rum} q^{uod} sit m^ultu^m sub
tile et spirituale in forma t^uo alio / quo est
magne virtutis / ffili^{us} si ista tibi abscondit^r tota
n^{ost}r^u a^{er}e habes ignoras / cu^m ipse sit p^{ri}ncipa
le fundamentu^m : t^ucu^m n^{ost}r^u magist^r / Et si cog
noscit illig^{it} p^{er} n^{ost}r^u doctrinam t^u p^{er}uolot^r in d^{icitur}
loco ea inuenies et exinde illa trahes / Q^uoniam
sulfur et argentu^m omⁿi^m d^{icitur} apparet p^{er} sua
p^{ro}p^{ri}etate / cu^m iⁿcorp^{or}at in se sanguinem tinctu^m
suum metalli / Et accip^t m^ug^ussione et p^{ro}p^{ri}etate
ale fixationis / sed noⁿ absq^{ue} magistro tibi fili^{us} p^{er}
uoloto in 2° p^{ar}te / Et cu^m p^{ro}p^{ri}etate argenti omⁿi^m
d^{icitur} dissolu^t et dealbato^r suu^m sulfur^u / et p^{ro}p^{ri}etate
sulfuris est congelat^u et sublimat^u suu^m m^ultu^m
Sicut inuenies m^ultu^m de suis virtutibz accip^t
a p^{ri}mo gen^{er}e / habet adhuc m^ultas alias p^{ro}p^{ri}etates
p^{ro}p^{ri}etate p^{ro}p^{ri}etate p^{ro}p^{ri}etate p^{ro}p^{ri}etate et decla
rabit^r / Quare facim^{us} scire / q^{uod} noⁿ d^{icitur} argen
tu^m omⁿi^m uulgar^u t^u tota sua p^{ro}p^{ri}etate nec na
tura / Sed p^{ro}p^{ri}etate / approximatu^m q^{uod} q^{uod}to ex

A que se habet fixa sup^{er} illa / d^{icitur} est substantia^m omⁿi^m alio^{rum} /

entibus realibus videlicet ex auro et argento cum men-
tura naturae per artem iam cognita. f

**Quomodo omnes res mundi ex sulphure et ar-
gento uno sint tempore ex materia una et de
suis successione. Rubra. 2**

28. a d hinc filii. Ammoniam per nulla res
mundi que corpus per naturam a se habet. et est
mentis testimonio cuiuslibet bono naturali et sine
experientia non est substantia nisi de sulphure et
ex argento uno prius et mundis incombustilibus
ad primum punctum suo generationis. Et hoc potest scire
et videre per artem que fit cum operatione certa in
magisterio scilicet humidi teporis sic ut congelatur
sicut apparet per vinum quo indicat substantia in natu-
ra humana condita. Quid est primum germen arte
materia prima et substantia media in qua natura in-
git omnes suos colores infirmans diversas substan-
cias. Iste color non venit per proprietatem naturae quae
sulphure in tali arte uno per instinctum naturae est.
Habet adhuc multas alias proprietates ista materia
prima per quas scimus quod est de natura auri unum et
sulphuris. Quia ipsa existens in igne non per cor-
ruptum nec in aqua nec in terra nec in aere. Et habet
proprietatem dissolvendi et proprietatem congelandi et
proprietatem trahendi in appetitum et proprietatem

potendi/et p^ostatem expellendi/et p^ostatem
 digerendi/ q^o d^o p^ofecto et complementu^o rei cu^o nato
 i^o contrarias p^ossiones/ p^o quas p^ostatem certifica
 tur/ q^o d^o q^o est de natura argenti vni et sub
 p^ossio/ ut in faciendo contrarias op^ocondo/ quo no
 possent fieri absq^{ue} p^ostatem hor^{um} duor^{um}/ Et cu^o
 deo p^ostatem noⁿ possint esse absq^{ue} substantia/
 sic accidens noⁿ p^o d^o p^omo materia/ dicim^{us} igitur
 q^o d^o p^o ista p^ota noⁿ est nisi sulphur et argentu^m
 vnu^m intell^{ectum} p^o sua compositione/ Quare
 apparet q^o d^o i^o de loco/ n^o lapis p^orius p^oit p^o
 cono suar^{um} p^ostatu^m/ Et p^o ista experientia cog
 nascim^{us}/ q^o d^o q^o est p^oma materia omⁿi^{um} p^oz vnu^m
 salu^m/ quo p^o cor^op^ocondo et g^og^ocondo format^{ur}
 p^o duor^{um} compositione/ Quare debet eluci
 dari/ q^o d^o q^o est de natura sulphuris et argenti
 scia noⁿ p^o tanto q^o sit argenti vnu^m i^o tota sua
 substantia noⁿ i^o tota sua natura ad p^ofectu^m
 q^o d^o/ Sed in p^otib^{us} est ex illo/ p^o q^o cu^o q^o co
 nigit^{ur} amicitia cu^o sua natura/ et ex illa
 est p^ofecti^o g^ocondo p^ono p^otent^{ur} digestione/
 p^o qua^m quid^{am} noⁿit^{ur} in coctu^m et natura
 totu^m a natura/ p^o concordancia illius/ q^o d^o
 noⁿ d^o p^oma/ Et ideo vnu^m co^ogelat aliud/
 et p^oetnat^{ur} fixat absq^{ue} aliqua dis^ontione/
 q^o d^o noⁿ p^oset fac^o q^o nisi natura vnu^m p^oit^{ur}

¶ affirmatio/ ad naturā aliter/ et hō p̄ comunitatem
p̄m̄ generis/ a quo oīa conueniunt/ Distinguitur igitur/
q̄l̄ cognitū est manifestū/ q̄l̄ ita p̄ma materia habet
naturā agentis vni/ et est oī multū p̄p̄m̄q̄m̄/
q̄m̄ ip̄a cū sua p̄tione h̄ defendere agentū
vniū vulgare conuertit ignis ab oī adustione/ et
congelat et potest oī miraculose post suā per
fectā fixationē/ Unde notandū q̄l̄ n̄a medicina
nō est nisi argentū vniū bene digestū et coctū/
p̄ calore sū p̄p̄m̄q̄m̄ depurati/ Et p̄tione agentis vniū
sit/ et d̄ de naturā metalli. idē ponet̄ illū
et mystruat̄ Iocū/ q̄m̄ ip̄m̄ est de subit̄ et de
naturā illig/ Quāq̄ debet intelligi et sciri/
q̄l̄ p̄mo debet fixare agentū vniū t̄ cetera
de coctione humidi descendens ab una p̄tione/
que d̄ digestio et p̄fectio illig p̄ fermentū solū
vel h̄mo/ anteq̄ faciat p̄tione sūp̄ agentū
vniū vulgare/ q̄m̄ ip̄m̄ totū d̄ aerē/ et idē
ip̄m̄ ex toto euolat ab igne/ at ex toto rema
net/ quare p̄ ip̄m̄ et tota sua s̄tā d̄ recombustū
bilis et aerē/ quod d̄ signū p̄fectionis/

**Qualiter in oī loco p̄ m̄uēmp̄ n̄ lapis et
de m̄gomo quomodo reperitur. Rubra**

39

¶ Vm̄ igit̄ fili tibi d̄p̄m̄q̄ q̄l̄ ex tali mā
accipit omnes res m̄di sūa forme
substantialē sp̄ualē et accidentalē/ Distinguitur

no. ex. ferrug.

igitur / quod in omni loco inueniuntur inueniuntur inueniuntur in
ab illa / sunt quodammodo / Quapropter faciat tunc / si cognitus
pho. Soluendo de / quod ab omnibus / sed aut de ali
quibus illarum / habet prima materia de potest in actu
in actualiter per naturam tibi / conuenienter / quod ab
illat / solummodo / sed habent in / per se bonitatem mag
nitudo et / per se in hunc modum / sicut quod
sicut multum fabricare / cum clauis / primo nunc est / quod
capit materiam conuenienter / videlicet / sicut ante
quod potest facere clauis / Quia absque materia sicut
non potest facere clauis / Et postea cum / sicut in
motu / habet illi figurare in / informatione / quod
monet a suo intellectu / donec / venit ad finem
sui operis / Consistit facit naturam / quando ipsa multum
incipit ad figurandum / aliquid / sicut in forma substan
tiali / ipsa accipit istam materiam primam simplicem quod
est / sicut forma completa / et in illa incipit / sicut
in sua / quod sunt ex / diversis naturis / sicut quod
ipsa sunt / deprimata et / simpliciora / sicut in / per se
multum naturalibus / per actionem caloris / temperati / in
figurando / diversas formas et / figuras et / diversos
colores / odores et / saporos / et in / diversis com
plexionibus / sicut in / diversitate et / mixtione / sicut
in illa prima materia / sicut in / animalibus aut in / vegeta
tibus aut in / mineralibus / Quia ad omnia habet
respectum / contrarium ad / deam materiam / ratione
sui / incomplexionis / sicut in / omnia / sicut habet / quod

Voluit semen generale omnium per se in operationem influ-
entia per quatuordecim et per attractionem naturae laesibilis
materiae existit. Et tunc generis filio primo in quo ma-
xime individualitas primi generis. Quod dicitur generis ge-
neralissimum. Quod per corruptionem naturalem cum artificio
trahitur ab illa materia. Et tunc generis in
completo formata per naturam et operationem non con-
sistunt et congelantur in propriam naturam et sunt
forma sui primi generis. Quod dicitur argentum primum.
Quod est subiectum recipienti omnem colorem et formam
cum commotione per elementa. Talia quales sibi
appropriant. Quia propria materia est appetit formam
infinitam. Et patet si velis quod in honorabilis ma-
teria habeat nobilis formam commixtam et nobilia elementa
quo continent formam et speciem quam tu recipis
quoniam talia. Elementa quoque si ammixta talia
recipit. Et ex illis tingit et de toto condit
quoniam propria fermenti. Et totus lapis ad naturam
fermenti. Undelicet in natura aquabili et sim-
plici. Undelicet subtilis et olei et combustibilis. Et
et fermentabilis. Quo inquit per se per se de ma-
teria. Quo materia subigitur liquore permanenti. Quod
postea clamat fermentum potens. Et quod in natura
sua condit omnis metallicus per potestatem huius
tota. Et per se sua elementa sunt prima et ter-
taria confusa temperantur. Et eo quod si per ma-
teria quod in omni forma et in omni complexu
vnde bene temperata. Ad se appropriatur. Per se

[illegible]

dicimus ea inueniuntur ad deum plenote colosialis/ qui
clamat inueniuntur/ qui est frigidus et humidus et
calidus et siccus per signum in quo ponit per sonum
conus per cyclus/ aut est temperatus aut intemperatus
per ^{esse magis} ~~esse magis~~ simplicitate suam apostolicam et comitatum/ Et in
~~esse magis~~ h' lapis quando est in aqua/ tunc est frigidus
frigidus/ et quando est in igne/ tunc est mitis
calidus/ et qu' est in aqua/ tunc est valde humidus
et sic de alijs elementis/ Et istud temperamen-
tum debet eligi/ sic dicit Arnaldus de Villa
nova in suo sermone in capitulo qd incipit/ De
sub t'io diffinitio / et in fine // Consilium
fili' d' h' materia comitatus se ad naturam
cu qua coniungit/ tunc comitatus qd dicitur per
modum et virtute comitatus aut dictionis
tempore et fermenti/ hanc fili' si voluit qd pertinet
ad naturam metalli/ coniungit cu natura metalli
cu quo appropriat/ quousq; in passu suo virtus
se fermentat/ videlicet qd aduigat fieri
qd est materia scilicet sulphuris metalli cu mate-
ria humidus metalli/ videlicet aqua/ et possit
fluere et fundere/ eo qd de bono exit homo/
et de trino bono et citius et trino/ et boni
metalli de bono metallo/ Et sic emittitur
opere illorum qui in suo tempore generauerunt
cognoscere sine aliqua fusione effectui/ quo ca-
no venit appetit metalli/ qd est liquidum

in. bu.

et fundens. Ut tu adhuc debes notare q^d n^o est
montu in toto mundo nisi in auro et in argento/ q^d
fuit tinctu cu quibz colorat n^om argento omni/
Qui igit absq^e tali auro n^omo/ q^d dicit tingeri
metalla/ p^o orbatu et coctis vadit ad p^ouctuam
transmutacoem. Qm auru tingeri cu i co
lorom/ albedine/ nitendo et ponendo i co corp^o
metallico/ Si tunc argento omni cu l^ore et app^ota
suo tingeri venias ad magis segetu/ q^d dicitur
ignis noster/ Ista sunt media materialia depurata
ta p^oingente natu/ i quo sunt omnia p^oalia in
tensa et r^otuosa/ cu omibz suis accidentibz tem
patis/ cu quibz debes semp coompari/ lapido in sua
nitendo cu sepmotacoem

Præter eubæ pot
epuq^e sanguis et
argenti tingeri
i calorom

De tenendo secreto inencono lapidis

100.

Expet ora fili tibi p^oprio q^d in tuo secreto hoc
vobis potingeri/ cu in omibz p^obus in d^ore
Extra depuracoem m^ovent p^oma matia omi p^ore/
et in qualibet illaz in forma m^ore/ Et vobis no
bilom oppidua si tu hoc p^ois facere/ q^d matia
dicit genus galissimu/ Non q^d tu h^o accipias
sicut faciunt logici/ qui capiunt p^o t^o confidendo/
aut p^o onto fantastico/ Sed tang^e end p^oale/ q^d
p^o t^oing matialis natu/ ex quo natu^o accipit
sua p^oincipia p^oimora materialia i actu q^dcom^o/
p^oaycu cu est p^oim^o end q^d est terminus

materialis in natura propria / monday homo loquax cla-
mat genus generalissimum Quid est primum subiectum
in natura / et dividit in tres partes / eo quod primum
est genus de genere numeratum / Et est adhuc
genus de genere vegetale / Et de genere de
genere animale / Igitur multum propria comprehendit et
tribus generibus principalibus et artibus experientie /
videlicet / numerale vegetale / et animale / Filius primum
solum dicimus et illa voluit intelligere / quod multi
sunt et sunt / qui loquuntur et loquentur ipsos li-
bros et non possunt intelligere / Quia eis sunt
ignoti et absconditi / tamen principales nostri intellectus
tuo / et alios sentit filius qui per cetera ignorantia
sufficienter quotidie nos sepius et experientia
sed non curamus / qui dicimus vegetales / Et de
aliis qui nos bene intelligent et sentit / per
illos postea palliant et capiunt per analogias
sed ad finem totum est cognitum ad seipsum confusione
ob hoc / quod tales non volunt quod per gentes habe-
ant cognitionem vegetalem / ut non sepius de seipsum
mundantibus / Igitur fili si tibi potuit venisse et
beatus noster / custodias illos magis a manibus illorum / qui
tractant de ista arte et quibus seculum totum
sepius apte / Et super omnia alia / bene cetera et cetera
de hunc librum de omnibus nostris et amicos mundi /
Quia multa mirabilia cum cetera experientia tibi
dicimus et plane manifestamus per amorem et pietatem

28
Quomodo lapis postquam fuerit repletus suscipit adiutorium
ab alijs rebus per eundem signum completum

capitulum Dico fili cum tibi dixerimus superius quod dicitur genus
custodiat ab omni magis combustione/ hinc est
tibi quod cum ab illo facias tunc opus cum adiutorio tunc
tuncque salis et limo/ Sed primo indiges quod illas stas
trahere per aquam magistram/ sic tibi dicimus in 2° pto
omni quodamat exfoliari ab omni primo extrahendo si
quid/ quod naturae possunt in illo/ ut sunt fuisse/ et posuerit
diversas plantas/ diversos animalia/ diversos munda
lia/ et diversos liquores/ Et ex omni istis/ Constat
magis in unum id quod in alia permixtissime reperit/ et
de maiori humiditate/ et magis adhaerens cum primo
substantiis et naturis metallarum/ sicut quod magis co
tinent in se de se sicut hinc essentia/ sic sunt in de
getabilia/ vitis/ dea materia masculina/ et humida
magna/ quod est succus vitalis/ et radix stramonii
munda/ et femiculus/ et portulaca maxima/ et munda
alio/ et celidonia/ et alio cyboris et hys/ quod
sunt calida et humida naturae/ quod portant flo
res et humida/ Unde potest fieri oleum/ genus
quod in se appropriat cum natura et materia minoribus
Et ita alia quod magis sunt de calida et de hu
mida naturae/ quod animalia sicut basiliscus/ et apud
quod facit cera et mel/ Et in liquoribus sunt
sanguis humanus/ et urina/ et capilli minores
et lac bestiarum/ et alio humiditates viscosae/ Et

9
 nre mineralia sunt sol et luna. Quin sunt forme
 tunc lapidis. Et ab istis exit p[er]mixtum s[er]p[en]s
 genus q[uo]d magis adhe[re]t cu[m] p[ri]mo substantie et
 nature metallor[um] videlicet cu[m] p[ri]mo cu[m] auro et
 cu[m] argento / et cu[m] illis debet fieri formatio
 no[n] tunc lapidis cu[m] natura com[un]e / et deinde
 habet p[er]fectam nigrescentia[m] i[n] alio metallo p[ri]mo
 d[omi]ni formanti / q[uo]d t[ra]git in natura p[ri]migena p[er]
 medicos / quo p[ar]ticipat cu[m] essentia p[er]fectio[n]is et p[er]
 factor[um] cu[m] essentiali corruptione mysticor[um] ad illa
 medicina[m] et formanti / p[ro]p[ter]ea p[er]venerit / q[uo]d cum
 magis na[tur]a appropinquat gradualit[er] cu[m] natura
 tanto magis p[ar]ticipat cu[m] illa / Et q[uo]niam magis ibi
 p[ar]ticipat / citius p[er] amore nature in illa condit[ur]
 Quin nature gaudet p[er] se de sua na[tur]a / q[uo]d facit
 et de n[on] extinguit[ur] / Quid p[er] apparet / q[uo]d p[ri]mo
 dia nature habet p[er]fectam t[ra]nsf[er]re ad ext[er]na
 et habere n[on] lapidis de p[ri]mo ad actum

De t[er]minacione et fine lapidis et de d[iv]isio[n]e figu-
 ris et quodo est m[od]o lapides p[er] salia et vitre q[uo]d
 totu[m] exat[ur] a sua na[tur]a et qualite debet nasci

9
 n[on] t[ame]n nobili materia d[icitu]r q[uo]d genus q[uo]d
 s[er]p[en]s tibi d[ic]it[ur] / q[uo]d nos t[ra]h[im]us a lapi-
 dib[us] / et ex h[er]editate / et ab animalib[us] in forma aqua
 clausa impregnatu[m] ex p[ri]mo h[ab]et essentia[m] / et p[er]fecta
 congelatione / cu[m] calore s[un]t p[er]fectu[m] / tunc nobili

De magna conuentione et de modo mastuli et fere
et de elysi solis et lune / et de 2^a nascencia
nri argenti vni ad faciendū elysi caplo
tūm

199

Vnde fili tibi p[ro]solat[ur] & loqu[itur] vnde
 potest ex[em]p[lu]m n[ost]r[u]m argenteu[m] vnde q[uod]
 facit c[on]m[un]io[n]e[m] femelle et masculu[m] / Et q[uod]
 quodam p[er] sit in loco femelle nec masculu[m]
 & magno magistro / tunc est quasi mediator
 solis et lunae / Q[uod] in suo argento p[ri]mo isto
 bono n[on] c[on]iungunt in p[er]f[ec]tione lapidis m[er]ito
 r[ati]o / p[er] hoc q[uod] dissolu[n]t et subtilian[te]s cu[m] m[er]ito
 inueni[un]t / n[ost]r[u]m vnde b[eat]us p[er]magis h[ab]et q[uod] p[er]cipit
 p[er]mactum p[er]tinet / hoc est femella / que p[er]
 tat cu[m] m[er]ito s[u]u[m] p[er]tinet / Et q[uod] est luna / q[uod]
 m[er]ito gignabit ab igne n[ost]ri solis / donec deueni[un]t
 at m[er]ito sic cybo / h[oc] facit inueni[un]t n[ost]r[u]m q[uod]
 p[er]solunt tunc q[uod] solis que e[st] p[er]bucundior
 sanguine d[ia]monis / et ip[s]e p[er]manet totus
 tinctus / p[er] hoc p[er]mit femella / que concipit
 totu[m] h[oc] / et ex[em]p[lu]m p[er]mentat / donec ad par
 tu[m] / Igit[ur] fili tibi claryssimo p[ro]solat[ur] / q[uod] q[uod]
 n[ost]ri lapidis v[er]it[as] et magnu[m] p[er]cipit / n[on] potest
 fieri / nisi cu[m] masculo c[on]iungat[ur] femella con
 uenient[er] / Q[uod] licet absq[ue] femella deus co
 positu[m] solis possit dissolu[n]t / attamen actio et
 passio n[on] potest de s[u]o p[ri]mo agente et p[er]cipi
 ente in actu g[e]n[er]ationis et corruptionis / Et
 q[uod] facit p[er] hoc / q[uod] p[er]m[un]t d[ia]monem q[uod] d[ia]monem
 tunc componit / et discomponit / Sic q[uod] inueni[un]t
 in suo p[ri]mo g[ra]du c[on]m[un]io[n]e[m] tantu[m] / quatu[m]

solis

et natura

40
 et actu corruptibile illi cu quo misceat quoniam
 fuerint decolata salicet et indurata et sol et
 indurata et hinc Sed hinc respicit ad actu gen
 acome ad faciendū magnū lapidem/ Sidelicet/
 quod indurata cu illa coniungit tunc no est nisi unum
 compositū Sed magis sic carbo/ Quia ppter
 tunc apparet/ Et non indurata no est femella
 quoniam cu corpore sit de se tā magna purita
 te/ quod p sua magna claritate corrupit corpus
 compositū/ et habet potentia dividendi suam
 natura ab extranea natura/ quo venit ab aliis
 et de coniunctione/ De hoc indiget alia nobili
 femella/ quo habeat puritatem p sua puritatem
 recipiendi et portandi et moltiplicandi nūm et
 infantis absque de patione suo nobilibus materio/
 quia dicitur magis/ quia ipm totū multū totū/
 Tunc potio dicitur/ quia videtur hoc/ quod luna patit
 eclipsim sup totū tū/ quia portat in suo vultu
 et sol patit/ Quia nihil inde videtur/ quia ambo
 patiunt eclipsim/ Et sic videmus/ unde sunt
 multi astrologi qui credunt/ nolunt/ dicentes/
 quod cont natura/ Et de hoc dicitur quod
 no habent intellectū naturā/ Quia cont na
 tura est corruptibilis compositū quod ipm totū ca
 nit p sua magna diligencia/ igit filii nati
 de/ quod dea femella sit substantiosa in natura
 et ppter hoc quod ministeriali ad omnia accidentia

totius substantie universalis respectu masculini in
complexiōe / Quia de carne est corpus / et de
aqua ventus / et de vento pluvia / Et deo
natum est quod duas substantias materiales et principa
les / quo concordant ad unam naturam / et sunt ma
gis approximantes ad illam / et non passiva de
sua plenaria voluntate et de sua propria natura
habent appetitum recipiendi formam virtutis mas
culinam / velut forma appetit virum per mixtum instinctum
naturalem / magis quam ^{et nulla} alia / sed / Descriptum siquid
potest per simplicem femellam / cum ipsa veniat et
donallat agens subtilissimo / ex quo et omnes alii
possunt generari cum aliqua gradualis / sed cum multis
operibus / et cum longa digestionis / in qua multo
et quasi infinite species indigeant / Cum ad
hoc opus virum non sit inceptum / Et quia lapis per
artificium subtilis de natura metalli cum deo
arte primo exurgente fuerit generatus / qui natus
est quod non indiget mixtura cum natura duorum
corporum / et postea ab illis recipiat antequam ab
illis possit fieri olivum completum / Et id sunt
^{ab illis} artifices moderni / qui procedunt deo ad
fines qui debent incipere / et faciunt profectionem
et magnam abusione / qui non intelligunt
totum cursum naturae / qui ducit per fluxum duorum
animarum completum / Unde lapis est unquam
et olivum ab illis de novo artifice / qui nunquam potest

48

100
C-1/47

111

non fit aliquid de calore nec frigore complexionu
 li/mi in tlo excellent simpliciter/Vositu de fo
 molla minoralis est frigida in natura complex
 ionalit ad possen sui masculi/qm est in llo magis
 calidus actualit q illa no fit per gradus natu
 rales in complexionis gradibus/ Et sic per dnfis
 formas aut dnfis complexionata/ qd dicitur de
 po in actu/ Quare si femolla minoralis est
 cometa cu pma femolla simpliciter/ quo est de
 uallata a qd valissimo q qd fit ab illis duobus
 4 femolla minoralis est in ho casu deo masu
 lino/ paco suo maioris caloris/ et tenoret lo
 cu masculi/ Sed no talis ut masculus pfectus
 agens/ qm est dator forme p actu gradibus/ q
 est pfecta forma materialis quo portat matiam in ad
 completo/ Et p no p ho qd luna est forma ac
 tua et male est remota/ dicitur in certa gra
 dualitate/ ad qua quoniam est fit et data talis
 actus materialis/ qm ^{habent} pfecto dandi et certa
 forma et ptem/ talis est nimis tarda in paco
 sui filii/ Et ad evitand istu oppo/ natura no
 his manifestant cu certa pponcia/ quomodo suo
 virtutes ei debent ad augmentato/ Unde dicit
 inq tibi fili/ qd qd fit cu calore sui masculi/ ta
 tu in pma comitione suo solucione/ quatu in
 2a pducione oia gmmis/ Tunc copiose dicit
 nra femolla in suo ventis gmmis calore sui
 masculi/ q postea pcedit libent cu magno in
 pamento et gassa amplexione v sua pducione

et hoc per attractionem aut appetitum vel instinctum
sua natura recipit a calore sui masculi in prima coniunctione
et de hoc datus exemplum quod poteris videre quomodo
aque que capiunt per conductus ferunt virtutem minera-
lium donantur per illam virtutem et continentur in lapideis
sui naturae virtutis aut citius aut tardius secundum quod dea
virtus mineralis est per suum locum communitate confortata
confortata aut debilitata et ob hoc confortatur virtus
in lapideis cum calore sui masculi ut longius
et primo vi cum amabili primo amplexu naturae
possit suum generis formiditatem aut iniquitatem inferre iniquitatem
sui ventis et conditum et congelatum cum calore
sui masculi per quod deum generem venit in magnam
et fertilem generationem tunc filii non habent aliquid
quod facit ad transmutationem naturae quia virtus
corporalis non femelle iam confortat et potest et
acceptat nutrimentum et calorem naturalem et per
virtutem attractionem trahit ipsum per concordanciam
naturae inducentis spiritum per subtilis vaporem sulphuris
quod est in ipsa minere quare dicimus quod plures
et magis placent non argento vivo quam nullum aliud
id metallum sic manifestat attractionem suam naturae
prae et per virtutem illius pyramenti congelat in sulphure
metallum placent Quare dicimus quod ubi est ista
virtus ibi quod est locus generationis ipsi sulphuris et
transmutationis ipsi ipsi generis

**Quomodo gener non per ventum de qualitatibus
metalli promotis et de dea quod in masculini
et femelle et de calore primo**

ca. 14. p. 1.

m. ddo fili tibi p[ro]p[ter] p[ro]p[ter] eluadant q[uo]d de femella m[in]i-
 m[us] frigida nec de masculo m[in]im[us] calido q[uo]d
 n[on] potest se p[ro]p[ter] ext[er]ioritate aut in temperancia suar[um]
 qualitat[um] // p[ro]p[ter]ea tu debes capere aliam femellam
 p[ro]p[ter] facere m[in]i magistru[m] quo sit magis calida
 et habeat qualitate[m] frigoris temperata[m] ex co[m]p[ar]atione
 et humore m[as]culi ad p[ro]p[ter]t[us] p[ro]p[ter]t[us] caloris s[un]t
 masculi s[un]t q[uo]d c[on]suetudo natu[r]e p[ro]p[ter]t[us] q[uo]d ex tali
 p[ro]p[ter]t[us] habet p[ro]p[ter]t[us] natura[m] g[ra]tia de potencia
 tactu[m] // N[on] tu fili p[ro]p[ter] tibi p[ro]p[ter]t[us] quant[um] p[ro]p[ter]
 debes cognoscere v[er]it[ate]m et quantitate[m] caloris p[ro]p[ter]
 tu debes cognoscere in quatuor et in illis habes
 co[m]p[ar]atione[m] // videlicet in p[ro]p[ter]t[us] in quo est s[un]t natu-
 ra et in q[uo]d p[ro]p[ter]t[us] a v[er]it[ate]m informatia[m] quo habet
 p[ro]p[ter]t[us] ad v[er]it[ate]m colorem quo est informatia p[ro]p[ter]
 natu[r]e natu[r]e // Et p[ro]p[ter]t[us] debes q[uo]d p[ro]p[ter]
 v[er]it[ate]m potencia[m] g[ra]tia p[ro]p[ter]t[us] // Et p[ro]p[ter]t[us] q[uo]d
 debes co[m]p[ar]atione[m] p[ro]p[ter]t[us] v[er]it[ate]m nat[ur]e p[ro]p[ter]
 tot[um] calorem artificiale[m] quib[us]natu[r]e p[ro]p[ter]t[us] p[ro]p[ter]
 tu v[er]it[ate]m colorem // et q[uo]d nat[ur]e formatia[m] p[ro]p[ter]
 tot[um] calor artificiale[m] excitans tenet caput p[ro]p[ter]
 magna temperancia[m] quo fit p[ro]p[ter]t[us] co[m]p[ar]atione[m]
 ando calorem formatu[m] et co[m]p[ar]atione[m] calorem
 mobilis caput a co[m]p[ar]atione[m] p[ro]p[ter]t[us] q[uo]d v[er]it[ate]m potencia[m]
 n[on] possit ex[em]p[le] m[as]culi p[ro]p[ter]t[us] v[er]it[ate]m informatia[m] et
 sub sua influencia[m] et q[uo]d p[ro]p[ter]t[us] de calorem
 n[on] sit excedens in quantitate[m] q[uo]d est q[uo]d n[on] p[ro]p[ter]
 t[em]p[er]at[ur]e deam v[er]it[ate]m talis actio[n]is t[em]p[er]at[ur]e
 nec sit diminuta ab illa nec sit p[ro]p[ter]t[us] in

no. q[uo]d p[ro]p[ter]t[us] calor
 cognoscit[ur] p[ro]p[ter]t[us]

qualitate contraria. Et quia est propter talis po-
 tenciam ad faciendum suum actum. De tanto est actus
 productus de maiore virtute operata in suis quatuor
 modis naturalibus secundum crassi naturae. Quia si for-
 talis appareat tibi. Quod si tibi sit id impossibile
 hoc cognoscendi ad faciendum magister. Nos tibi
 declarabimus in 2.º pto. Cum hoc faciendo nos tibi
 dymus. Quod tu comitas solem et luna quousque
 inter faciant eclipsim. Et sunt in capite et in
 cauda dycomis. Tunc tu fili fecisti imitationem
 planetarum. De qua natura facit nova generatione.
 Quia declarat dea tota essentia substantialis
 et non accidentalis quod venit ex parte matris
 vulgaris quod est totus plenus accidentibus. Quod hoc
 apparet ex eo quod quod bayatant son decipit gen-
 tes per suas tincturas accidentales. Quod dicitur quod illud
 sit ipsum agentem unum essentiale et substantialis.
 Quod habet maiorem virtutem quam non sit accidentalis.
 quod operationes essentiales et substantiales sit
 nobiliora. Quia non sunt accidentales. Et plus quam
 magis in ipso magister. In ipso casu aut declarat
 apparet naturae. Quod materia naturae ad respectum ma-
 terie actus non sunt magis accidentales. Quia non
 est naturae. Quod subtilius habet formam omnes
 suas creaturas. Et cum aut non possit ea subtiliter
 operari. Non quod per suam potentiam et suam naturam.
 hoc est quod non sibi amittit materiam tantum sub-
 tilis. Sed cum pluralitate materia essentiales substan-
 tiales ad omnia sua accidentales. Et tantum quantum dicitur

no. 10.

essentialis in unitate pluralitatis de tanto est magis
sua virtus in maiore maiestate cum essentia activa
et passiva et absque tali actione et passione deo
virtutis non habet et in se aliquid operationis in aliquid
subiectum substantiale et ideo talis pluralitas in
nostro magistro est naturaliter desiderabilis

*Quomodo ab unitate nostri agentis unum in quo est
pluralitas exit virtus simplex assilata lapidis*

c/26.

f. ibi de ipsa unitate quo fit ex pluralitate
exit una nobilis potentia et secretum in
cipium naturale et per suam simplicitatem transmittit
foris de primis entibus specialibus ad finem qui in illis
manifestantur sua secreta et sic per simplicia secretum
divina voluntas primo potentie specialis committitur in
unum et clamantur specialibus calidus natura origo prole et
concordia et agentis unum dignum et elevatum pas
ture liquor magni valoris deo qui merito vir
tutes sunt unitate in unum per potentiam naturalem quibus
te per actum magister et ideo exiunt opera secun
daria que cadunt ad generationem. Quia finis
entium specialium simplicium et in fine finem simplicium
et sic est totus cursus naturae secundum quod unum et
et per dignitatem suam nobilis subiectum et maiorem
virtutem et aliud et de tanto quod est de liberiori
virtute de tanto sua operatio est cum maiori potentia
et ideo in operantibus sapientibus possunt revelari
omni sapienti per secretorum secreta naturae et suo

nobilitates que sunt in entibus realibus si consideras scilicet
per quas consideraciones ^{poterunt} ~~venire~~ ad unum magnum
secundum quod dicitur habere primo cognoscere subiecta ma-
trialis hinc exiit omnia realia de potentia in
actu / sicut scias quod specialia sunt in maiori virtute
Et illa sub quibus partes individuales sunt magis con-
trita ad respectum sui generis quam / Et ideo alia in
dividualia sunt in natura immutabili quod habent
maiores operationes et magis nobiles quam non habent
alia / sicut primo per se et postea lumen / et sic per quod dicitur
est maior in uno genere quam in alio / sic est sua
operatio magis contrita in illo quam in alio / Quare
fili tibi ponetur quod non videtur operari nisi de duobus
finibus cum eorum mediator / qui est noster inter-
medius / Quia operatio est maioris virtutis in eorum esse-
cia / quam non est in alio alio / Et quando videtur quod
pluritas duorum conditum in unitate / aut totum
et unum genus per partes principii actum et simplicitatem
et deo nostro modo / tunc deo in omni parti-
cipant finem specialium in quo principio generis est
in illa unitate incipit finem individualium
primis quod natura pacificavit / Et ideo videtur est quod
compositum illorum sit in principio et ad principium
diffinitionis generis non in quo salvatur natura
ma ^{natura} ~~multa~~ / Quare manifeste apparet quod absque
simplicitate non esset virtus in cursu nature / nec
primo potestate non esset species / nec absque specie
essent individualia / Quia videtur est quod quia habeat

cognoscere

.uo. bnd
mem. ap.
e to. ca.

117

no.

no. de motu 2

et sic / sub sua propria specie / Et sic / concludit / quod cum mensura
simplicitatis / monentur omnes naturae / sicut / realium
et fantastiarum / Et de tanto quod deus motus est ma-
ior / de tanto potius cognoscitur / quod virtus naturalis
est maioris potentiae / et per consequens sua operatio / Et ideo
in maiestate et in virtute motus / multiplicat maiori-
tatem / et virtus sua operatio / Et cognoscitur maiori-
tis virtutis habebis per cognoscitur maiorem motus / Et
cognoscitur maiorem motus habebis sed oportet
quod scias cognoscitur maiorem finem illius / Cum motus
venit de potentia / Et potentia venit de simplici-
tate / Et simplicitas monetur de subtilitate / Et
subtilitas venit de dissolutione / quod finis corporis
comis antiquorum / et mundanum / et intelligitur
corporale et naturalis / itaque dicimus / quod per solutionem
non quod est finis corporis / trahit noster lapsus
de potentia in actum / cum ab illa deallat
sua coacta / quod sunt infirmota omni natura
cum suis fantastiis et realium / cum confusione nobis
ad mixtionem / Et quidem veniunt omnes nobiles
agentes / hi sunt maiores motus / et in nobis
liber patientibus / in quibus semper monentur sua propria
agencia / Et de tanto quod deus motus habent
maiores virtutes in agentes / unde accipit ori-
ginalitate immediate / quia non habent sua pa-
tencia vel passiva / de tanto magis sua operatio
est maioris virtutis in actum / quod non sit in passiva
Et ideo sol habet maiorem instructum generationis
et cetera quando sunt filii / ratione sua motus / quia
non habet luna / nec aliquis alius planeta in se

21.

natuſe. Sicut pater habet iuxta maiore appetitum
 & ſeſa/et aia magis p corpore. Si igitur tu fili
 ſcis deſponſe tale p m maſculu/cu tali pſa
 ſeſa/habebis filiu qui nuq morietur immo ſaſ
 et iouuſtoſ omes illos qui ſunt mortui/et ipſe
 amot cu illis poſt ſua morte

**Quomodo artifex debet conſiderare poteſtate duor
 argenteor vinor pſicor poſt eor comitad et
 ſeſa ſu effectus** **et Rubra**

col. 21.

21.

Oſtea fili tu non debis ignorare pſate iſtoſ duor
 argenteor vinor pſicor/videlicet qm comitad
 inſe p diſſoluconem/cum om ſit actiu et aliud pſ
 ſum/ſiſ ab iſto duobus p diſſolenciali coſcordia/que
 venit de pſtate et potencie pſtate/exiunt. q. comſe
 principales quo clamat alio modo. q. pſtate pſtate
 natuſe. Sed ſpecialia pſa pſat natuſa attrahit/vel
 appoſit/et natuſa pſtate a coagulatione. Et ſi ap
 pſat natuſa expulſina. Et hoc eſt natuſa quo
 incipit/quo incipit natuſa digeſtina/ſiſ natuſa
 attrahit ſit p diſſolconem caloris cu pſtate temperata
 Et pſtate ſit p diſſolconem pſtate. Et natuſa ex
 pulſina eſt p diſſolconem humiditatis. Et natuſa digeſ
 tina ſit cu pſtate/quo ſit p diſſolconem calo
 ris moderati cu humido. Et natuſa attrahit mouet
 a maſculo calido. Et pſtate de toſa pſtate
 Et expulſina mouet a maſculo calido. Et
 pſtate ab humore pſtate/ſiſ eſt poſitu

natuſe

no. 2. ſtates re
getias natuſe

in deo gendo / qd nos appellamus argentu vnu /
 qd est p pmpm qd donallatu a gonoze gadalissimo /
 Digestina mouet a qualitate ignis omibz co
 tempatiu cu ooz humore p sua pccationem
 oua fit mistendo / Ideo hanc vocamus meliorem
 partem compositi Digesti / Et appellamus Eng
 nentiu / Et anu nru / et oleu / et vnguentu qd
 colorat et turgit et fuidit / et facit fluos / ois
 argentu vnu iacno suo pccatione / qua acqui
 nit p deam digestionem / Qm frigidi dicitur
 et calidi / et siccus in humidi / et ponderosus / et lene /
 qd libet p sua media / ffili si tu nescis diam / q
 est qd ut calidi et frigidi / et masculi et fe
 iam / no intelligit in aliquo opus nec vni p se
 os facere / ffili tu scis / qd corpus est / qd nulla p
 p nasci nisi de foia et de masculis / nec vnu
 germen potest qm gignere / nisi p calore et hu
 more / Jam fili tibi exponemus suas vias / ffili
 fortitudines vel vias appetine / sunt masculinae
 et sunt calide et siccas que sunt ignis / Continetes
 potentis sunt filii masculinae / et sunt frigide
 et siccas / que sunt terra / Et continetes mundificati
 aut Digestine / videlicet / altancia / sunt femelle
 et sunt calide et humide / que sunt aer / Et
 continetes expulsiue sunt filii feminae / et sunt
 frigide et humide / que sunt aqua / Et quita
 vno est vna nri infans / que vno no e cali
 da n frigida nec humida / nec siccas / nec mas
 culus / nec foia / ffili noster infans habet

90
Dnos patres / et dnos matres / quod ipse est caput intell
de tota ipse suba / et cognabit in mundo absque
q^{uod} mori / filii ipse vides appetit^{us} sicut et calido sicut
illo / quod tingunt et colorant et fermentant co
lores absque vng^u separe nec alio / Et ipse
exponit ab igne / quod est cor pater virtutes
potenti^{us} frigide et sicut sunt illo / quod coniungit
colores in corporibus et mollificant illa et co
migit cum forti^{us} aqua cum dno tinctio^{is} sicut se
pacione aliqua / virtutes digestione et mund
ficati^{us} sunt illo / quod mundant et lanant sta
bis corporum / et ab illis trahunt sua natura
et illa accidentale constituit / qui sunt hu
mido et calido / Et virtutes oppositio^{is} frigide
et humido sunt illo / quod oppositio^{is} vicia mundi
Et qui opus fit / ipse transmutat corpora in se
via mite / quousque transp^{er}unt in sua quida na
tura / Et postea quando quodlibet alio^{us} / virtutes
vng^u / migit separe nec discodunt / Et sicut
quodlibet illorum separe a corpore / sic scia^{us} iudicat
et p^{er} ipse componit et coniungunt suas mat
rias totum in dno / Et h^{ic} v^{is} est illa que d^{icitur}
facit / et omni^{us} i^{tem} ducit ad fine suo composi
tione / Et est ipse h^{ic} essencie inflig^{it} per
natura in suba compositione / ad fine q^{uod} sua
virtus sit inflig^{it} p^{er} ipse in illis

Qualiter lapis sortit^r diuisa nomina p^r suos diuisos
effectus Subiecti cali^r p^rg.

48

f. ubi quando voluimus opari et incipimus in ma-
gisterium cano no^m opari nisi de natura vel
materie lucida et no^m alijs de quibz minor
mundus est exortus quas tibi nominamus p^r suo
pprietatem. Et nota qd^r h^o dicit^r ideo q^d tunc
incipit magisterium cu^m tunc materia est p^rparata
de luciditate et de sua claritate ad factu^m qd^r
necesse est q^d dicitur in calo. Si igit^r p^r istud
motu capitulu^m nota igit^r bene q^d corruptio fit et
generatio no^m p^r se^m nec succedit ad n^um p^rpositum
p^rsentiu^m ad notandu^m naturas lucidas p^r suas p^ro-
prietates. Et scias fili^u qd^r sulphure est ignis. Et
magnesia est n^{ra} caya terra. Et secundaria^r est
noster aer. Et argentu^m omne est n^{ra} aqua p^ro-
na. Quo^m cupit et fluit p^r omne corpus. Sed p^ris-
solutus est aqua secundaria de qua n^um p^ro-
prietatibz. Et omne g^ro^mor vegetari^m et
omne animo et claritas illuminari. Si igit^r
n^um opus voluimus facere magisterio p^r d^ro
sine fallo. Notandum est qd^r cu^m coequalitate nature
tu ducas omnes istas naturas in se. Vnde
licet masculu^m cu^m femella. Et calidu^m cu^m fr^u-
gidu^m et humidu^m cu^m siccis. Et postea mixtas
cu^m aqua quo^m portat in se p^rim^u luminis cla-
ritate et vite in coquendo tunc opus bene et
equalit^r cu^m constancia p^rsidencia^r p^rstancia.

no. de aq^a secundaria.

Et quone id fac compositione illar. de quibz voluit com-
 ponere. scilicet de solo et de luna et de indur. mo. fili
 sic ex diversis naturis fundat. nrm compositionem. qm cor
 aut quantitas illig fit de melancolicis. tunc ignis
 qui est colora rubra ponit et aduigit cordi aut
 spatu ad digerendu totu ho qd venit ad cor post
 ista digestionem est ma digesta p igne exquifa
 et spatu. cu quigit aer. qm est sanguis fluit.
 qm decurrit p omes venas corporis et tunc ap-
 payet calor. quando totu venit in pulchritudine. Et
 aqua qua nos vocamus flumina. est posita in pul-
 chritudine. et illa ascendit in lingua. et ista in os
 oris. sic fili nati est qd cu sapientia aptis tu
 quibus naturas. quousqz corpora fiant finitudo.
 Postea cu pntibz accidentalibz. quo introducunt
 i cursu pntis p apte magister. aduigit q duas
 naturas. donec extraxerit tota natura pntis et
 lucida et clara. q ab illis duabz debet nasci
 una sola. quo debet illuminare totu suu gennu.
 Descriptu fili custodi bene corpora in oca lique-
 factione. quando quid in quo no transcat mon-
 stris quas signa nature tibi monstrabunt
 et qualibet decoratione. Quia na mutat de
 natura talia. quousqz corpus pmanet pro-
 payatu ad liquefactionem. et fundendu ppter
 pmanencia naturaz fixaz. quo sunt ma secta
 tepata et humida. i quibz corpora vident p apte
 magister. et sunt unguentae. et olea. et fermenta.

et aere / et solis / qui sine terra in se non possunt permanere
 aere / quare fili voluit laborare in attornatione na-
 turarum / ad formandum corpora per se / donec omnia fi-
 ant aqua clara ista aqua vocatur aqua sapientie
 et / Omnis terra tota est aere / et aere tota per-
 tota est actu finalium omnium / in quibus deponitur spiritus
 istius essencie qui facit totum

**Qualiter autem artifex debet custodire naturam
 spiritus istius essencie sicut forma omni formarum
 et qualiter illa debet intelligere et de mensura
 ignis Rubrica**

et aere fili natus est tibi / quod tu custodias
 bene naturam spiritus istius essencie / si tibi
 aliquid facere / qui descendit / a se prima tempore
 et forma formarum / que ponit in supra dictis / et
 naturam honorabilibus / et vocatur anima / et omnia / et
 lux / et claritas / et lumen clarum / et spiritus quod
 essencie / Et eo quod omnis forma finalis / donalla
 tue immediate de se propria quanta / volumus
 et appellatur mater totius istius forme // fili tu non
 debes intelligere / quod ista forma aut spiritus sit
 calidus / nec frigidus / nec humidus / nec siccus
 nec masculinus / nec femininus / sed bene debes in-
 telligere / quod ratione suo magno perfectus / et
 participat cum qualibet illarum naturarum propriarum
 qui sine illis spiritus non esset completus in aliis

intelligo bene totum
 istud est

non. spiritus istius essencie
 appellatur mater totius
 istius forme

completo pronato / sic manifeste nos cognoscimus / et
videmus cum certa experientia per argumentum et quod
vult per se / quod per sua qualitate contraria
repugnat / per quam repugnancia dei solita non possit
concordare / quod ipsa habent omnia in eum / nisi est
modum honorabile / quod vadit confuso per omnia
solita / et participat cum qualibet suarum naturarum / Quia
per filium istum est si cognoscere deus qui facit patrem
nunc inimicos / Et per hoc intelligitur / nos tibi notificamus
et deum exemplum / quod aer est nunc duo
minuta / videlicet / nunc ignis et aqua / quoniam ignis
est calidus et siccus / et aqua est frigida et
humida / Et aqua scia est nunc duo inimici
videlicet / nunc aer et terra / quoniam aer est calidus
et humidus / et terra est frigida et siccus / Et quoniam
ideo volumus iudicare sicut in humidum / dicitur
primus in humidum quod est in aqua / quod participat
humidum radicaliter / videlicet / per se habet et
aerem deportat in suo flumine aquatico / in
quo quidam deportat / primo quod vapor qui est materia
nunc generis deportat in suo flumine / quod
dissolvitur a supra dicto genere galistio / non possit
congelari / quare tibi volumus in scriptis
quod tua discreto sciat quod substantia aerea
nunc lapidis / et substantia nunc terre / quod est
mater / quoniam quicquid sunt separatione / filii
substantia aerea est suba nunc hominibus / quod

no. quod est
in situ oportet

Vocatur alio^{modo} aqua permanens / humidas enim est nictu
calida / quoniam est indita de proprietate y ignis natu
Quo nictu est ut illa scias bene disponere et
cognoscere / super quam terra tu habes ea semina
Quoniam ibi iacet totum / Et ab illa constant
omnes virtutes nict lapidis / Quia si terra nict
permanens esset congelata et conersa tunc
suo matris / quo et vas nict fructu / cum ad
terram pertinet cum sua essentia per unum calorem
excitatum / quoniam remaneret sine anima / et non
habet amplius motum aliumque fructum / et sic
mortificaretur in modum terre albo colorate
quo indiget fructu unificationis / videlicet
aere in quo oia res inspirant / Quia nict
terra honorabilis sine isto fructu non posset
portare fructum nisi esset personata ab illo qui
perficit ea / quoniam fili voluit fructum deum fructum
aerem volatilem congelare in sua terra cum in
tunc amore et ignis appropriati / velut infans
et brachium suo matris / Et custodi bene sapientia
omne quod deus ignis sit illo quod proportionat
quod ipse non possit super unum spiritum humidi calidi
di / Quoniam sua naturalis caliditas statim posset
nict per flammam ignis tunc / sicut potius magno
flame destituit virtute pro / fili tunc in isto ai
si debet assilari nature / scilicet quod tu non
debes capere unum elementale in generatione
per naturam / nisi tantum quoniam indiget ad

no. de igne con.

ad proportionem exactionis ignis naturalis in quo d
 vno gētia natu / quo monot p tota matia / Et de
 tali assilatione natura est tibi dyotia et magis
 si illa scit pōpō et intelligere / Qm ipa per
 sua magna sapientia pmsa et sollicitudine i suo
 opo nat / no capit de igne elementalī nisi tantū
 quātū indiget informacōne suo matie / Sic fili
 tu debes facere / videlicet / mfigere dcm spm
 hummdu in sua tra / et sapientē dōpōp p calozē
 quē nos vocamy ostensio / qm illa sustinet sen
 su et signū natu / Qm sufficit ei p fia
 tas tōpō pte sustinet cū pccato mltū to
 mmo ignis et debilis / Et cū toto sp p calozē
 subtilē dē y ignis sua natu pte sibi exactione
 absq transgressionē vti illig / Qm p illum
 suo calidne mget m pfmdui honorabilis ^{matie} natu
 sic aia i corpore hōis ad dandū sibi pntā // ffia
 ho est pta aqoa / qua debes pōpō et guber
 nare p ingennū natuale / et illa mfige bene
 tū corpore / ut ipa no remaneat mortificata
 et postea pōpō sūm flōmā cū oibz supflū
 tatibz / Tūc habebis subam tēd bene dis
 posita p humiditate et caliditate / absq pōpā
 cōno vny ab alio / et pōsam i natuā aqoa
 quē liga fuit fca p dcam aqoa / quē dmo
 dū m pnt et hummdu / Et notet q mōpā
 ē natu / et notat natuā / eo q natuā
 facit ea p gōnacōne et vīficacōne pō
 mortificata / qd p subiacōne ipa gētia fca

qd ē dōpō
 cūo fūpū
 seqū

no. lū ista p
 cōfūm

cōtinuat

in humido et eonverso. Et ista d' mixta natu' qz
cu igne fit et sine illo non. Q' nax' rectum est qd
de multo subtili teyosq' et fortit' digesto et de
subtili calore aq'eo sulphure compositone cu sub
liatione tali qualis fit i vase natu' in q' dcm
humidu et dcm teyosq' totu mste mstante
subtilit' p paruas pecias mstant' sic qd minimu
fieri teyosq' et minimu humidi aquatici et
mag' vniq' et mag' alij filant totu vnu et
similitudine qua capiunt. vnu ab alio tali modu
qd nec vnu nec aliud nec aliud no sepe dnt
apartibz sui generis sicut manifeste apparet
per eoz sublimatione. Qm in illa videt
p certu et pbatu experientia qd de toto suo
stat aut de toto remanet mferu mferu p'p'io
Et sic mueniunt p apte qd nulla p'p'io sepe
ab alio. Postq' natura ho colligant cu ma
iori et cu minori et cu magna et myraculosa
solicitatione. ffili totu ho fit in pma pte de
creatione nri lapidis. Et hoc est mixtu p'p'io
alutaz videlicet m'oz argentoz amoz ali
oz q' possunt colligari cu vnitate essen
tiali p'p'io q'nto essencie p alutacionem ita totu
qd m'oz postea sepe de eoz homogenei
tate sic postea tu potens videt et exper
tate p sublimatione que p' congregat id
qd d' vnu generu in aliquo modo no de
hoc hoc ignorare cu sit uita q' nra medicina

ex uno solo generis et de una sola natura tantummodo
se habent componi

**Quomodo natura separet purum ab impuro et
sordidum a mundo et subtilitate et ingenium a
et naturam et qualiter debet intelligi animam et
quid anima et vera causa**

fili in a sublimato separet totum purum quod est
colligatum in unitate induratum a fecibus
grossis terrenis et impuris. Sed nam dicitur in
deus et separet et purum donet donemur
ad istas consideraciones rationales purum istud
regimen quoniam hoc est totum purum et totum perfectum
et totum in magisterium videlicet ad formandum
in infans et infundenda virtus et animam infere
suum corpus cum humore et calore clare luminis
quoniam transmutabit materiam de colore in colore
fili istud opus non intelligas quod fiat per vim sed
per ingenium et subtilitatem quoniam tu debet intelligere
de natura quoniam ipsa est magna sollicitudine per
sua sagacitatem omnium et potestatem materiam ad sua
perfectio. Quare si vis invenire opus ammirationis
semper nature in disponendo sua materiam cum ista
nota in igne quoniam natura requirit quoniam tunc ipse
faciet suum purum debitum quoniam ipsa format et colligit
et puritat materiam et non tu quoniam ipsa ipse
int materiam ad respectum naturalium principiorum quoniam

no. 19 ad 2. q. 4.
habitat in materia
per se in materia

per arte filii appropinquant tunc natura per sua sollicitudinem
intelligentia est obediens ad faciendum totum quod
in materia. Et sic tu non es nisi administrator illius
eo quod nulla forma excepta anima est monens ma-
teriam per suum primum actum et absque motu nulla res po-
test generari. Et ideo ab anima venit totum factum
Quod non intelligas per hoc quod est organum phisicum
cum per quod confertur per virtutem in animalibus sed tanquam artificia
in suo officio. Quare filii in anima non est virtus
septa primo est virtus. huius quo respicitur supra et de
tota primariis sententia. et elementorum et ideo requiescit
in propria regione et ibi habitat per motum quoniam et
omni sui motus et calor naturalis exercitatus per ignem
elementatum simpliciter videlicet in octavo motu qua-
drante. Tamen filii non tunc evadunt et teneantur cum in
omni et custodire animam calorem.

*Quomodo et elementales nature exsunt et
nascuntur a masculo et femella ad faciendum
procreandum. Rubrica capituli 11.*

11.
Item filii cum de per naturis supradictis due
donantur a masculo et alie due a fe-
mella unde vis est quod misceantur pati in
materia propria naturarum tantum donec supra
dicta virtus quanta ponat et ea in propria concor-
dancia et ligatur cum eis per talia ligam quod
mixtum omnium elementorum separat ab aliis quoniam
per corruptionem dicta virtus quanta ponat ad finem
tamen sui commixtionis aut per se aut per accidens.

et sit de toto separata dissoluta et deligata a toto
 composito / tunc elementa non habent aliquam fortitudinem
 sed per se invicem se invicem separata et deli-
 gata elementa sunt cum ab alijs quod est ligatum
 hoc est dea virtus quanta est dissoluta et separata
 ab illis velut per confusa et desolata / quando per
 didit suum rectorem et gubernatorem / Quid alijs si-
 bi doctus velut notat ista nobilis virtus / si multum
 elata sua simplicitate ligatur / Cum primo illa non
 per se non vera mystica anagramma / aut primo illig-
 et cum illa sit per temperantiam sua quod nascitur de
 nobili concordancia cum ipsa mensura descendens
 a sua summa quod non habet in se partem et sciam
 an. aciem liberalem / quod ipsa portat in se tota
 forma geometrica / et terminat omnem rem per
 virtutem suam aperturam cum equalitate coeque /
 non / et cum coeque cognoscione potestatem portat
 et ducit suam mentem de potentia in actum / Quid
 nos alij suam cognoscant istud instrumentum / si multum
 videtur et cognoscitur cum coeque exponat suam
 virtutem in se / et ad promissionem suam per sagacitatem
 citate notatur / et per sapientiam actus in fine compositus

**De intentione per quam fit unum. et elementorum et
 quomodo per se non et quod et quare fit**

cali. 124

c/12

Ad intentionem per se facere rationem quatuor
 elementorum principalium / non necessarium est tibi
 scire quod per intentionem fixandi illa velut promissionem
 ad finem quod illa virtus potest fixari / don-

no. ppetate igo

possit resistere contra pugna ignis / fili est ignis
talis ppetat / si nulla rem quo habet secum cor
mperone potest sustinere / pmo habet illa natio
p sua fortitudine ex toto ad nichilum / cu ipa per
sua ppetate mult q nulla corrupta sit ppe cu
ppe sua ppetate / et p dnm magno contrape
tate quo d mte ppetate ignis et mmpetatione
illor alior olitor / pmo fili cu mtencone et
pocognita / natio est tibi q pmo habet olita ppe
pape cu pmpetone philosophicali / quoniam tu
habes illa ppetate natma quo appropat pmo olito
et istud olimentu dicitur ignis / qm est incorrup
tibilis / Et deo dicunt ppe / q corpora sunt ppe
luta i argentu pmo ex calore / quo mmpet
p ppetencia / et d illa ppetate natma quo appat
pmo olito / et pmo ppe extracta ab ois conto
i forma cristalli mltu ppetendoms et clari
Quia ia diximus tibi in calo de forma maris
q terra qua nos calcinamus no est ppetate olita
sed olimentu aqoso qnto olito / i suo conto
invenit q ipa d ppetate et ppetate olitu albu
sic de alijs olimentis intelligi debet filio
Itu ad huc diximus si nos voluiss intelligere
q totu qd no est de ppetate ppetate olita
remabit de toto et — annihilabit / et tunc
olita remanebit clare et mltu ppetate / et
ita mltu ppetendoms tanq ppetate cristalli
Et talis pmpetone faciet ppetate creator

cu ist igne celi/ quousq mundus cretatur in sua p
pma/ scilicet/ oia elata in oia pma oia/ quo
postea no dubitabit igne celi/ Qm tunc motu
suo natu remanet in celo suo aliqua cor
ruptio // Sic fili natu est tibi/ qd assilone
tunc opus qd no mor mundus ad purgatione
maioris mundi tantu/ qd suo motu maneat
suo corruptione/ tunc no dubitabit igne in aliq
pma requiescent in fit elementa p magnu amo
to // Q. fili doctus vides si bene teneas qd
ator/ qui te fecit ad pte te filius. et talia
demonstare/ si sensu volueris habere/ pte
fili integritate tibi ponet/ qd cu nulla res
munda corruptio/ no possit tollere ignem
nec sustinere/ pte ignis pte in se suffere cor
ruptione/ Ergo opus est qd lapis sit pmo ma
gister extractus/ mundificatus/ et pte et
separatus ab oibz suis fontibus suis corrup
tibilibus/ anteq tu psumas illa fixas/ don
sit pma na/ quo oia res appropriata pmo elime
to et pmo pte

**Quomodo tota substantia lapidis est et debet esse
impregnata ab igne in quo monetur pte. h. to
centu et de gemis pte sapientu et bonaz
demonstare. Pubta. 113.**

113

Filius qd substantia lapidis est tota impregna
ta ab igne in quo monetur pte. h. to centu
et ibi habitat scilicet in pte ignis cu nq lapis qui
est pte quousq sit plenus de illo/ Et est in omnibz

.p. et immortis dimisio et non dimisio / Et in omnibus his
 videtur magnus draco / scilicet ignis in quo noster
 lapis asperus est / Et notetur hic qualiter debet custodi
 draco et defendere proprietatem a combustionem / Et ista
 proprietates et in aliis compositis / et ideo dicitur noster lapis
 est per totum mundum per illos qui bene intelligunt
 Sed dea magna habet in lapidem et lapidem
 Quia temperamentum non potest fieri nisi per fermentum
 non est nisi quod fixant et habent de natura
 te fixum lapidem postquam venit ad naturam mo
 talem / scilicet sulphure et aeris / Et fermentum
 non est nisi a sale et lima / cum nos non requiramus
 quod lapis condatur nisi in sua forma / quia illis est
 tota temperantia / sed fermentum non est / donec
 dea corporantur in sua prima natura / per quod
 ut quod in eis de oleo et in eis / forma sub
 tili fermentum generat componit / modica per
 incorporationem naturalem / solutionem et inductionem
 donec totum sit tanquam substantia gummosa / Et ista quia
 ma est cum trahendi ad se omnes alia natura
 cum qua coniungit / scilicet ista quia est nunc fermentum
 tu compositum / Et est consilium modicum / quod
 habet virtutem condendi post finem medicamentum
 quod postea fermentat a deo fermento compo
 sito / Et ista simplicia fermenta sunt nunc
 prima olea de quibus facimus nunc fermenta co
 posita / quod sunt modica magni valoris / Quia
 per se volent per se dea corpora per se noster
 reducunt in sua prima natura / non poterunt habere
 per fermenta composita

no. fermentum spiritum

134

ne fermentum spiritum est receptio fermenti simplicis
 fermentum simplicis

**De virtute vli que sepat elementa et que
conugit et unde creatur dando cognicionem
vniuersalem / Ab Aristotele cati. 114**

Am fili vido quid dicimus / dictu est qd
vna virtus e influxa in omnes corporis
elementis / Om sine illa non possunt esse / Sed
cu in iohs homogeneis stat manet dea virtus
et immortalitate ppetuali / Illa est que sustinet omes
calorem / ratione suo pfecto de coactis in forma
humiditatis liquorosus / deo natus est qd iustitiam
tuo extrahit a metallis pfecto / videlicet a solo
et terra / qm inde venit tractu nro pfectio / et
claretas et lux clari / hinc quiti / Ista virtus
debet extrahere p sua plenitudine / quo est
in quid iohis et iis tractu p extrahit / sed
tenuitatis solidum cu mediocritate / de quibz so
pabris aqua / et ignis / et aerem / et terram / Et
ista elementa quida sunt impregnata deitate
confusa / tamen magis quida sunt impregna
ta p materia suoz / et ratione potentie sue
naturae quida pia habet attrahere naturam magis
recta calida et humidu subtiliorem et aerem
quo est versa et congelata p nigrem naturam
in specio et natura metalli in sua ppa in
nope influxu / Quia ista est est ppropinquior
in natura / p sua ma / quod ppropinquius donalla
tunc a forma formaz / quod magis conugit nec
conopit in forma aut naturae metalli / nec

no. Virtus media
q. d. solutio tota

faciunt quousque primo in sua natura quida pontu
ca et amara committit metallu. Et per quida
sustinentur cu toto cocto / et coctu cu quida in
tali modo fili. Volu ppendere forma antiqua
cu omnibz suis partibz subalibz. Quia illa est
prima species et prima natura vero claustris / et in
nona volu ea confortari. et augmentari
suis conuol / et ammissionis influentis celest
tialis. Intellige si volu per naturam est / per
admirat a natura. Et bassa indiget adito
no alto. Sic ma fere indiget per mat con
fortata et pfectionata cu virtute matris sui
masculi. Sic dignus fructus / per virtus mas
culi temperati in calore et humore confortat
et confortat virtute passiva ad potendum
virtute generosa / et pperit et ducit omnes
suos fructus excessivos in remota regi
one / cu suo appetitu in virtute celesti / quo
ducit forma et mat formam / descendens
in virtute comicta cu pperiori natura me
talli cu sua virtute et subtili influencia
implendo formas medias sui generis et for
ma materio cu generatione pperiori amant
si voluere fili nota istas tres virtutes / per
ma descendit a primo motore aut a motu per
lato et a suis fructibus / et ista virtutes in

137

in si una sola / qm ipa non cap^t diffinitione de^{re}ctā
concom / nisi p naturā sū gēdis in quo est influxa
p cūctū naturā / et accipit et condensat ab illo
forma substantiali / sine qua nō est aliud in mundo
q^d possit unire / et id hō faciendū intelligit / p^{er} nos
fortificam^{us} id ap^{er}endū intellē hūmān^{um} / p^{er} de
ta p^{er}us est infl^uxi influxa in hūmādis radicalib^{us}
quo inbita in p^{ar}tib^{us} sēcialib^{us} p^{er} compositiōnē in
emp^{er}ia et elementalū p^{ar}iaz et nō p^{ar}iaz / Qm
ex deo hūmādis cōstāt omnes de^{re} partes essentialē
omⁿ inemp^{er}ia / et tūc q^d in mundo est / et p^{er} illud
omne q^d habet q^uest^{io} et m^ultip^{lex} / ab illo cōstāt
tantūmodo et m^ultip^{lex} / fili^{us} g^{ra}t^{ia} tibi loquimur
in omib^{us} p^{ar}tib^{us} / si intelligis id q^d mōdo tibi p^{ro}no
lam^{us} / Et si nos intelligis in tuo corde tūc hō
p^{ro}cto et p^{ro}cto sine aliqua consolatione / Qm
hoc d^{icitur} talis v^{er}us / sine quē nō potis lig^{are} / nō doli
g^{ra}te / forma / nō transmutat^{ur} / nō lauat^{ur} nō d^{icitur}
f^uit^{ur} / nō m^ultip^{lex} / nō calefacit^{ur} / nō hūmectat^{ur}
nō nec cūctū pōde in corp^{us} / et cū illa / sūnt ligat^{ur}
et t^u / D^{icitur} fili^{us} doct^{or}is / h^{ab}eo p^{er} theor^{ia}m non intellig^{it}
eoz naturā / nūq^{uam} scio p^{er} p^{ra}ct^{ic}ā emendat^{ur} in
op^{er}is / nō intelligit^{ur} sūas mensur^{as} / p^{ro}no op^{er}es
demand^{at} p^{er} punctū cōt^{ra}p^{ar}it^{ur} / qm iacet in cōt^{ra}p^{ar}it^{ur}
fortune /

Suben al^{ia} / h^{ab}eo

De natura monstruosis potentis in quo monstru
ali est ignis contra naturā et de eo que ac
cipit omem naturā

69
Ostea fili voluimus tibi ponere naturam monstru-
alis potentis in quo est ignis contra naturam
qui transmutat nigrum lapidem in purum diacronom cor-
porum forte spiritum qui impetrat sua materiam
Et dicimus quod natura illa est in sua prima nascentia
et complexionis frigida et sicca in 2to gradu et sic
suba est pontica sed per suas decorationes et digestio-
nes mutat de natura in naturam et de sapore in
saporum. Quia cum materia sit subiectum transmutata
comis facta illa per suum primum nomen recipit in se con-
trarietate. Et si ipsa est manens secundum hoc in quo
habet contrarietatem possidet contrarietatem transmu-
tationis secundum contrarium acceptum in illo ente de quo
contrarietatis monetur. ffili nulli res corrupta alia
nisi quod superat in qualitate contraria. Sic est cal-
or et frigus nec quod sunt omnes generis sicut dicitur
tor tolerabilis et intolerabilis deservens sensum
naturalem. Et ideo prout flamma generatur et denascitur
per magnam suam rationem magno excellentie quam habet
contra illam. Quia humorem qui longo tempore
intinet suam primam flammam consumit fortiter in brevi
tempore per maiorem flammam tunc prima flamma factum
abolebitur. Et ideo tibi ponetur quod omnes res naturales
in uno momento sunt et in uno momento corripuntur
sicut in uno momento fiunt. Quia omnes habent
contrarietatem. In ista contrarietate aliquae res sunt
excellentes et sunt omnes de uno genere. Et ali-
quae alio sunt ex toto contrarie et cum toto habent
partem in parte et ideo continuationem operantur in illis.

Intellige hoc

ipso car.

no. 20 duplici aere

et continuatim patuit. Quare potes intelligere
corruptionem in lapide et ablationem in parte et
dynamismum illius per complexionem aeris continentis
fili in isto magistro indiget duo aspectus. S. de
plexione temperata et cum isto quam in lapide
quoniam in quo est virtus unificata quod est virtus
infernmentum ad animam corporis. Alius aer est de
complexione intemperata sicut sua ponticatus
posterior acuta et amara te potest certificari. Quia
fili tibi ponit quod quod est de natura frigida
in. et quod quod et calida in primo per frigiditatem con
stat ponticatus et per calorem causatur amaritudo
et acutitas per quod acutitas per se in se et ha
bet virtus operaria et insensibilis sicut apparet per
plures in actus quoniam continent quod ponit et
postea facit se per se una partem ab alia et com
munit et corripit. Et ideo potes habere cognitionem
quod omnis aer acuta in alios saporos quoniam causant a ca
liditate est calidior quod aliqua natura alia in
non potest talem impressionem facere sicut illa facit
quod portat se cum caliditate exaltationem. Et ideo
talis complexio per sua caliditatem potest semper
resolvendo humidum et convertendo in vaporem et illud
putrefacere cum impressione caloris innaturalis
quoniam venit a nido argento vivo maioriter quod
condit de natura lapide et est continua acui
tatis quoniam quoniam fect et per se sicut ponticatus acuti
sed non tam profunde. Et ideo reputat grosse sub
stantie sicut apparet per alia experientia quoniam quoniam

no. 20 calore duali.
quod e modum gfructu
per minera.

calidum acutum incorporatum cum amaro in forma aque
humide intrinsecus in profundiore corporis dissoluitur
et corpus sit continuatum in partibus suis separat per se humiditas
grossas salis que non potuerunt intrare corpus cum
calido acuto. Et ideo cum sit sequesteratum a suo loco
non potuit habere humidum in quo posset continuari
sed caput se ad congelandum in fundo sui basis et se
manet metallum dissolutum et impregnatum a calido
de acuto in forma aque. Unde dicitur in philosophia
omni hoc quod de eo dissolutum est. Raro quare per
sal est per duas res. Una est ad extrahendum raris
concreta nature que corrumpit in lapidem. Et alia
raro est quoniam sal est abstractum et mundificatum
concreta nature. Descriptum filii natus est tibi semper
pondus et mensura. Quoniam non est natura quod amaro
super calidum acutum ad finem quod non impedit
putrefactionem in novo lapide. Quoniam nulla bestia
potest generare per similitudinem putrefactionis
illius. Filius nature bestie que est in novo monstrum
est talis quod mortificat omne rem quam
tangit et mortificat et obscurat in se acutum
et corrumpit omne rem materiam et deficit per
videtur et humiditas et naturales que sunt generata
atque in materia generantur et accendunt per dulcedinem
et congelat per dissolutum et coniungunt per
coctum immutatis et facit de calido frigidum
et de humido siccum et de duro molle et de
ponderoso leve et de grosso subtile et totum hoc
facit per suam primam naturam per certas operationes. Item

habet ad hunc plus potestatis. Quia ipsa natura summi
est omne illud quod est mortuum / et delectat totum hoc
quod est mortuum / et generat omnes semina. charitatem / et humi-
tatem sicut / et custodit et defendit a corruptione / et
dulcorat hoc aquam humidas frigidas / et com-
mutat hoc ponderosum / et humectat et dulcorat hoc
siccat et amarat et calidat / et portat deus in
potestatem completionis / et portat in mundum. In ma-
iori decoratione / et facit de frigido calidum et de sic-
co humidum temperatum / et de levi ponderosum cum
moderate / et de subtili facit grossum quod participat
cum simpliciter / et simplex condensat / et spissum par-
ficat. Et sic habet operationes contrarias / quod sit
opere nature ^{quod} quod congelatum est congelat / et quod
dissolvit dissolvit id quod est congelatum. Tunc fit
non est mirum si viderem talis monstruosis pennis
in corde tuo ad inveniendum / cum sit conductus et in-
veniat totam naturam. Et ista est hoc virtus / quod
per semet ipsam creavit in semet ipsam miraculosa
et magis perficit et preciosa / quia semet magis
quod didicimus / si non videremus suos effectus per
nos oculos nostris / ista virtus operatur deum
non et finis per semet ipsam. Et super hoc / videris
causam in natura practica / quando dicimus de corpori
et semet ipsa dando exemplum per generationem
humana / et in. cum / ac scia videri super hoc et
propter. 48. et 49. Sed hoc seipsum et de 4800
quod ibi est intelligitur de proprietate induracorum
monstruosis / quod participat in duas operationes videlicet

induracōis et mollificacōnem / Et qm hoc bene intel-
ligit gignoscit / qd virtus minoribus portat et deponit
tunc aut in terra aut in aqua / Et considera bene po-
tencia sua / qm ipa non recipit doctrinam neqz finem
nisi de sua ppa materia / Et sit ei in memoria / qd
ipa p se aut celestis aut terrestis p virtute m-
missam / que aliquo modo p agens extrinsecu no
debet suffocari / Sublimia. qm idem in quo e ta-
lis virtus / qd qd qm est sublimatus p virtute
te congelat aliu motum in alia modicam
sed ho no facit / nisi fuerit sublimatus / p pba dme
dicit / qd pmo noster idemqz debet sublimari / et
qd pma res que debet fieri in nro ope et ma-
gistro d / qd p noster idemqz sublimet

Quomodo artifex se debet habitare ad inveniendū
seu monstrare / et bene intelligere sua natura

Sublimati

16. Sicut fili inveniendū istud monstrare pmo quo
nichil potius facere naturam / debet pmo intel-
ligere / qd indiget recipere ad principia naturalia
videlicet / ubi ubi natura pmo incipit opare immediate
Que principia materialia sunt mltū ad herencia p
cursu nature cu sine substantia pmo / sic sunt hida / substantia
radicalia / que p finem calorem naturalem cu exercitio ignis
solis / trahuntur i sublimem motum / Quod nūqz posset
facere / si ipa no piciparet cu natura motu / Qd
dico / qd illud humidū radicale / no est nisi suba
argenti cum mignati a calore sulphuris / Et
iste calor sulphureus est causa congelacōis hidi

no.

inueniunt et sue traciones in metallum p[er] se[m]p[er] tunc appa-
 ret q[uo]d istud humidu[m] radicale in statu i[n] forme me-
 talli habet actualit[er] potentia[m] et natura[m] monstru-
 alis. Et ideo appellat[ur] p[ri]mu[m] extrinsecu[m] in lapidis.
 Apparet igit[ur] q[uo]d in lapide cu[m] ponitur de sua nat[ur]a
 resoluit[ur] in illud sine p[ri]ncipio sine nat[ur]a et sine e-
 menti cu[m] p[ri]mu[m] p[er]gimen in lapidis sit resolutio
 sue traciones i[n] argentu[m] vniu[er]sum. Et ideo dicitur in q[uo]
 forma noster lapis extrahitur i[n] de corpore q[uo]d de
 argento vniu[er]sum cu[m] nat[ur]a dei monstruatis o[mn]i sit
 et fuerit et adhuc est continuu[m] illor[um] et nat[ur]a
 argenti vniu[er]sum cu[m] p[er] calorem illu[m] i[n] nat[ur]a metalli
 sit co[n]solatu[m]. Quia dictus calor multiplicat[ur] in
 p[ar]te argenti vniu[er]sum cu[m] p[er] calorem illu[m] i[n] nat[ur]a metalli
 o[mn]i p[er] se[m]p[er] substantia[m] humida[m] vaporabilis i[n] p[ar]te p[er]
 virtute[m] p[ri]mo i[n] p[ar]te o[mn]i ant[er] continuu[m] homogeneu[m]
 in forma liquoris. ant[er] aqua clava. Et p[er] p[er]tinentia[m]
 ista p[ri]ncipii nat[ur]alis nos tibi dicam[us] q[uo]d dissoluatur
 lapis tantu[m] donec efficiat[ur] aqua quia p[er] se[m]p[er] arg[en]-
 tu[m] vniu[er]sum i[n] p[ar]te no[n] potest facere p[er] de se[m]p[er] caloris
 et humoris in quo n[on] est q[uo]d lapis i[n] p[ar]te in for-
 ma liquoris cu[m] no[n] sit transitus de o[mn]i p[er] ad o[mn]i
 nisi p[er] se[m]p[er] mediu[m]. Apparet igit[ur] si bene me[n]tel
 legeris q[uo]d absq[ue] monstruati lapis no[n] p[ot]est dissolui
 i[n] humidu[m] q[uo]d est p[er] se[m]p[er] fote[n]s. Unde trahit[ur] aqua
 vniu[er]sum quod apparet nobis p[er] se[m]p[er]. Quia argenti vniu[er]sum
 i[n] p[ar]te i[n]tellectu videlicet statu i[n] sua p[ar]te nat[ur]a
 no[n] potest aliquid corpus mutare nisi sit in sua nat[ur]a
 i[n] quo mutat[ur] quia v[er]tat[ur] corpus quia mutat[ur] si sit
 aqua clava i[n] aqua clava mutat[ur] et nisi mutet[ur] no[n]
 potest mutare nisi in sua nat[ur]a. Et ista mutatio

continuat

fit per rationes capituli precedentis supradicti. Et ideo
 impregnatur tali virtute per se semper recipit delectationem ma-
 tiæ sit matia aque aut terre. Et ideo multi decipiuntur.
 qui per rationem credunt per tales argumenta omnium intel-
 ligunt intellectum possit per naturam que non est illo
 transmutare corpus in aquam omnem. Sed totum
 non valet omni fieri putrefactum. Quia autem omni
 intelligitur sic tibi dixerim non transmutat corpus so-
 lus nec luno in aquam humorosa nisi per suam na-
 turam cum materia per actionem quam per appellationem
 combustionis et per actionem solis. Igitur autem con-
 fusionis spiritus anime et corporis. Et hec ratio quia non est
 per que participat mater corpus et spiritum. Ad hoc autem. ac.
 vi. in deum et motum per se. Et ista ratio est istud
 modum per se per se faciendi contrarias operationes. Scilicet
 deligandi et ligandi illa et defendendi ea ab
 omni adustione. Et tunc per ignis exeat et moderetur.
 Quia sicut plumbum adimat a se quia exeat et custodit
 sit a combustibilitate et per ignis et est ibi
 plumbum in loco modum mater argentum et ignis sic istud
 modum defendit. Elita ab omni adustione et co-
 adimat per proprietatem sue nature corpus cum spiritu et
 spiritum cum corpore et ideo nos clamamus in modum
 mater corpus et spiritum. Sed est adhuc aliud modum
 quia corpus coniungitur cum spiritu et ego et istud generum
 metallicum permissum tunc per media fit tran-
 situs ad extrema per se quare apparet quia non fit
 transitus de contrario ad contrarium nisi per tran-
 situm suo modum dispositionis sic tibi declarabit
 per figuram arboris practicas que sequuntur. ffili

media dispositio est illa que participat cum molliore
argenti cum primo latere et cum durioris metalli
ab alio latere / In de quia subit illius natura illa
posuerit de potestate in actu / Sequitur figura /

[Faint, illegible text in a single column, likely bleed-through from the reverse side of the page.]

m. 148.

Propterea reuelatur qd extima immediate in opere
nature in pmo lateat est argentum pmm / sed non tale
quale nos scimus fere p nram aptem / et ideo illud
nos capimus p menstruale // Et in alio lateat / sunt oia
metalla / eo qd in eis includit fms cunctas pte
te p opus nature / media dispositio qd dicitur
eu / est argentum pmm extractu a dicto pmo extimo
quod vocamus menstruale / opus artis in forma ad
clay facte p ingom nature / quo congelat in sulph
Quapropter dicitur aqua fixa / et ne aqua mbris nec aqua
fluminaria / set aqua colorata calidior igne / Sed ppe
principia iudicantur notata de quibus natura opat
totu hoc qd dicitur est sunt ppeact sulphur et
argentum vnu / vnde dicitur duo qma quo sunt
mtr fortit / remota cu pmo medio / quo nam qd
scias / si volis principia / ad respectu nature et sic
quomodo appellat / pmo iustico

tubca / 4A.

De principis naturatis confusis et quomodo gendat
p contentem successine opationis in altis nature

Principia naturalia confusi in opere nature
sunt ppe fontentes et aqua vna / quo
aqua fixa / et tunc de modum vnde / ppe ppe
fontes sunt secunda media / quo ppeant mtr
pms et ppe / Et vocantur alio modo / sulphur et ignis
Et est sic ppe maxima masculinum / qd est mediu actiuu
mtr menstruale et ignem / Et aqua vna est
vi. qd congelat in sulphur / sic menstruale qd
gelat in subm embryonis / Ab ista materia ppe
successine in suo ppe vase immorati generat / et gendat

Videlicet d' mineis sue tepe aut vemo minexatibz/ma
 fumosa s'ba mlti subtilis/que vaporabilis commut²
 t'vini/et illic coquit et depurat mlti/ postea s'ro
 p'p'ndit vntus minoralis sulphurea in forma pa
 poris sicut/qui s'nd ponet'at congelat ann teli l'ige
 amoris/ q'd m'ig' s'epat v'm ab alio/ sed q'd v'tus
 masculi s'upot v'tus femelle/ cū coequitate p'v
 quate/ tunc p'manet in vna p' fixa p' temperatam
 decoctionem naturalom/ quā m'at' p' h'abuit in
 sua minora/ In tali forma q'd humidū m'at'ale
 a s'co sulphureo/ nec s'cū sulphureo ab humido m'
 cupale m'ig' s'epant/ Qm s'unt v'tus p' actionem
 et passionis in illud modū m'at'ale/ in quo forma
 metalli ē plenarie constituta/ s'ic q'd sit. ar.
 in m' tota sua natura/ cū p'v' s'ue nature v'm
 sit alterata p' constitutionem h'ic s'ue p'tes s'ubti
 les acciperit p' v'ia colligamenti a vapore sulphu
 ris/ nec tam p'p' est sulphur in tota sua natura/ qm
 si s'et sulphur cōm'et m'at'ia argenti v'm p'v
 omniem a'com s'ue d'iacom/ Et qm v'tus sulphu
 ris nō d'nat v'tus argenti v'm/ nō potest cōm'ue
 clare m'at'ia s'pecificata/ sed tantūmodo cō
 gelat en et fixat/ quousq' ad gradū p'tatis s'uo v'
 titis sub cōp'acōne s'et metalline/ quā a'p'tū
 v'm tenet m'at'ia s'f' sua natura/ et talis pro
 p'v' sulphuris et argenti v'm cōstituit s'p'cia
 lit' forma et s'p'iem talis metalli/ de quo vapor sul
 phuris aut argenti v'm s'it/ aut a'p't' aut
 argenti/ aut alterius metalli/ et h' p'm de
 p'p'acōne d'v' vaporis/ et decoctionis et diges
 tionem quā accipit in sua p'p'ia minora/ Et

metallis

utque sustinet aere metalla pro medio in opo magistro
magistro et specialiter solem et lunam. Quia illa
duo ponunt in coequalitate temperata et fortiter
deputata de sulphure et argento vivo bene coctis
puro et digestis per ingenium naturae. Ad quia pro
porcione aere maxime liboraret. Si ad principia
naturalia sine medio realibus per intentionem facti
endi vellet incipere.

(Pubca/48)

Sed materia sulphuris proportionati et sua equi
pollentia ad opus naturae.

¶ Ista est materia metallina in qua nunc
sunt proportionati quod natura supponit
per suum subtile ingenium nobis preparavit. Medietate
quo facimus totum nunc magistro. Quia fili no
ta ignorat quod dicitur. 2^m eximium in opo naturae
dicimus tibi esse medium in opo per se. Quod natura
per artificem completatur. Hoc quod natura
volunt. Natura non potuit habere motum tran
sivendi ultra generationem metallorum. Quia si com
pletur evolutione sua. Intelligo fili. Quod in
tibi debet elucidari manifeste rem per se. Nam
de manifestis ad omnes experientias. Quod humi
da metallorum in sua calcinatione. non potest
transire. nec separari ab illis ratione homogeneita
tis et omnis solutio. Quod per se et per se sunt li
gata in se. Sed humidum lapidis bene sepius
sicut apparet in ore calcinatione solummodo per
ignem absque aliqua admixtione medicamentis.
Et hoc quod humidum in grossa substantia lapidis

terceri non est ligatum cum facto in panno et subtilibus
partibus vni et altius qm in alto. Sed in grossis
et multis partibus humidis et factis. Et p contrarium est
in materia vni p qua materia aq vni aqua subat
tunc hinc apti quare p hunc dicit qd vni sit no
bis in exempli in q magistro. Et hoc d causa
qua humidu lapidu et modior mineraliu sunt
attameniter vitiosa et azoquet seu salia et al
mia et boracia que no sunt in natura fixa in facto
materiali quippe sunt volatilia et fugientia ab
igno. Sed humidu metallor est fixu et pmanet
in igne. Et ideo in tali aqua fixamus nos aures que
sunt volatiles p aq p vntis nri lapidis qui exiit
ab ore ppe subat. Deparet q qd nri argentu vni
d suba materialis et humidu iudicatis omni corporu
liquabilu. Et notet hic aqua fixatna sunt li
quofacta et facta aqua. ea fundendo et liquofa
ciendo in argentu vni. Qm qm est pncipale
elementu illor corporu liquabilu qui quando fun
dit et liquofit cu eis ipa sece dissoluit et i illo.
Et sulphur d lapis id dicit modum i opo nro.
Sed aq m et metallu dicit sua gma que sit
materia pncipal et materia finis. Et itaq ia potest
appari qd qm teneant assilare nri magist
in q natura in q d possibile. Comptando no
possim qd. Sed natura nisi sit p modu opandi
no accipiendo materia ^{tale} qnd sit illa facit i suo
pncipali pncipio licet sine illa no possim
pncipare. In sit nam qd coctu metallum

Quarta/19.

qd est sulphur et argentum vnum in illo se habet
ant. p. iuday. in sapendo similitudo opus natu.

Quomodo aer corrigit et supplet vires / quas in
uenit in materia nature p. m. t. i. c. o. n. o. illig in ac
cone p. m. o. forme.

f. i. n. o. s. i. b. i. g. r. a. u. e. a. d. a. u. d. i. e. n. d. u. i. d. q. d. d. i. c. i. t. u. r.
q. m. n. o. s. p. a. p. t. e. s. i. t. a. m. c. o. r. r. i. g. i. t. u. r. e. t. s. u. p. p. l. e. t.
m. g. v. i. r. e. s. e. t. v. i. r. t. u. e. s. n. a. t. u. r. e. c. u. a. d. i. n. t. o. r. i. o. i. l. l. u. s.
n. o. s. p. a. p. t. e. m. m. a. p. p. i. n. g. o. p. a. p. i. v. b. i. n. a. t. u. r. a. p. o. l. i. n. q. u. i. t.
c. u. v. i. s. u. s. i. t. q. d. m. e. t. a. l. l. a. n. o. n. p. o. s. s. u. n. t. t. i. n. g. e. r. e. m. p. i.
t. a. n. t. u. q. u. a. t. u. s. i. n. a. t. u. r. a. e. x. t. e. n. d. i. t. p. p. l. a. t. t. o. m.
p. m. o. c. y. c. l. a. t. i. o. n. e. s. u. e. n. a. t. u. r. e. s. u. l. p. h. u. r. e. s. e. t. i. d. e. o.
f. i. t. c. e. p. t. a. o. p. a. c. i. o. p. e. n. d. i. c. i. o. n. e. m. i. n. l. a. p. i. d. i. s. v. t. f. u. e.
t. u. c. t. u. r. a. q. u. e. s. t. a. t. e. t. a. u. g. m. e. n. t. a. t. i. o. n. e. m. i. n. t. e. m. a. g. i. s. t. r. a.
e. x. a. t. i. n. s. u. a. n. a. t. u. r. a. s. i. n. e. c. o. m. p. a. c. i. o. n. e. // f. i. l. i. s. i. t. u. s. i. d. o.
i. n. p. m. l. a. u. a. t. o. r. i. u. m. f. a. c. i. o. t. a. l. i. t. p. o. t. e. n. s. l. a. n. a. y. o. i. n. p. m.
a. p. p. e. n. t. u. m. v. i. n. u. m. i. n. q. u. o. n. a. t. u. r. a. i. n. g. i. s. p. o. t. e. n. t. p. m. o.
m. g. p. o. f. f. i. c. i. a. t. o. l. i. q. u. e. c. o. m. p. l. e. t. u. r. // S. e. d. c. u. i. n. a. t. u. r.
p. a. a. n. t. i. s. u. o. o. p. o. a. e. m. v. i. e. t. m. e. t. a. l. l. a. s. i. n. t. e. o. m. a.
c. u. n. o. h. a. b. e. a. n. t. p. o. s. s. e. q. d. p. o. s. s. u. n. t. t. i. n. g. e. r. e. m. p. i. p. v.
t. i. n. t. o. d. i. s. p. o. s. i. t. i. o. n. e. m. e. d. i. o. // q. u. e. e. s. t. i. n. t. m. o. l. l. i. a. c. i. o. n. e. m.
a. r. g. e. n. t. u. m. v. i. e. t. d. i. n. a. c. i. o. n. e. m. m. e. t. a. l. l. i. // Q. u. i. a. p. i. s. t. a.
m. e. d. i. a. d. i. s. p. o. s. i. t. i. o. n. e. // c. o. n. s. t. a. t. v. n. a. o. b. e. d. i. e. n. c. i. a. n. a.
t. u. a. l. i. s. // e. x. q. u. a. c. a. u. s. a. t. c. o. m. i. c. i. o. n. e. m. i. n. t. c. o. r. p. u. s. e. t.
s. p. i. r. i. t. u. s. i. c. e. t. i. n. a. d. p. o. g. e. n. e. r. a. t. a. // E. t. i. s. t. a. p. t. i. o. n. e. s. t.
d. u. p. l. e. x. s. c. i. l. i. c. e. t. u. s. o. p. a. t. i. a. // e. t. p. t. i. o. n. e. m. a. t. i. a. l. i. s. // E. t.
q. u. o. l. i. b. e. t. i. s. t. a. r. d. u. a. r. h. a. b. e. t. d. i. s. p. o. s. i. t. i. o. n. e. m. m. e. d. i.
a. // v. i. d. e. l. i. c. e. t. d. e. a. o. p. a. t. i. a. q. u. o. d. e. p. e. n. d. i. t. q. u. i. n. q. u. a.
l. i. t. e. r. a. b. i. n. s. p. i. r. i. t. u. s. i. n. d. i. c. i. o. n. e. // l. i. c. e. t. d. e. t. o. t. o. c. o. m. p. o. s. i. t. o. i. n. t.

no. l. a. u. a. t. o. r. i. u. m.

ab artista sapienti et expto / et alia materialis est
illa quo dependit

A. in m. o. magisterio cu. p. p. o. n. i. s. m. a. t. i. a. l. i. s. // s. i. c. e. o. n. e. n. t. s. c. i. p. o. m. m. i.
s. a. p. i. e. n. t. i. a. r. t. i. s. t. a. e. t. c. /

subtilitate ipsa recepit suam determinationem et finem/et
hoc tripliciter autem perficitur/ quoniam nature sunt multe
media/ Ex quibus duo habentur/ quod sunt magis propria
et magis aristoteli quam alia/ sicut sunt aqua et terra
videlicet/ cum natura lapidea/ quod est sal et natura la-
pidea/ sicut cum admittitur nature istius visus per aut
materiam propter nostrum lapidem/ quod tantum per se habet
eo quod ipsa est medium in opere nature inter spiritum et
corpus et per materiam subiectum/ Et ideo natura me-
diante illis commovetur argentum omnium in metallum
perfectum/ quod metallum ratione sua deprimatur in
magisterium/ dicitur medium per se inter corpus et spi-
ritum/ nos dicimus corpus quando est in terra et commovetur/ et
dicimus argentum omnium/ sicut extrahitur a corpore in
forma aque calide/ itaque debet fieri bene intelligitur
quod in opere nature/ habentur duo propria media inter
omnia alia/ videlicet/ deum aqua et sal nature/ quod
commovetur argentum omnium in liquorem per ignem/
videtur etiam subiectum/ quod congelatur argentum omnium
in liquorem/ sicut in propriis modis habentur duo media
in opere magisterio/ quod natura nobis dedit et de-
primant a suis mediis confusis/ et vocantur aqua
et argentum/ quod ratione sua primo nature participat
cum maiori perfectione/ Quapropter exima in lapide
in sua prima operatione est argentum/ quod est ex-
tractum a corpore in primo latere/ et in 2o est olivum
completum/ et medium istorum duorum est lapis noster/ qui
de subiecto dei argentum omnium tractatur/ ex quo statim
suo alio medio fit olivum completum/ quod est noster
noster eximius noster lapis et complementum noster ma-
gister/ et noster filius/ Denique habentur tres per corpus

/no. qd. e. cor.

/no. sal. n. a.

/omni

gradus primorum et mediorum donec ad primas radices
nature / ad finem quod tu intelligas media per quod na-
tura transit de gradu in gradu / Similiter ad sua genera
simpliciora maiora aut minora / Quoniam in hoc est to-
ta cognitio totius operis naturae / Et omni fuerit recepta
Et per consequens totius altius sciencie /

Rubrica 60.

De natura nostri argenti vivi et de suis extrinsecis

¶ Ostendit dicens extrinsecis nostri lapidis / modo dicit
magister quod natura nostri argenti vivi / Et dicitur quod
duo genera sunt primo latius / est aqua secundum
dicitur metallo generata / Et in 2o. est lapis / quoniam generatus
est / et modum illorum est sol et luna / Unde dicit
magister argentum vivum quod est corpus liquefactum
fusu et purificatum / de quo generatur lapis quoniam purifica-
tum est a sua macula originali / Filius vero pyndis
azothus quoniam dicitur Sympliciter / per naturam fit de puris so-
stantia argenti vivi coloris / quod est radix nature
Unde generatur metallum in sua propria minere / Quod
filius tria principalia sunt natura et modo operis et ma-
gisterio naturali / sicut in opere nature / Et dicitur quod
ma et modum / Et dicitur natura / quod ista suntissime cum
magna patientia habeas scire in faciendis operibus
sunt quod natura sapienter te facit et potest am-
monere / cum tali intentione / quod tu primo habes
ad creandum naturam nostri argenti vivi principaliter
per habendo quomodo materiam / Unde possit esse
autem noster lapis / Cum modum nostri argenti vivi
principaliter sunt duo propria metalla / scilicet sol et
luna / Et natura illorum habent converti autem
vnum in lapidem virtutis per artificium / Et quod

natura non habet potestatem ponendi dea metalli
 i alia digestionem / ad fine qd p alia cunctationem
 ipa fecisset elytr completu / et ho paco spissitudis
 duntatis et compactibilitatis humidi materiali trati
 et mpsati pnto fm sublimis et caloris natura
 hic in forma metalli / sic ipa qdant solum et luna
 de subtili suba suoz ppoz mediaz pntom fm p
 in opio in calore / Ideo in ho passu supponimus impo
 tencias natmo / faciendo corpora dnta gracilia et
 mollia cu admixto natmo que no sepat abinde /
 et ea liquefacimus / et fundimus cu pntefactionibus /
 donec veniat in materia argenti cum p subti
 lizatione grossi in simpli et p reductione cocti in
 quatu / Et p dissolutionem fiat in humidi / Et ho
 totu natm est fieri completo / ut natura simplex
 sit magis obediens natmo digestivo / Qm constat
 iam manifeste omni sapientissim in principis natu
 ralis demonstrat qd hoc quo est subtilis subo et
 suo suo toto sicut corpus omogenou / acq mutatur
 et greditur p virtutem sue natmo qd alia / que est
 grosse substantia dnta et spisse / Et ideo dissolvimus
 auz et argenti cu robis pducatis fm ppi gndis
 videlicet cu liquore mpoz argenteoz pmoz / de
 quibz pnu est fetens / monstruato / qd intret in
 pnu materia duoz lincum / sic ptes intelligit
 p principia naturalia i pna ppa mmoza / Et
 ideo dicimus qd in illo se habent immediate re
 solm / et in illo de quo sunt resoluti et coner
 tunt ad respectu illor in fetens monstruato
 in alio modo non haberent actione nec passi
 one nisi p comomencat natmo qua habet

Simplex

De lapide vegeto

Domine ad altum quoniam habeo in tua memoria quoniam
ho non velis aliud ponere cum mensurali nisi rem
que sit nata ab illo in principio tue mixtionis. Quoniam si
extremam naturam tu ponis statim corripit et nunquam
habes hoc quod purum. Anni et argenti et mercurii
dissoluit in nro mensurali eo quod participat cum illis
in puritate naturae prime et exinde trahes finem
albi quoniam est nro sulphure. Et leo purior quoniam est
nro conuersione. Et aqua fetens quod est nro
secundum argenti purum. Et tu nro est quod leo
purior dissoluit in aqua fetenti cum solomina
li dissolutione. Inter quod finem albi possis habere
per quoniam dicit sulphure quoniam consistit dissoluit a corpore
congelando finem in forma aquae. Quia nos
vocamus lapidem et finem medius totius nri operis.
Quoniam est mixtura naturarum videlicet corporis et spiritus.
Hic ista dicit aqua ignea quod gemit et quod ar
det aux magis quod ignis elementalis potest
facere. Ideo quod continet in se calorem naturae quod
scindit in partem et dissoluit sine alio. Quod si
posset facere ignis visus. Quod obrem. Quod si
de iobus calidioribus quod potius inueniunt in
totum nro facias magis et habebis aquam calidam
que dissoluit omnia. f

De natura aquarum fortium et de earum experientia
et probatione. f

Rubra/Gi.

Multi sunt qui affirmant aquas fortes esse
corruptionem nri lapidis et non movent
in aliquo. Quoniam qui non intelligit suam corruptionem
nro. Nro est ut ignorat suam generationem.

in illa non posset fieri sine corruptione et transmutatione
 individuum / que sunt enca / yalia et materialia in
 lapidis in sua propria natura / que se habent corrupti per
 mensuralem cum auro purissimo sine omni destructione / Quia
 mater prima magis vult mittere materiam quam materiam
 materiam / fili omnem rem quam ponis que non sit nisi ge-
 neris / refutat suam de dissolutionem sed illa potest
 Quia est id quod respondet tota natura cum qua appa-
 rat / Cuius est quod non misceatur cum nostra aqua ali-
 rem / que non sit de sua propria natura / Quia id quod
 magis potest corpus per se est aqua nostra pura
 sine puritate amaro et natum quidem / et illa est que
 corripit et que corripit totum hoc quod est compositum
 et corruptibile cum amicheillatione sine proprie / fuit
 et compositio et combustibile / Et si humidum
 oleaginosum in purum et unctuosum est in suo com-
 posito / quod ipsa habeat corrupti per suam puritatem / cum
 tota operatione vertit in nichilum / Et residuum magis
 quod est purum remanet dissolutum et defensum ab
 igne / quoniam est pura natura et propria materia essen-
 tialis in lapidis dissoluti / puritatis aque antea
 que compositum non possit / Sed crescit sua humiditas
 quanto magis stat in igne / Et quod hoc aqua in
 habeat potestatem corripendi totum hoc quod est extra
 non / per hanc per certam operationem / nos dissolvemus
 in per artificem in ista aqua sulphur de butyrum
 Et sublimamus illud modum humidum quod magis
 purum est in natura et per distillationem / Et postea
 possumus utque argenti in unificatione / et statim gela-
 batur in modum amalgamatis in ignem multum molli-
 so quod sulphureus sicut vaporosa non vincit
 molliem argenti / Postea volumus exprimere

natur

.no. de... ..

... ..

De sua luciditate et mysticis aqua agentia sunt in
 aqua dicti sulphuris postea congelantur argen-
 tu et illud fecimus fundi in iuxta presencia et in
 uonim qd fuit magis tonyostis. Illud purgati-
 mus p emonem et fuit bonu sic pimo sed plius
 medietas pdebat. Quod manifestatur qd ad
 huc tota humiditas extrahit a sulphuri est for-
 tit punctuosa et gomabilis in aqua no potuit con-
 cere immundicia et malicia sulphuris. Sed misem-
 us adhuc De noua aqua cu aqua sulphuris
 et distillatione aqua et inuolucrum qd tota
 fuba humida sulphuris fuit gomata eo qd nullo mo-
 do opat contra uicium. Propterea ponetur totus
 aqua nra qd hnt potencia congregandi res puras
 homogeneas et separandi et diuidendi res et hnt
 nos qd combustionis et gupconem illar cu sit cu
 no fuit vniq generis.

Indica ca. 62.

Quomodo artifex pot intelligere bonos spiritus
 et malos et cognoscere p virtute et naturae aqua
 foran et de igne elementato q elementat elementa
 e. Et in filio modo fili experimentum naturae case
 mer uulgaris qd non probatur nung fides
 et combustibile. Et fili de alijs spiritibus iustitiam in-
 tellectus q fuit oes plom infectos. Denudando igit
 ad aem qd fuit magis illud inuonim p dictu qd
 motu naturae custodit et conservat ab o adu-
 one. Itaque tibi fili ponetur qd cu nra aqua po-
 tis cognoscet consilium qualis spiritus melior
 e i natura et purior i uos qd opo fuit f. f. f. f.
 fm uentate celise agentia vni sit purgati ab

114
illa aqua sine consummatione sine sube puri est per
naturam et videtur per actionem et per naturam tractum et motum
et per actionem in prima medicina. Quod esse non potest
si suba non esset fixa et perpetua contra ignem quoniam non
nisi per purum. Et quoniam sua suba est pura sed
est in igne absque ratione finis consummationis. Et sic ap-
paret quod per aquam potest cognoscere spiritum et per spiritum aquam
quod est causa sue purificationis. Filius notat quod ignis elementalis
taliter quod elementatur et electus non potest extrahere animam
a corpore. Sed modo aqua fetens bene illam trahit per
fortitudinem amoris quod precipitat in illam et per hoc
non. Quia in preparationibus extrahuntur animae et fortitudines
quod fuit in modo magistero distillando et redistillando
et dissolvendo et congelando. Et tunc filius nostri aqua
facit omnes corpore spiritum et argentum mortuum puritatem
in suba. Quia et postea mortificat et deinde vivifi-
cat cum sua propria natura. Et quoniam congelat dicit
magister magnesia non est aliud nisi aqua composita
et congelata et per ignem. Et postea magister du-
bitat illi in aliquo. Sed quod quodammodo est ignis et
de natura ignis fit. Et in igne est et sine intermone-
tu fuerit ignis. Quomodo igitur posset pater ora-
dere filium quem genuerat. Rationem mater purissima quod
posset cogitare quod ipsa occideret infantem quod cum
intuitu. Et posito quod ipsa voluisset ipsum interficere
nullo tempore posset confundere ymo posset extinguere
in per calorem laboris. Sed quod filius est inditus tali
calore quod nullus ignis posset ipsum corrumpere cum sit
in infinitum maiori calore quod ignis elementalis. Et
cyclo filii magnificamur magis aqua post congelationem
non in suo fermento. Et magis bene intelligitur magis
aqua intelligentes argentum viva que veniunt facti.

no. 160

Et omne quod dicitur de faciente/ sit maiorom parte fer-
mentandi quod sunt precedens/ et sic est de pteio/ quod habet
maiorom parte quod oia alia/ igitur si intelligis in
argenteo una et eam fortitudinem/ intelliges pteio
in eo fermentari/ Et si iacet mltu notabilis pteia/ quod
per mltas pteas/ pteas et pteas et pteas ordi-
nata caputatio/ et mltis tempus anticipati/ ad habere
in medicina que non inuenitur cotidie/ Quia quod ista
est/ habet thesaurum pteas et oia alia compabile

Puber ca. 163.

De natura fermentorum et aquarum/ et de nris argenteo/ vniu-
s de tempore magister/ et cognoscere aque fortis/ et de rebus quod debet
quingis per concordantiam contrarietatis.

no. 161. ca.

Odo fili sumus intentionis/ Et tibi dicimus/ Summa
natura fermentorum et aquarum/ et mltorum argenteorum
vniu- que sunt oia res una/ et una sola natura/ et de
nris tempus/ Et dicimus tibi/ quod totum hoc non est nisi pteia
sola res/ que dicitur in mdo. 3. per fides operationes/ et
in vniu- per vniu- deoconom/ et una res vniu- pteas
simplicis/ Et postea transfundendo gradualiter cum infor-
matione per alia digestionem/ est una res alia/ quia vniu-
eum argenteum vniu- et fermentum/ et quia
et salatura mltis/ et amara/ et aspera/ que dissoluit
omne corpus per pteas compositum/ et pteas acquirita
in ista. 2. digestionem/ Et postea per alia digestionem/
receptum mltis maioris pteas/ Et sic potes intelligere/
quod in mdo magisterio sunt tres pteas tempus/ et tres pteas
aque/ et tres pteas fermenta/ et tres pteas quia/ et tres pteas
salatura/ et tres pteas argentea vniu- sic potes intelli-
gere per figura operationis triangularem per qua constituitur
et tres pteas principales reductiones/ que sunt completum
temperamentum magisterii/ sic declarabimus in mltis pteas/ itaque
fili nris congelare argenteum vniu- in mltis pteas

terre/ quoniam illud est nunc appetitum primum/ nunc terra/ nunc anima
 nunc salis amara/ quoniam dulcificat per ventum/ terrae generationis/
 Et est nunc fermentum/ et nunc olivum/ et nunc medicina ad
 omnes infirmitates/ et hec est aqua nunc/ et non aqua mul-
 garis naturalis flammaticorum/ Sed est illa quae dicitur
 in/ Quod est in sua natura multo calidior quam sit ignis/
 Quia propter/ Galienus/ et Avicenna/ Avicenna/ et alii per
 vocantur/ nunc mulierum colicorum puerorum/ Nidetur/
 aqua fortis acuta/ extracta ab eo quod iam dicitur est/
 et coacta et congelata in aqua fermenti/ sic dicitur
 Et iam/ filia/ quod colica non est nisi ignis/ filia talis est
 exposita in aqua primo et tertio/ unde praefatus Dissipata
 per capta/ per hanc per rem satis aptam/ Dissipata igitur
 rem/ scilicet/ corporalem dissoluta capta/ scilicet per
 colligationem et remotionem naturae/ prout hanc per rem/
 scilicet/ aqua scilicet per corporalem dissoluta/ et in per aqua
 deperditur/ satis apta/ de hoc vide alibi capitulo huius de 3.
 libro minis/ Alberti de consuetudine metallorum/
 super illa clausula quae tangit solutionem/ Et hec aqua est
 per supra dicta/ leuit/ extracta sic massa quae facta
 leuit/ extracta/ scilicet/ rem corporalem bene dissoluta/
 et in per aqua deperditur/ Sic massa contempe facta
 scilicet/ quando per solutionem cum coactione imbibitionis
 et assationis super massa quae indissoluta remanet/ donec
 soluat/ usque ad signum tibi notum/ scilicet/ per ignem aqua vel aqua/
 et etiam ignis sufficientis exactionis/ Cui natura vacat
 tibi finis indigeat formatione/ si non festinus/ si tepidus
 ordinis fuit/ Nam Albertus vixit disponit membra mine/ nunc albiem vixit.
 id est ignis aquae disponit membra mine/ id est prout
 diuiduales corporum in quibus per se soluit/ Quoniam non est

Es.

*uā ad hoc pōtā gñetur
 q̄ concordancia*

pōt i toto mūdo tam bona p̄ tinctura sicut aq̄ quā habemq̄
 i mēto fili scias bene nota q̄ tū p̄ apto q̄ p̄ natura
 or̄ congelat̄ cū aqua acuta Et ideo intellige p̄tē
 nā si ip̄a nō eet acuta nō sū pēnitet q̄ est p̄ma actō
 i solutōne postq̄ solutōne i sūm̄s apostomatū pēnitet
 p̄ mutacōne pōm̄ natū in alio p̄a // fili due pōt sunt que
 debet adherere p̄ concordancia contrarietatis / Una p̄ma et
 altera impura / Impura pōcedit cū sit immixta ignis p̄mo
 suo corruptōne / Sed alia pōmanet p̄mo suo puritate tū
 mutata i sanguis / Et q̄d s̄ nēm̄ ac̄ p̄m̄ et tōm̄ s̄m̄
 q̄ s̄ indutū / Indutū tōp̄to / sc̄z / m̄p̄o et alio r̄ enbes / Et de
 isto p̄hūmōdo idigēis / Ad habendū itēcōne m̄i magist̄ cū
 sit ac̄ p̄m̄ q̄ contiet i se totū hō q̄ indigēis ad p̄bz
 h̄to / Nūc / Et i m̄uio quidq̄ querit sapientes / s̄a p̄m̄
 bra sua latet s̄a q̄ta / Et q̄ sua p̄ba i p̄ma et i com
 bustibilib / Et tōm̄ hō nō est n̄ auz̄ r̄ ac̄ / liq̄factū et fusi
 tū et ex̄ig / videt̄ in re corruptū / q̄ ignis lapidis p̄all
 nature / cū ip̄a sit cōtra natū / Q̄no corpora sunt liq̄factū
 tū et ex̄t p̄tūto ignis dēi monstrat̄ / Et postea de
 puritate et p̄tū ab illo et a tota sua macta originali
 Q̄ma auz̄ q̄ s̄ i combustibile pōmanet liq̄factū et fu
 si / et est m̄uio auerficacō / Et hac de causa facit et q̄
 i illo / Et cū tūgit cū sic sit q̄ s̄a p̄hūmōdo sit p̄m̄
 salit̄ dispersa p̄ tota sua p̄bā / Et s̄p̄ hō videt̄ liber
 p̄fectōne / q̄bz / Et tūq̄ liber immoraliū Alberti / et cā
 de p̄p̄acōne solis / q̄ auz̄ q̄ s̄ i combustibile ut dēi
 s̄ remanet liq̄factū / et s̄ i m̄uio auerficacō / Et dēi
 m̄uio e i s̄a totus formontatus p̄ dultedmo auz̄
 q̄ m̄uio p̄m̄on / et mouet / et cū multiplicat̄ / sic p̄otio
 videt̄ i jobis nature / intellige fili m̄m̄ m̄uio et
 sua p̄p̄tate / et modū sue capulacō / et i q̄ s̄a p̄a
 bet am̄m̄p̄ / Et q̄ ac̄ p̄tū ab argento / cōm
 lat̄ m̄tū bene cū auz̄ / q̄tū nōi q̄p̄ m̄p̄ cū m̄uio
 p̄o et cū tūna ad argentū / et cū m̄uio et cū

magist̄

u. b. b. a.

11
fina. ad argenti et c. idcirco et c. solo ad aurum / q. aurum
non est resolvable nec eductibile nisi cū ppa sua natura
Quare debes bene discernere que sunt materie / que sic nominantur
et in qua figurat et naturat ipa sunt

.no.

Pubar cal. 64

De preparacione lapidis / et p divisione illius in ele post
suam putrefactionem

fili intencio nature ad faciendū nūm magistru est qd
lapis dividitur p. 2. elicit ut p. libet p. 2. p. m. ex
igencia. sue nature possit preparari / et hec est purificatio
co. reg. que pcedit opationem p. p. preparacionis / et
p. p. dicitur / separatio elementorum et abluo illorum / nā illa dim
dit omnes ptes impuras a partibus puris / ut cū somo
ribz et puris / fiat successivo cū nat. nostra conuisione
p. p. p. que fit p. e. redutione humiditatis in sicco p. p. p.
statu et immediate post beneficium separacionis elementorum /
Alit. humiditatis non amaretur sic / nec corpus p. p. si p.
mo non sint in p. p. de fimo infernalis / et laucata p. dis
tillatione / et calcinatione / solutione / et congelatione / fili
post separacionem elementorum remanet corpus cinerum
cū salatura sulphureitatis coherens / que remanet
p. macula originalem nri menstrui / quod est cor
ruptio nri lapidis / quia terra corporis calcinet post
extractionem aeris / ut a sulphureitatis salis et coher
tibus bene depuratur / Constat q. qd si talis materia
corruptibilis non erat posita pro corruptione lapidis
i suo principio / p. nūq. apertecet cū purgare / Et cū
sic sit / nā e. qd post corruptionem lapidis compositu
depuratur ab omibz fimo sordibus post separacionem illius per
p. elicit / cū distillatione / et calcinatione / anteq. m. n.
comigat cū corpore ad incipiendū reale p. p.
que est cado nri lapidis / videt / quia natura facit
p. distillationem / dissolutionem corporis / et congelationem

.no.

sic / Quia natus sapiens opator debet materiam ammissio
 p illu modu / que natuque requirit i fine factis / Ideo
 namd est qd lepis dimidat p. q. elat / Et illa dimisio
 e soluco / que fit ut suba lapidis sit fortit munda / Et
 qd totu no sit nisi purus mduq / qui portat in so
 ppetuo fixandi et fundendi / Tunc qu volueris co
 pus dissoluere post sua calidatione / Dissolue id
 cu. q. omo extracto ab illomet purificato et cu
 rectificato cu. vii. distillatione / Qm tunc corpus
 est mltu habile ad dissoluend / et. ad. omo mltu
 efficac ad penetrand / et corpus et mltu / p spon
 giositate illig fin corporis / t quia spongiostate p
 congelat / hemicu dissolucio natu fixe corporis
 et mxtiois illig cu argento pmo / Et ista fili m
 sine intelligit / s solennitatis dissolucio m / que
 fit cu congelatione p / et sine illa no / qm fili se
 paco elementar no intelligit / qd fiat aut possit
 fieri / nisi post eoz putrefactione / p qua mistet p
 cu corpore et cu sine element / et illa cedit in
 latilia sic cupayot i eoz separacionib / Ergo tunc di
 gere et putrefac elementa i fine finis / ad fine
 not ho qd ext bene digestu / ad satisfaci voluntati
 natu / possit bene separari / Et postea thmactat p
 septe. meliq possint depurari et efficiant / argstn
 vnu i forma aque clare / ffili si tu no diuidas
 lapide / videt substantia / htu per. l. elo. scias
 certe qd elo. humida vnu no potest natu
 valit / nec conigi cu corpore facto si paret ele
 mentar no tenet de natu. hte. essence / sciam
 illa d gnegio omd elo. / et reduco illoz / qm
 puru subam / Et quom qd m illa elo. / cu
 depuratur ab eoz corruptione / Et dicam qd tibi

p^r sulphureitates combustione et corruptibiles benificium cal
 cinacionis separantur/et de toto annihilant^r ab igne et a ter
 ra/et corpus gmmmit^r et subtiliat^r mlti p^r talem diges
 tionem/et aqno depurant^r mlti ab eoz sordibus cu
 distillacione/ Et subtilizando vertunt^r i naturam aeris
 p^r bonificacione bonitatis/ Postea fili potes facere co
 macione masculi cu femella/ ut mlti p^r aqto gng
 nant filii ignis/ qm tantus est i amore omni p^rph^r
 O fili si bone mo intellexisti/ si iacet tota m^ra p^rph^r
 De effectu artis/ et totiq^r hmg scie i summa mundi p^rph^r

p^rph^r ai/ 61.

qm in reduciendo ad memoriam/ totu hoc q^d in
 libro nostro determinamus/ qd^r effectus totiq^r
 manifesti no est p^r alia i summa p^rph^r/ nisi multiplicatio
 tincture adhe^rentis i nat^r/ ad oia g^ru^r metallorum/ Et
 tinctura metallorum i summa p^rph^r/ no est nisi sulphur
 ex quo fit multiplicatio p^r sum p^rph^r caloris naturalis/ Et
 i suba argenti sum digestio illud/ et conuertent^r
 illud i subam sulphuris cu certo modo digestionis/ Et
 tunc multiplicatio tincture no est/ nisi augmentatio
 caloris naturalis/ qm est sulphur no p^rph^r
 i mat^ria argenti p^rph^r/ Cu certu sit qd^r argenti p^rph^r
 fit mat^ria metallorum/ et suba in qua eoz claritas fit
 infixa/ Quia metalla non indigent nisi tinctura
 suba/ q^d qua tinctura sulphur infigitur/ Et n^ro
 d^r qd^r fit de mat^ria metalli/ ab o^r adustione/ et
 effectura emissibet fusionis/ et annihilatis et pla
 cens ad oia metalla/ q^deo n^ro est/ qd^r tinctu
 ra sulphuris sequat^r talis suba/ et i illa colliga
 tur/ Q^do qd^r fit tinctura metalli/ Et qd^r d^r d^r
 suba fit talis/ qd^r possit fixari sine corrupcione h^rditat^r

.no. qd^r d^r d^r et
 qm multiplicat^r

saluata

.no.

et ab ipso venerione illius in terra et sine crematione
 pro subo sine et hoc totum est in argento vivo. Quod
 notat quod ipse est causa perfectionis ad naturam metallorum.
 Quia ipse est sufficiens in quolibet gradu omnium fi-
 sionum videlicet in igne sicut demonstrant aurum
 et argentum et ferrum et cuprum. Et sine igne sicut
 apparet in plumbis et in stagno et per bonam adhesionem omni-
 suam per se et per fortitudinem sue nobilis mixtionis. Et
 ita vero si aliquo modo ipse potest infusum per ignem
 sub confusione sue humiditatis. In quo aliquo tempe
 permittet se corrumpi. Nec per flammam fumosa in fumum
 unquam recedit per gravitatem ponderosam quam habet
 et carenciam totius adustionis. Corruptum ista infusio
 non possemus facere de argento vivo vulgaris
 sed de ipso philosophico cum in suo effectu habeat
 substantiam infusandam et fit per opus. 2. aut tertium gradum.
 Si quod ipse est manifeste perfectum in omnibus suis operibus non
 emens de alia perfectione cum visibilis experientia nobis
 demonstraretur quod quod fixat venit in tam magna
 tinctura cyberate refectio et in tam magno
 splendore. Si homo communis non posset tibi dicere et
 ipse est mediator coniungendi tincturas. Sed quod ipse
 motus infertur cum illis per minimas partes et in profundis
 et illorum naturaliter adheret. So quod ipse est de natura
 metallorum specialiter solis et lune qui sunt tincturae omnium
 aliorum imperfectorum. Et ideo tunc volumus in dictis quod
 uocamus est quod tinctura philosophica aut ignis qui est
 in materia argenti primi perfectionis confectum in
 ipso substantiam dei argenti primi cum sit materia me-
 tallorum ad finem ut tinctura mediante materia in
 qua colligitur per generationem suam naturam possit coniungi

in metallis/et in profundiori illorum/ratione argentum
in quo infunditur/possit adherere/sine separatione/ Et si aliter
putas fixare sulphure/primi non erit amatum metallorum/
neque consequens quicquid/ quoniam est de natura ignea/ Et
si in materia proxima argenti vini fixetur/ erit perfectio et
transmutatio metallorum/ Quoniam ab illo omnia creantur et in illo omnia
resolvuntur/ et in sulphure conduntur/ cum multiplicacione
tincture quicquid dicitur materia dissoluta et coacta
ta per virtutem unius retrogradationis propriam naturam
Et per intellectum huius rei apparet quod tinctura
sequenti altissima est maior quam naturalis/ Quia
cum maioritas tincture creatur in subiecto argenti vini
medicinalis ex pura natura per actum magistri/ Illa
maioritas multiplicatur in multis tincturis/ et
ex multis potentibus constituitur et fit/ et hoc per potiori
causam mixtionis materie/ que fit per virtutem caloris na
turalis et sui motus in dicta materia metalli/ que
postea constituitur/ sulphure/ quod dicitur subiecto argenti
vini/ in qua coniunguntur multe tincture in unitate ma
trici sulphureis et argenti/ primi albi aut rubri/ parti
tem lapidificationis sulphuree/ et fusionem cunctarum in ma
teria argenti vini/ Quapropter constat de sapientia veteris
experientie/ quod ista maioritas tincture/ est maior quam omnis
alia tinctura lapidis/ quod est per naturam/ sic patet
et plene demonstratur in tractatu questionum. pro. ques
tione/ in mixtione fermentorum m. 2. pte
Qualis est materia dicti argenti vini. et sulphuris proprii
quorum natura / Unde/

fili magis est dyum/ per humiditas radicalis in
qua calor naturalis incalcescit/ est multum

164

Vinctuosa/et ideo sua sepe est in difficultate/et p. o. q. d.
 sua equalitas/et nisi hoc esset/naturae non posset p. videri in
 suis naturis/que sunt soliditates/et fluxibilitates
 permanentes et c. Et ideo naturae desiderat fieri semper in
 eo p. vinctuosa in suis individuis/et conformatione
 sue p. vinctuosa naturae sapientis ordinant istud in
 modo in corpore vinctuoso multum subtili. Et tenet
 in se materia tunc unita in multo calore natu-
 rali. Et p. sepe conformatione vinctuositatis p. ma-
 nentis/et tenet quod quodam modo liquidum/et fit ex aqua
 post p. vinctuositatis p. vinctuosi/et filii humidi
 vinctuosi et p. vinctuosa materia p. vinctuosa/et
 sua sua vinctuositatis est p. vinctuosa materia p. vinctuosa
 filii. Quia p. vinctuosa p. vinctuosa intelligitur/et in
 non potest fieri p. vinctuosa alio modo. Et sic fit/et p. vinctuosa
 non fit in alio modo/et materia non est sine aliqua forma
 p. vinctuosa est p. vinctuosa tanquam calor complexionalis
 d. vinctuosa materia/et est ibi/et p. vinctuosa p. vinctuosa materia
 huius/et est in se vinctuosa/et alia vinctuosa genera-
 tia/que d. in se vinctuosa. Quia filii intelligitur/et p. vinctuosa
 talis sulphuris est multum lucens/et fortiter mundus
 et appropriata ad puritatem/et p. vinctuosa p. vinctuosa
 multum forem et acutem/et tali modo/et p. vinctuosa
 vinctuositatis gemabilis portat in se/et nec alia huius
 vinctuositatis p. vinctuosa vaporabilis/et Sed cum sic fit/
 p. vinctuosa illa sit subtilis p. vinctuosa et subtiliter/
 ad formam suam/et sunt portata/et Et cum con-
 fiet/et oia multa sunt multa p. calore et dispositione
 vinctuosa in clausis et reflectentis vapores in semetipso/
 et contra locum suum p. vinctuosa/et forti ligamento
 naturae colliguntur in puritatem et vinctuosa multum
 vinctuosa

/6A

qm tale sulph^r non possim⁹ inueni⁹ i alio loco nisi in
p^rfundiori s^uo ventis. Et cū illud sit s^uo p^rima nat^ura
p^r tenentur in eoz actu nam est q^d p^r corruptione
s^uo s^uo nos h^uam⁹ illud ex^rtrahere cū s^uo illo nō p^r
s^uo q^d eoz m^udiat⁹ p^rfect⁹. Et ideo p^rhincipit in s^uo
tis Aristoteles plato et oēs alij valentes doctores
p^rhincipit p^r s^uo metallay nō p^rit p^rmitat⁹ s^uo de forma
in forma p^rfectat⁹ in s^uo metallay et s^uo cons^ruacōe
q^dit⁹ s^uo a^r forme metallis nisi q^d p^rit in s^uo
p^rima nat^ura s^uo s^uo sulph^r et a^r s^uo q^d p^rit p^r
tea q^deat media et nō p^rcedit p^rit et s^uo intellige de o^r
p^rfectis nā illa s^uo p^rit et p^rit cor^r m^udiat⁹.
p^rfectio s^uo minor p^rectificat p^r maiore. Quia p^r
fili cū tale sulph^r nō possit h^uo n^u m^udiat⁹ s^uo
nā nos monst^rat s^uo p^rit cor^r ap^rant⁹ et s^uo
p^rit cū op^racōe al^rem^uacōe certe et p^rit
om⁹ s^uo o^r s^uo q^d p^rit s^uo s^uo p^rit s^uo
tu debet am^u cor^r p^rit q^d t^rit cor^r p^rit
soluacōe et con^ruacōe h^uo nā s^uo s^uo s^uo
o^r s^uo p^rit ignorancie h^uo q^d s^uo est ignorat
nō s^uo q^d debent dice^r cū s^uo m^udiat⁹
nō e^r s^uo de toto ignorant ap^racōe p^rit s^uo
taz et p^rit compactay i s^uo s^uo p^rit ac
tue et m^udiat⁹ q^d s^uo e^r m^udiat⁹ cū sit
i actu p^rit cū p^rit h^uo faciat cū op^racōe
cor^r p^rit q^d s^uo p^rit nō intelligit nō p^rit
fieri s^uo p^rit p^rit s^uo p^rit s^uo p^rit
distillandi et p^rit distillandi et p^rit p^rit
p^rit q^d nō nō temp^r m^udiat⁹ nō s^uo p^rit
magist^r n^u cogitay n^u ad s^uo d^rit p^rit q^d
cor^r te videt^r complet^r nisi intelligat nā
q^d s^uo habet t^rit s^uo s^uo non est nisi s^uo

opus qd dmsimode opat p mntencione transmutacionis
 sine pmo natmo intellecto p opatore cu ommbz suis
 factis/ ad huc magis pmolet qd si tu filit qm no
 hes intellecto p mntencione opis natmo/ te pmo ad dis
 tulland/ et arbitrar h b facere/ ante posses co
 sume/ oia tempora vite tue et vixisses p mille annos
 et cotidie distillares/ et qd ad bonu portu dices/ posses
 elo t p pmo de ill no magis intelligas virtutes/ et
 postea oia sua signa b cognosces in eoz mutaco/
 que no p fieri sine pmo instrumentis/ que tibi apertis
 ita qd scias b sensu potendi/ nos t id poptamur
 in pmo pmo si hes intellecto/ que dicunt conepia
 qd elo/ obediens voluntati natm/ tamq mntenta
 quia ex volis portis/ postq complem/ no post alia
 vte gratia tibi poptabo/ et vocat in m magistro
 pmo/ soluco/ p de pmo/ dem venet pmo/ cu
 fixacone/ Et p ignorancia hox ignorant opit na
 Et qd pmo hox sunt clepa at mntatores qm igno
 rant qd sup dicit/ qd et firmi tenent qd nos in
 m magistro no possim assilari natmo in aliis m
 h nos fili ex certa scia dicim filis doctine/ et foli
 ces scia de na pscienti cu certificacone visibili/ et
 cu experimento comprobato et absq fallacia/ na go
 nabit opat in m pmo locis scia calid et porq/
 pmo nos in h passu dicim/ p na nobis volunt de
 monstare/ qd omne qstionis at mntiplicans nato
 debet hospitari infra concantato illis qd est et
 mntiplicat/ Et deo h mnt m pat sapientis pmo om
 altumstaz/ pmdendo opa natmo et assilando illi
 in pmo mntiplicaconis/ et nos sequentes vestigia

.no. 2. regina
 .no. 2. regina
 .no. 2. regina
 .no. 2. regina

.no.

no. bu. tria porosa
et spongiosa

illig. tria quantum est possibile in veris et peculiaris trans-
mutacionibus videlicet inuenimus in experimento probato
et certo quod omnis metallum dissolutum indiget necesse loco
poroso quoniam sit de se de sua propria materia continens de pu-
ra natura de metallum dissolutum quod dicitur in in quo loco
poroso se habet quod est et augmentatur hoc quod natura multiplici-
tatis facit quolibet alia res quod est in actu multi-
plicationis secundum suam naturam quod dicitur fit corpus porosum
ut quod est se possit dilatari et in illo perficere et
consolidare et mutari in naturam illig. quod est conditio
et multiplicitas et quod corpus est spongiosum recipit
id quod per se dicitur et magis per virtutem motus secundum ar-
bitrium naturalis quod motus est in attractione
invenimus et inuenimus monet in partes illig. in-
tuitus facit locum monet ad finem locum quoniam per illud locum
in transit per aliquam virtutem sibi causa attractionis
invenimus in quantum est in locum ad quod transit in-
venimus in quo et virtus generatur lapidum quoniam alio in
vocamus calorem naturalem per se in ipso sequebatur in quo
nulla res quod est in sit corpus partem et virtus naturae
Et ideo in eo possetur natura est acceptio naturalis
quod est factum et per se per se in calorem quod
acceptio manifestatur in colore magis quoniam color sit in
mixta et corpus est generatum Et in color in
mixta in quo videtur in quod est ma-
nifestatio caloris quod magis monstrat per corpus
non remanet partem de virtute actus et virtus actus
est finis color statim et in se in se et ille
est qui erat in quod est in finem humido
Et quoniam est in finem humido demonstrat per color
finit in mixta quoniam aqua in profundiora color
penetravit et soluit calorem quoniam est acceptio

no. de virtute actus
et de mixto

in humido iudiciali in colore nigro. Quod si humidum
iudicale est, est sicut ignis separatus a corpore in sua caliditate
concreta suffocata. Sed est calor naturalis. Quia sicut sicut si
deficit, et corpus manifestabitur in colore rubro. Quod
opponitur sine effectu. Quod calor naturalis recessit, et aer
remanet sine vita. Sicut humidum est sicut dicitur. Est
mixtum sicut in quo calor naturalis potest et in caliditate
et in caliditate operatur contra sicut humidum, et quod
negat humidum. Quia cum sit separatus a corpore temp
amento, nam est quod habeat operari in quantum est ignis
et quoniam non est aliud sicut si de possessione sine ratione
per qualitatem contrariam, sicut quod fecerunt aqua et terra
et sicut operantur ligata, et per quod est temperatus. Quod
est in quantum caliditas aperit et quoniam sicut sicut sicut in
quo potest, et facit totum magnum ut aeris. Quod dicitur
sicut canis quod tale humidum in quo calor naturalis
caliditas non separatur a corpore de toto in toto per ignem
extinguere, quoniam quod in suis naturalibus et per se
caliditate, quoniam ipse potest non potest trahere
nec contrarietatem in quantum ligitur, quod non esset prima
pale agens. Et sic multipliciter ex toto potest
non autem in quantum si fieri in per caliditate et
humiditate, ex quibus est naturalis calor.

De essentia ignis, et quoniam nos illud appellamus
in hoc magister. Textus. 69.

no. de minima
caliditate

si per se in deo patet ostendit distinctio.
si talis calor est in qualibus per generationem
si in visu sit quod dicitur per generationem habet in se di
versam operam operam. Et ideo dicitur calor per se
per modum quoniam dicitur voluit calor et in quantum
naturalis, non est sicut in forma et in virtute.

ymis est de multis formis et de multis virtutibus in
et fortitudinis quia capit specificum per determinationem ubi
in quo est. Et id nulla ratio in philosophia et consurgit
quod habeat multas operationes innumerabiles et fortiter
notabiles ex quibus aer est purus et naturalis sibi
per fortitudinem extrinsecam patet naturae quod est
occulta et manifestum et ratione lucet in se per
viam sensus et intellectus quod illa sunt prima
cognitio sensus et operationum naturalium et totum hoc
est directum et instrumentum experientiae virtutis cuius
natura manifestatur sic videmus quod quolibet super
dictarum operationum est de diversis modis et fortiter
et debilius sed si diversitas est per diversitatem in
tione et de quod mixtura non est tamen nisi cum
aeris in genere videtur distillare et per distillationem et
dissolutionem et congelationem et per contrarios fortiter
in magister per ignorantem mundi separatur in
duos generis et quod unum est et demonstratur quod
non habet caput neque caudam sed per partem sentit tamen
satisfacit postea supponendo quod deo mixta
sit trita et non trita quanto est calidior per cal
orem naturalem tanto plus est calidior et de sic
causa de humore videtur et magis suos effectus
imprimet in deo et quod quodammodo committat in
suo filio per convenientiam virtutis humore quod de
hoc quod calor naturalis in tantum quantum est
panis et in se in materia grossa hoc non possit
facere nisi informetur per adunet per calorem
extrinsecum sapienter administratum per naturalem
operatore sic videtur est in operatione subtilis
et sua multiplicatione et hoc quod opera naturae

fieri in quietate ad respectu virtutis effectualis/
quo sunt in solis et per materiam aut naturam illam
capit de virtute determinacione. Quia virtus
agens quod est in humido exalato statim penetrat
omne humidum condensatum. / sine adiutorio
caloris extrinseci. Et cum humidum videtur esse de
virtute sit exalatum / sepe tunc et solimque sua virtute
est corpus densato et quod postea est vacuum a virtute
remaneat sine aliqua impressione / et id dicitur. Et hoc
statim recipiat / et deinde statim patet in suis totum con-
tineri autem. Et hoc per contrarietatem sicut et humidum
si humidum est omnis apertio / apertio sicut est quia. Et
si quietas est quod sunt sustinet impressionem et quod
dimittat / et humidum hoc facit absque igne accidentali
et sicut non. Et id cum sicut indiget igne ad fa-
ciendum impressionem / illud sicut subtiliamque tunc quatuor
passimque / et cum humidum mystemque donec sit medium to-
patum et sicut sibile / ut in adiutorio per calorem
faciat de toto suo corpore nobile impressionem. Verum
tamen ad hoc faciendum / sufficit tibi calor ignis quod ex-
stantis / et calor quod naturam apertis / de quod tunc tibi
dynamique / bene potes intelligere / Attamen fili meum
est tibi / quod deum calorem plantas in terra multum sub-
tile / hoc grossum tunc est non impedit impressionem / Et
de hoc accipe ex a subtilitate humidum / fili deinde calor
est tunc principale effectum totius quod per quod. Quia
id quod non est nisi in potentia / portat in actu magis
manifestum cum clara experientia quod adhesionem col-
ligate in instructu naturae / quod ignis in quatuor est ignis

no to studium
huiusmodi deinde
sunt effectus
calor naturalis

no.

no. qd solo vocamus ignem
a fine vocamus appellat
calorem naturalem

no.

nam p[er] faciem p[ri]mo d[icitu]r p[er] q[uo]d ad h[oc] faciend[um] m[an]u m[an]u
atq[ue] eo q[uo]d n[on] op[er]at[ur] sic i[n]st[ru]mentu[m] organica[le]
sic facit calor i[n]natu[s] cu[m] ap[er]to et i[n]fl[ue]ntia i[n] illo
a solo et scilicet et n[on] p[er] ignem gen[er]at[ur] sic multu[m] fatu[m]
putat p[er] eor[um] ignoranci[am] na[m] ad d[ic]im[us] q[uo]d l[icet]
ex[ist]at ab igne i[n] p[ri]mo cu[m] n[on] v[ide]ant aliud ignem
cor[re]ct[ur] nisi gen[er]at[ur] nec aliud sulph[ur] n[isi] aliud. ac p[er] i[n]f[ir]m[us]
sit uulgar[is] e[st] homin[us] decepti p[er] eor[um] cecitas op[er]at[ur]
et postea v[er]adunt d[ic]end[um] q[uo]d na[m] p[ri]m[us] cu[m] decep[er]it
cor[re]ct[ur] eor[um] et q[uo]d eis d[ic]im[us] i[n]tellig[er]e v[er]u[m] p[er] alio
h[oc] n[on] est p[er] se saluo honore eor[um] sic nos p[ro]batim[us]
p[er] q[uo]d p[ri]m[us] i[n]tellig[er]unt i[n] scriptis. Q[ui]n m[ul]ti s[un]t
filii h[uius]m[od]i et nos s[ic]e sic i[n] m[ul]tis locis n[ost]r[is] vo
luntariu[m] p[ro]bat i[n] ap[er]to op[er]at[ur] n[ost]r[is] magist[er]
et evidente c[on]f[ir]matione cu[m] filio doct[ri]ne est for
t[er] declaratu[m] q[uo]d p[ri]mo vocamus ignem et s[un]t
v[er]acit[er] app[er]at[ur] calore nat[ur]ale. eo q[uo]d i[n] se p[er]
tat fortitudines solis cu[m] adu[er]sario calore g[er]it[ur] sic
app[er]at[ur] p[er] s[un]d eff[ic]iu[m] q[uo]d h[oc] q[uo]d calor solis facit i[n]
minu[m] i[n] mille annis h[oc] id facit calor nat[ur]alis
sup[er] t[er]ra i[n] una hora q[uo]d nos et m[ul]ti alii illu[m]
vocamus filiu[m] solis q[ui] p[ri]m[us] p[er] i[n]fl[ue]ntia illu[m]
fuit gen[er]at[ur] p[er] nam s[un]t adu[er]sario ap[er]at[ur] et deo
dystotiles app[er]at[ur] s[un]t p[er] q[uo]d et t[er]ra magis
omn[is] vegetabilu[m] s[un]t sol i[n]p[ri]nat t[er]ra t[er]ra
v[er]ificat[ur] q[ui] postea p[er]t[ur] i[n] calore nat[ur]a q[ui] m[ul]ti
p[er]t[ur] cu[m] adu[er]sario calore ignis p[er] ap[er]to magist[er]
Tunc postq[uam] p[ri]m[us] vocamus illu[m] filiu[m] ignis
p[er]t[ur] ta[m] monstrat[ur] q[uo]d p[ri]m[us] cu[m] d[ic]im[us] cu[m]
m[ul]ta magna claritate aut si occultant[ur]

cum magna obstinate et tu qui non presertim in patria ali-
 quid quomodo possis cogitare quod inoliq tibi possem
 dicere. Sed an tibi per suffices hoc quod modo volumus
 dabo sine aliquo pignore. hoc est ignis naturalis qui
 generat per selem et multiplicat in aditorio ignis
 non in dispoitione per se. Quia si per istos tu deso-
 cepti apti totum nihil valeat. Quare conuenit
 quod sit filius solis per illu naturalit generat. Et
 sit postea filius ignis cum per illu crescit et multipli-
 cat in toto in terra. Et adhuc sit filius per selem
 per illu regit et gubernat donec ad fine suo per-
 fecerit. Et sic monstrat quod filius sit quod patet. Primum
 est cum suo generatore et secundum suo multiplicatore
 et tertium suo perfectionis. Porro dicimus filius quod capias
 namque quod impignat a sole et utique bono pri-
 or per fertile inqumentu per illo debet stare in
 loco solis portans in se vim sui patris pat filio
 suo prestant sua potestate. Iste est in sol et
 in unum aut in fluxu tu est in aia et non in alio
 et in unum. Sed in quo est dictus sol et terra leprosa
 et in terra in qua aut vulgare stati corripit
 honora natura illig et hanc sua virtute in cognos-
 cencia quoniam hunc est lapid honoratus ipe in lo-
 cis desertis et o virtus inclusus volu magnu se-
 cretu et thesauru incontinens. Et fili matris mo-
 medie debet se inuenta ex quatuor. Oleum primum
 est ignis generabile inxtu alioz. Oleum tali
 modo quod nunc est quod ignis naturalis admet per
 calore digerentem. Et aqua per fluxu sua quod possit

.no. do. ignis
 naturalis qui
 filius est patris
 et mater

no. de apperco

est in humidum/et aer/et deum humidum possit inspi-
rare in terra/ Et haec consistencia sibi et potentia
sue figure/ Utens colosialis quo format/ est in ca-
lore et in spiritu/ Et hoc communiter dicitur miscetur pro-
onabitur per medietatem quo vocatur geometria/ no-
tu equaliter in quantitate/ si tantum quantum possit
ad virtutem et ad finem aut subiectum aut medium/
Et ista mixtio est prima et principalis res natura
qua omnis materia generatur/ sequitur/ per se/ quia
habet potentiam lapidificationis aut vegeta-
tionis/ antequam possit appellari mineralis/ deinde
per se subiectum/ non sic/ anima vegetabilis est in plantis/
si sic deum est/ Et tunc et quantum sunt sic
comparatio in eis/ sequenti

Quomodo artifex debet habitare ad mensu-
randum suas inventiones/ respondendo fortitudinis
ignis qui est instrumentum naturae/ Rubra/ de

Epitamen nos damus hanc doctrinam/ eo quod
in inventionibus debemus attendere/ per qua-
litate virtutis ignis naturae/ eo quod tunc quoniam
virtus ignis militet contra aquam/ sic per maiorem
fortitudinem vincit/ et est vincens secundum propriam partem/
igitur natura est/ per virtutem aquae non superet calorem natu-
ralem/ eo quod plus resolvetur et dissolvetur et esset
mortificata virtus vegetabilis/ et quia in natura aqua
si in quodam calidiori/ Epitamen ad confortandum
virtutis lapidis qui fit totum hoc fixare et congelare/
septena partem aquae separabis cum lento igne per
distillationem a toto quanto/ per medietatem medietatis

no. de

1/8

qui h^o erat magis aquo p^o qua sulph^o p^oit^o in
 dissolu^one et conuertit^o in nat^ura aquo p^o poten
 ciam illig^o magis. Et de hac p^o na nobis dat
 ex^o q^ol^o fortior p^omp^o vinct^o debiliore cu^o p^oyo ma
 gis de succussu quap^opt^o debet te custodi^o ab
 isto p^oyo magis quon^oq^o p^o sensu volis face^o p^oem
 nam est q^ol^o sic aqua vinct^o sulph^o et vinct^o per
 dissolu^one in sua nat^ura in fili^o modo conuertit^o /
 p^o sulph^o h^oat potestate vincendi aqua et illa
 p^ontendi p^o congelatione ad p^ootato suo nat^u / Et
 ista comissio fit p^o p^ontione die / quo monet a co
 cordancia / sicut iaco nat^ualit^o nobis monstrat /
 et experientia nobis certificant in confortando
 virtutem lapid^o / et in dando sibi t^um de succur
 su quousq^o h^oat potestate conuertendi aqua q^o
 p^omit^o p^o suas vias in suo fili^o cu^o conuertebat /
 fili^o p^o monstrat et temperam^otu emglabet coru^o
 fuit p^o confortatione suoz modoz / p^onto q^ont
 dist^octo scy^o / no^o pl^oum qualis i^o est / s^o in quat^o
 modis p^o / et debet p^ont^o ista potestate monstr^o
 visibilit^o ignorantu^o offend^o p^o quo h^oet potencia et
 cognosce^o illig^o / q^o in i^o q^ontalib^o sapiens et
 ignorat p^ont^o i^o q^ontoscia / h^o q^ontoscia i^o
 q^o cora^o d^o manifeste demonstrat / de e^o manifeste
 ta cu^o h^oet q^ontoscia p^ont^o sic h^oet sapiens
 p^o vinct^o et alt^o p^ont^o p^ont^o q^ont^o ma^o est p^o
 q^o vinct^o illig^o est confortata / et q^ont^o cia p^o f^ont^o /
 et demo^o p^o sua op^oacone / sicut vinct^o et no^o alt^o
 Et vinct^o fili^o / q^ol^o cu^o vinct^o i^o est cu^o d^ont^o q^ontalib^o

no. de mineralibus

11 a no consequit

Prælibet in se autem quodlibet corpus aut omne mobile in motu
to illud non debilitat nec confortat nisi per amorem operis
quia dea virtus debet facere et consequendo et si per se
consequitur facit cognoscit tamen in per ignorantem per
sapientem si sit perfectus et imperfectus si magis per hoc habet ig-
norantem cognitionem maiorem dispositionem maiorem in tunc sit
ille qui videt hominem infirmum et dicit et indicat per
homo fuit et dignitatem et sit mala dispositionem
suo corpore et hoc est generale ad dicendum tamen in
ignoranti ut sapienti et cognoscendi tamen bene per
vnum ut per alium si magis per hoc ignorans cognoscit per
potatem dispositionem contrarium per quia corpus et anima
consequitur aut non consequitur suas operationes et bonas
aut malas et si non cognoscit magis debet cogni-
tionem confortandi aut debilitandi dico tamen fili quod
totum hoc non per confirmari nisi per distinctionem rationis na-
turalis informati per instrumentum quod monet per intel-
ligentiam ad respectum evidenciam experimentum non
sophisticum quod apparet quod omnis ignorans ex-
ulat et expectat a magistro naturali magistro per istas
ignorantes sofisticas et planas mendacis testifi-
cat per filios corruptos per per evidenciam quod medicus
est bestialis et nichil scit quoniam tamen dicit hoc corpus
per debilitatem virtutis per hoc deum monstrat
per ipse non melius cognoscit de dispositione cordis
et membris quia faciat vnum quod hoc infirmus inquit
quod apparet manifestum quod si per rationem distinctam non cog-
noscit dispositionem virtutis per potatem per considerandum
actum magis sciet aliquo tempore quod deus illa virtute

quo fit per se confortatio aut debilitatio / quia con-
fortatio per se confortatio per se non potest fieri absque debi-
litatione aliquid sic manifeste apparet in dispositione
huius philosophi aut lapidis

Quomodo debilitatio per se est confortatio aliquid et per
modo per confortationem virtutis immutabilis quod est in lapide
filiis eius debilitatio cordis et dissolutio illius est

labilitas sui temperamenti et omnis tempe-
ramentum est per se confortatio per se et deo quod est per
se in lapide habet se debilitatum per dissolutionem
et divisionem et corruptionem per virtutes aquae in qua
incommensurabilia naturae fingunt in ovis suis elementis
tales se habent confortati ad faciendam comitatem
non et virtutes aliorum mixtorum in deo nona ge-
neratione / ut per suavitatem illius confortamenti / vir-
tutes aquarum confortate possint melius et accepta-
biliter et bene appropriari contra per se aut defecum
et oppositum per suam bonam exhibitionem potestate
vincuntur virtutes in lapide debilitatas et illas
conditio in se et in sua qualitate / et in sua natura
et per istam conditionem facit per debilitatem per se
et confortationem aliquid / operatur in lapide qui hoc
qui submersus est in uno magno gurgite aquae
per istum modum operatur cum patenti ratione / nos
monstrat naturae sapientia / quia virtus lapidis quod
debilitatus potest confortari in debilitando aqua
confortate in modo / quod habet potestatem conditionem
de aqua ad suam naturam / hoc est id quod operatur de
naturae huius virtutem in naturae suae per se via bono
non temperantia / et hoc quod operatur de naturae frigida

vertat in naturam calidam / Sed nunc est quod primo fiat
 vertat in naturam frigidam / quoniam in eo transmutacione. elo.
 ista sustentencia et passio procedit et debet primo fieri
 et procedit transmutacione. sicut / scilicet antequam alia possit
 fieri et in transmutacione. quod unus elo. transmutat
 obtineat in sua potestate. pro eo. elo. transmutat
 aut transmutat / et quod fixet in illo modo transmu-
 tacione. sicut / et sic in ista. hoc elo. habebit
 materiam in aliquo alio elo. Quippe igitur nobis assignat
 nat. quod dicitur habet in elo. et vult aliter elo.
 illi qui intelligit doctrinam annotatas per hunc modum
 in magister / qui dicit significacionem in lapide
 dicendo / suavit et cum indiguit in ignis. Ascendit
 a terra in celum / et quoniam nunc est / quod descendit
 de celo in terram / et ibi inuenerit ventum sequi
 qui fixat lapide. portat in ventum. venti. volat.
 Et qualiter sit debet intelligi / quod in lapide
 per passionem et sustentencia sua nature. natio habet
 transmutacionem per qualitates omnium aliorum elo. / antequam
 sit perfecta materia / Et ideo si fiat potest in ventum
 in frigido potest in ignem. Et si ibi fuerit / Et si
 frigido potest in ignem. quod ibi sustentat / vertit in ignem
 ibi habet pati / quoniam fiat perfectum ignem. Et si
 humido potest in calore / in ignis
 accensus / et magis extinguitur / neque deficiat / Et
 ipsa materia est completa facta et perfecta / quoniam in
 bilis nature in potando et vertendo in pota. cu-
 tulam transmutat per omnia elo. / et cum calidi calorem
 ipsa bene sustentat / quare ipsa est tam nobilis.
 Quod compositio lapidis in. ar. / non est nisi anima

elot^{us} elot^{us} p^{er} omⁿi^{um} p^{ar}tes natu^{re}/ t^{er}re / a^{er}

1. a^{er}

p^{er} raptorem nobis declarat doctrina p^{er} h^{oc} que dicit
 q^{uod} com^{mu}nio lap^{idis} m^{er}it^o n^{on} est m^{er}it^o m^{er}ita
 cio natu^{re} / Descriptam^{en} fili^{um} u^{er}itatis n^{on} intelligat^{ur}
 q^{uod} s^{ed} s^{ed} n^{on} lap^{idis} sit p^{ar}te^{re} at^{que} d^{ic}im^{us} q^{uod} n^{on}
 est solummodo p^{ro}terea una sola natu^{re} s^{ed} et co
 n^{on} s^{ed} de toto m^{er}ito m^{er}ito m^{er}ito f^ugit^{ur} p^{er} m^{er}ito
 et a^{er} ab illa q^{uod} n^{on} fiat / quoniam q^{uod} h^{ab}et ap
 petitu^m s^{ed} t^{er}re s^{ed} m^{er}ito m^{er}ito m^{er}ito a^{er} elot^{us}
 Et q^{uod} t^{er}re n^{on} s^{ed} d^{ic}im^{us} elomental^{is} / et s^{ed}
 a^{er} et d^{ic}im^{us} m^{er}ito p^{er} m^{er}ito m^{er}ito m^{er}ito
 p^{er} m^{er}ito natu^{re} / que uult s^{ed} p^{er} m^{er}ito m^{er}ito m^{er}ito
 p^{er} a^{er} s^{ed} corrupta^m / in qua m^{er}ito p^{er} m^{er}ito de t^{er}re q^{uod}
 n^{on} m^{er}ito de morte / et qualibet p^{ar}te de s^{ed} p^{er} m^{er}ito elot^{us}
 q^{uod} nulla p^{ar}te natu^{re} p^{er} s^{ed} a^{er} s^{ed} s^{ed} p^{er} m^{er}ito elot^{us}
 et de qualitate cui^{us} m^{er}ito / donec p^{er} m^{er}ito
 ad sua ex^{po}litione p^{er} m^{er}ito a^{er} / qua quali
 tate natu^{re} appetit et des^{er}at / nec tota na
 t^{ur}a est in uno solo elemental^{is} f^ugit^{ur} ab
 q^{uod} quoniam elot^{us} p^{er} elot^{us} / q^{uod} t^{er}re q^{uod} est
 in natu^{re} calidior / s^{ed} doctrina intellige^{re} / q^{uod}
 q^{uod} d^{ic}im^{us} elemental^{is} / est elot^{us} p^{er} s^{ed} sua
 natu^{re} que est una p^{ar}te tota^m n^{on} natu^{re} p^{er} s^{ed}
 in qua s^{ed} uno solo elemental^{is} / n^{on} d^{ic}im^{us}
 elot^{us} ad d^{ic}im^{us} / q^{uod} uno solo elot^{us} / t^{er}re
 dat et p^{er} s^{ed} cor^{ru}ptione f^ugit^{ur} / et t^{er}re
 p^{er} s^{ed} in s^{ed} / Et io simplicia elot^{us}
 p^{er} s^{ed} et m^{er}ito p^{er} s^{ed} in h^{oc} a^{er} / s^{ed} p^{er} s^{ed}

non sunt essentia primo elementum quibus sunt virtutes que
mendant et purgant / generant et corrigunt / Et hoc de
ea natura est / si sciamus quod simplicia elementa sunt ex
corruptione et generatione / et hoc cum et id est / eo
quod simplicia elementa non sunt obedientia naturae huius
mundi / quo omnia facit nasci / et per ista causa nos et quod
omnes nostri predecessores per hunc dicimus / quod in hunc deum
magistram naturaliter non per fieri / nisi fiat ex quod
elementis / quo nos dignum fore oportet quod omni et
divinum / et in hunc nam quo est idem homogenea
metallorum tota integraliter deponatur

Qualiter in lapidis mutat in omnes qualitates elementales
Et est nam in lapidis / quo per mutat in omnes
qualitates elementales in quas bonum
consideratur aptis in hunc mutat / et ista elementa
cum qualitates oportet / et idem hunc potestatem
potestatem commutandi istam naturam de qualitate
in qualitate / nunc in sicco / post in humido / modo
in frigido / modo in calido / per quod per naturam per divi
sionem aut tota per commutationem ad complexionem
in elementis fuerit confortata aut debilitata / filii
stygo debet quod in lapidis non fit nisi tamen ex natura
per hunc omni sapientis aliter magis per stygo duobus
modis / videlicet per scientiam speculativam et
intellectu moderato / et per experientiam visibilem
cum perfecta luciditate et claritate / Et de ista sola
natura fit nostra medicina solum / et sine illa non
fuit nos intendimus bene docere in fine per

In natu no debet aliquid misto qui intendit
 videri sua potentia nisi tunc id quod sunt suo
 ppe natu ex quibus ipa se hnt confortari et nu
 ti quousq fortitudo suo natu debilitate possit
 gressi et augmentari p pscam mitor cont ppe
 suu ignis Et p eo qd ista na est de subtili fere
 sta qualitates ele^{ta} intant et in qualitate
 illu^{ta} ele^{ta} in quo magis habundat in illa condit
 quare quado n^o lapis potant et cymunt oia
 ele^{ta} fm voluntate natu et intant totalit
 mudi in regione fm ignis tunc ignis p^o est illu
 minata ppetualit tunc quatu ele^{ta} possunt et
 potunt eo in homine et p^o mudi deficit qui
 n^o est lapis est velud ma^o ele^{ta} fm qua ma^o illa
 ele^{ta} ponit sua forme et in illa potment sic
 na^o nos monstret in omni generatione fili in illa
 subtili sta condensant qualitates p^o ele^{ta}
 p illa capunt sic n^o cu laedone Quia ele^{ta}
 sunt quo dant tuta vnto in ista sta p^o ipa p
 pondit et tinge et facit id myaculose
 p potentia qua ipa accipit et acquirit t^o qui
 pugna ignis et altaz et bassaz potentia ele^{ta}
 Et io ipa vnt^o eo qd est subno et sup^o p sua mag
 na fortitudine et est in natu id secece et
 fortit myaculose qua gentes simplices reputat
 id myacul^o et factu p mcurat^o ad figura
 magice Cu oia memoria no possit eis sufficere
 id intelligendi n^o magis fm p^o natu et cu

no. fm.

natura / et de natura et mediante natura fit /
 Quid to^o sta lapis & concialis rubra / 17.
 f. illi doctus si ista natura no esset de stili sta
 conciali concialitas p^opor. olo^o no possit
 n^o p^opor. nec possit d^ona^o sup^o subam. Et si olo^o alter
 p^olibot p^om sua natura non d^ona^o h^oss m qualita
 to sta no possit n^o p^opor. nec p^opor. nec h^oss
 n^o p^opor. Et si no h^oss n^o p^opor. nec p^opor.
 colora^o / et p^o quod ipa no possit d^ona^o alias d^ona^o
 p^olo^o p^om complementu^o actum n^o p^opor.
 et quod n^o p^opor. d^ona^o h^oss p^o p^opor. igni
 ca / p^o quod p^opor. n^o p^opor. et quod n^o p^opor.
 d^ona^o m sta sup^o p^opor. It^o ad h^oss mag^o / et si ista
 natura no esset stili olo^o no possit h^oss fusione
 conforme nec d^ona^o fusione continua nec una
 p^o no p^opor. h^oss alias p^o ista p^opor. conet.
 p^o aer d^ona^o m d^ona^o sta h^oss est d^ona^o / q^o n^o p^opor.
 p^ono p^opor. d^ona^o / q^o n^o p^opor. aeris non
 possit m p^opor. d^ona^o / m^o d^ona^o illi^o esset p^o p^opor.
 atus et d^ona^o m sta m^o p^opor. est / de d^ona^o
 ali^o olo^o / h^o p^o ca sup^o p^opor. sta illi^o est conet.
 m sta aeris q^o n^o p^opor. a sta aqua sic sta
 aqua exmit de sta tope. Q^ona^o p^opor. apparet q^o
 a tope monet tota sta n^o p^opor. miracul^o
 sed si sua natura no esset m aliq^o olo^o p^opor.
 p^opor. nec p^opor. q^o n^o p^opor. olo^o m tope
 m^o p^opor. et aeris m d^ona^o natura no possent
 h^oss n^o p^opor. n^o p^opor. m p^opor. fusione
 n^o p^opor. est q^o n^o p^opor. tope stili no talis sicut

calentur pedibus / si illa quod volat super caput / quod debet
 capi ordinare / et caput tenere per sua potentate / quoniam absque
 illa / nullum finem temperamenti potest confici nec fieri /
 Et de isto temperamento loquitur philosophus / quod si natura non
 est calida / nec frigida / nec humida / nec siccata / Et
 tunc est pura et altera / et ideo multum dico / quod non tenet
 magis de una qualitate quam de altera / nisi tantum
 quantum indiget temperamenti suo potentate / quod per
 concordantiam fit per diametrum / sicut per elementa
 totum / Et quoniam ad tale temperamentum pervenit / dignum
 est ponere in tabula .xii. parum

Quomodo medicina debet esse subtilis secundum philosophum / .v. / .1. / .12

Philosophus filius doctrinae et intellectus potest cognoscere
 corpus / quod si medicina debet esse subtilis secundum philosophum et per
 quod sit per se / solumque hoc in scriptis per doctrinam plene non
 potest clare experientia magis dicendum / quod de forci
 ori subtili et puriori / sicut et de fusione magis liquida
 si nota est quod sit medicina quod sunt corpora me
 tallorum / et de puriori potentione / quod est .ac. .vii.
 stand in sua natura / Et in alio loco dicit philosophus / quod
 debet separari subtilis a grosso / ad hunc dicitur sicut / et
 purum ab impuro / et simplex a grosso / et a temore
 et puriori medicina fieri / et dicitur ad perfectionem
 sed in faciendo istud separationem non est pura sciencia
 et ideo multum et quasi infinitum sunt / quibus per
 eosdem ignorantiam intellectus est perimabiliter
 separata et illi qui non intelligunt hoc non in
 telligent per se / in quia per se est perfectionem putat
 habere suum intellectum aptum et habent illum

totaliter peratum et inchoatum/ sicut ista res eis po-
test manifestare per claritatem sue experientie/ quod
est vera aut veritas/ Unde patet ista sciencia est tamquam
inchoatum illi/ qui per suum intellectum ad habet/ per
claritatem suam multo huius in aliis scienciis/ quod hoc so-
lencia monstrabit ratione et causam tangendo per
tatem per claritatem experientiam/ quod non sistent
aliquas probationes nec rationes logicas/ sicut
tas et longinquas a clavis intellectus/ Et alii sunt
qui non possunt intelligere/ nisi tantum quantum
videre possunt corpore/ sicut in jobus coti-
diano et mundano/ in quibus per frequentem de-
finitionem de intellectu apparet/ Et cum
sit oppositum et contrarium absque aliquo medio
in intellectu/ per tales gentes sunt excludi
si et prolongati a modo naturae magister/ sicut
populus cassus et condemnatus in summo
seculo/ sicut ille qui non intelligit huius est de
sicut in modo seculo et a quo/ et si relinquimus
in nunc testamentum/ in quo certe reperit
thesaurum perhibile/ si in fine manibus nunc
dictum testamentum potest tamen/ Unde quod
dicimus/ qui non est hostis/ nec quia/ nec talis
summi aeterni/ sicut te facit sicut facit
nunc confem/ si semel tantum iustitiam unum

190
per se per se / pro tibi / per de illo habebis maiore
famam commedendi quoniam quod

De receptivitate / et qualiter ex una sola natura
totum fit per quod. Rubrica / . Alii

Ad hoc dicimus receptivitate / per cuius ista
sed fit de una sola natura / et ex illa
solummodo fit hoc per homines potentes habere
desiderant et perquirunt. Quare ista natura per
concordiam amorem / et absque violentia et for
tificatione comburibili / et sine corruptione ma
nim aut demotione / per calorem sine frigore absque
sensibilitate sine proprietate mutatur de qua
litate in alteram / quoniam sicut in una prima natu
ra aut qualitate / non valet tamen de fine / sed dnm
modo transiit per rotam cyculi / est thesaurus per
dynamis et inestimabilis. Illi ad hoc dicimus
per ista natura per se potest transire per se
tam cyclice de. Tunc est per dnm in
quatuor partibus / ut possit transire per quatuor
qualitates gradus. De sicco in frigidum / et
de frigido in simplicem / de frigido in humidum
et de ponderoso in leve / et de humido in calidum
et de aspero in suave / et de duro et molli et

et placere per dulcorificationem amari. Et ista di-
visio non potest fieri nisi nature per imitationem
nature / sine predicione proprietatis / nec potest fieri
nisi nature que est in massa duplex et facit cum
omnibus suis partibus / portat in similitudinem illius
que est nature in qua seculum primum erat confu-
tatum per potentiam divinam / et modo forme con-
fusa in qua operantur omnia modis confusa / sine
quibus nature non posset complere suas operationes
quod spiritus divinus portaret ^{super} aquas / que
aqua occuparent partes omnes aliarum elementorum
sic finis creator deus nature ordinavit in illo
motu motu et momento suis alia occupatione
temporis. Antequam ei placuit facere illud mi-
raculosam divisionem illorum elementorum
Ipse enim operationem facit summus creator om-
nipotens et noster redemptor / in demonstran-
do que est nature / quomodo debet operari per nobis
intelligentiam. Et hoc non intelligatur nisi
de tota summa nature / que primo fuit creata
ex nichilo / et postea illa fuit divisa in
tres partes cum certa mensura / et de prima
parte magis

pma cūnt de angelos i celo empes/et p ista pmpitate et
 luciditate ptiapat pmo et bone and ad angelos m
 na/p qna ptiapacoez fit ml illos pfea pmo i glo
 rificacoe/ De pte pte natie mmi/ pma fecit dñs
 m fymamotu/ sic fupiqz de clayamng d ca. for
 maioris p solo et stellas et limed/ et sedut cmlis
 suas vntes/ que i natma ptiapat cū iosef bap
 Et de pte pte mmi pma fecit dñs m huc mnd
 et totu qd mti d sic dñs ptiat m mō psoni
 testat m mō qd dñmng/ Sic fecit dñs m nām
 dñm/ ut qd quelibet ioe possit fup ad sua ppa
 pectitudinem/ q de magis pma fecit iom moliore
 et de mmi pma fecit iom minore/ sic scriptu est
 i ioe natie/ qd de tanto qd ioe magis valot/ sua
 natma monet de magis alta/ Quapp apparet
 qd na bassa que d mmi pfea pmpitate/ mduget
 de altat cūctis fms opib/ dñs vomat ad pfea
 fm opib/ Sic qd natma alta dat oi de sua p
 ritate i tñ/ qd magis natma bassa appat pmp
 tati et luciditate natie abeo/ cū attactio/ qd fit
 p cōmūtate et vñformitate quicūqz an eoz
 dñmionem/ et hō est p assenciamontū ioe qmūqz
 plemq m hō qmūqz essencie dñmionem p cōsidera
 cōe traditā p pmo dñmionem/ Quapp apparet
 qd pmo erat tōm cōna nā/ **Quomodo debes m**
telligere magistru ad respectu constitucōis huius
seculi m. istu magni mudi/ Puberici/ 16to

Vñt loquimur de ista pte/ hō est de natma
 bassa/ qd est natma que facit totas
 dñmionem m hō mudo/ Et de ista dñm fupiqz qd
 tu debes fñcte intelligere/ alit potis cades i dñmō

no. 22 aqua 2

aliā/ quoniam in loco eorum fuerunt iuncti ad faciendū
 et apparendū voluntate dīnā/ Si dñs dñs nō vollet
 qd dñs montes vñq ab oriente et alt ab occidente
 in medio tpe ambo coniungerentur/ sicut fiquet &
 nō p myactm/ Sed p apta mstymota habila
 vñosa/ que dñs deq nō posuit in nā p sapiētiā
 totiq suo concordancie/ p quā faciūt oloa suas
 accidēs/ Et sic pñbet opq natm nō ē occultū
 deo s hōib/ Quapp qm mult faciūt aliquid fa-
 ciat p natmā/ et sciat concordia nāo/ qm sine illa
 nūq alig fieri potit/ eo qd aliqua iōs mudi que
 cuq sit ad faciendū/ nō est opē tñmōs limitatō
 at semitas natm/ qm p ea et cū illa sit/ at pñsa
 cienda/ **Quomodo terra est plena intelligē-**
cia/ et qualiter opat/ et de creatore/ Adam et Eve
& filio pñatur/ hō magistm assilat/ cūcō hōis pñ

¶ **Q**uapp apparet qd tota tpa d plena intelli-
 gēcia mēnata ad opacōz natm/ q intelli-
 gēcia monēt ab altā nā/ sic qd nā d tollētū lūp
 sa mñnot tñ/ q tñ assilat altē/ nā p intelligē-
 cia adūnat a suo fili p cōmisiōē et potētiā
 attrāctiā/ dēnde post istā mñabilitatē natmālot
 dñs cūm Adam ex limositatē oloa/ pñ/ de
 limositatē tpe/ aquo/ aēz/ et ignis/ et pñficia/
 mñ/ oñ de solo spī sancti/ et de luce et tñmō et cla-
 ritatē mudi/ et op oib/ resūltabit in cōmixtiō
 iōs quīte in suo pñtōssē spūlit/ fuit qatq ab oloa
 tñ/ sicut apparet p sūm dōlictū et pñm/ Et
 ex ista limositatē constituit sūm q creator nām
 homagēniā/ de qua dda formabatur/ Et ab illo

postea successit transcurant ena / postea pceptu nato /
ut h[ab]et multiplicat[ur] spem eor[um] capi[en]do doctrinam
p[er] nobilem intelligenciā ad massā seculi / q[uod] p[ri]mo
fuit confusa / et postea d[ic]ta ut d[ic]m est / h[ec] p[er]fecta
g[en]eralis opacois / quā d[eu]s dederat n[ost]r[is] / et nobis
p[ro]solam[ur] p[er] figurā / et q[ui] h[ab]et amos audiendi /
h[ab]et t[er]m[in]u[m] in suo intellectu / nā in sequendo illam
doctrinā / est op[us] natu[m] / q[ui] m[agis] sap[ienter] assilatur
i[n] op[er]e ad opus n[ost]r[um] a[n]i[m]e / vegetabit[ur] et m[un]dalis
et m[un]do magis / q[ui] assilatur d[eu]i q[uod] d[ic]it h[oc] / q[uod] d[eu]s
similitate h[oc] fuit factu[m] / p[er] d[ic]to t[em]p[or]e q[uod] p[ri]mo facit
m[un]do op[us] p[er] n[ost]r[um] / sequo[re] h[oc] et doctrinā n[ost]r[am] / p[er] n[ost]r[um]
d[ic]ta n[ost]r[am] p[er] p[er]fectu[m] op[us] p[er] alia doctrinā / m[agis] p[er]
illa que est p[ri]mo data ex p[ar]te s[an]c[t]i magis / p[er]cepta
et assignata p[er] intelligenciā p[er]fectā / p[er] quā mouet
opacois / Et q[ui] m[agis] op[us] / n[on] vult p[er]fectu[m] /
et d[ic]o h[oc] fit p[ri]mo p[er]fectu[m] n[ost]r[um] / q[uod] n[on] format s[an]c[t]o
p[er] h[oc] t[em]p[or]e / sed in c[on]s[er]u[ati]o[n]e t[em]p[or]e ip[s]a facit et
c[on]stituit ad se / et in se //

**Qualit[er] artista debet se p[ro]d[uc]ere in ordi[n]e / ad assilend[um]
sui magistru[m] ad opus q[uod] d[ic]it vniuersalis in c[on]s[er]u[ati]o[n]e
do massam confusa q[uod] g[er]minat i[n] se o[mn]i[m]u[m] . et . p[er]fectu[m]**

18. **Sic fili p[ro]d[uc]it in ordi[n]e n[ost]r[um] quā indiget p[er]
d[eu]m cognoscere / s[an]c[t]u[m] p[er] p[er]fectu[m] quod fit p[er] se //
t[em]p[or]e d[ic]it illu[m] i[n]forma confusa ad p[er]fectu[m] masse
confuse seculi / donec p[er]uat in qualitate magne
frigiditatis / in qua p[er]fectu[m] fuit / et q[ui] est p[er]fectu[m] de
h[oc] notat et cognoscit / q[uod] n[on] est nisi vni[us] p[er]fectu[m]
p[er]fectu[m] p[er]fectu[m] ad p[er]fectu[m] n[ost]r[um] / vult absq[ue] arte
admiratio fuit confecti p[er] natura[m] p[er] c[on]sequendo //**

19. **natura facit o[mn]ia sua op[er]a / q[uod] p[er]fectu[m] p[er]fectu[m] / q[uod] q[ui] ignorat
hanc diuinā doctrinā**

et attingendo finem suū intellectus / qd̄ est cā / motus /
 anim p̄fū p̄fū ant mediat p̄fecta / respectu natū /
 que adiunct p̄ actū / Et in hō q̄posito sunt .p̄. olo^{ta}
 nāe mundalis simpliciā et q̄posita / p̄ q̄no p̄sistat
 .p̄. qualitates elementares / q̄ p̄ hanc p̄dix p̄mā
 cōmisionē / lāp̄ n̄ p̄dit in natūa magis frigi
 da / Et idē cōuenit qd̄ aqua dūct et continet
 in se alia olo^{ta} / q̄ q̄mō natūa p̄ dūmisionē / p̄ hō
 postea p̄ortū de qualitate in qualitate // hō est
 p̄o q̄no q̄tū in se tō q̄ indigomq̄ in n̄o magis /
 p̄o nō dat intelligi hōmō scriptura cū iōnō
 p̄pali / qd̄ sic olo^{ta} p̄o fūerit facit ex vna sola p̄o
 p̄ potentia dīna / et exorūt ab vna massa glo
 sa et confusa p̄ voluntatē myraculosa dei / sic n̄
 lāp̄ nascit et exim̄ ab vna cōmixta massa / in q̄
 cōtinent dīa .p̄. olo^{ta} cū natūa q̄oata / ex q̄na p̄
 voluntatē dei et op̄atō natū / n̄ lāp̄ postea

Quomodo p̄hi clamauerūt deā massam (nascit)
confusam et de diuisione illiq̄ et de nā suā ele / **p̄p / A g.**

19. **p̄** Ex istā massam confusā similitudinē voca
 uerūt totū mūdū / qm̄ illa sunt .p̄. olo^{ta} con
 fusa / que p̄t separari et dūdi / q̄libet ad sua p̄tōm /
 ignata p̄ nā q̄nta / et p̄ q̄na separantur et sunt
 separata // hōc igit̄ ab illa massa confusa p̄p olo^{ta}
 p̄dixam p̄pionae que mouet a nobili intelligēcia /
 et in om̄o nāz que est in illis dūmisa in .p̄. p̄tō /
 Et q̄libet p̄o illaz nāz est ornata et in dūta
 qualitate sū olo^{ta} / qm̄ p̄o que remanescit cū q̄a
 erit complexiōnata in p̄titate / et illa que rema
 nerit cū aqua / que magis p̄na et fertilis / est versa in

in frigiditate / Et illa que remansit in aere ut in q^a
 litatem humida / et quicquid se cu^m qualitate ignis /
 deas igitur fili naturam quatuor / que erat ex toto inte
 ryaliter fusa / et tunc dⁱ versa in p^rincipales qualita
 tes elementarias / viz in sicca / et in frigida / aut in
 frigida et humida / in humida / et in calida / p^r dⁱvi
 sione ele^{to} / Et sic p^rlibet ele^{to} / Et p^ricipales cu^m
 p^rincipali illis / sic quolibet p^r istis nature h^{ab}eat magis
 affinitatis cu^m p^rincipali quicquid habeat ad illa que
 est remota / et h^{oc} est p^r p^rincipali et qualitate elementari
 t^{er}re dⁱ vaporabilis diffusa dea na^m quatuor / quatuor tamen
 amant / ffili h^{oc} / p^r qualitates elementarias app^r
 ant deas ele^{to} / p^r grossitudinem et simplicitatem deas
 p^rincipali in quibus natura p^rima iacet p^r magna corrup
 tionem / a q^a q^{ui} sciat o^{mn}es / h^{ab}et n^{on} magis cor
 tificatione p^r certis p^rincipali / q^{uod} n^{on} lap^{id} n^{on} in^{ven}it / nisi
 t^{er}re corruptionem / et abⁱⁿ nos dⁱ ex^{tra} h^{ab}ing / Et
 dea s^{ed} unde monet corruptionem / est m^{ultu} massa / cono
 sa / pinguis / et vinctuosa / fortis / aspera / t^{er}re cu^m est
 ignis / quem nos vocamus / et in illa nos dⁱ ill^uma
 in / Et id^e sunt p^rincipali p^r p^rincipali ayoriom^{is} sapientis
 sapientis Romani p^r sua bonitate subtilitatis / cu^m n^{on} f^u
 ait p^rincipali in simplicitate p^r bonitate p^rincipali / met^ron^{is} dⁱ
 fidelis et bonitas / dando t^{er} p^rincipali consilium / dicens / p^rincipali
 cu^m h^{ab}eat manifestum con^{tra} p^rincipali in dⁱ mansio cu^m man
 festat^{ur} in carne et in sanguine / et in p^rincipali p^rincipali
 et in alio loco id^e ayoriom^{is} nos p^rincipali / p^rincipali in dⁱ la
 p^rincipali dⁱ corp^{is} et f^{er}mentis calidi / h^{oc} dⁱ dea / in p^rincipali
 diore ele^{to} / t^{er} principali / p^rincipali ele^{to} / p^rincipali / p^rincipali
 dea est p^rincipali p^rincipali / et affines p^rincipali
 affinis / Q^{ui} t^{er} / q^{ui} natura p^rima a^t p^rincipali que est
 p^rincipali

no.

p^rincipali

in suo ele^{to} terresti non sit partem vertendi se primo in
 nam humida/ nec ligari se cu pte humida/ que est
 de natura aeris/ pte duas cas comparas/ Una est/ qd
 tra et aer sunt sua discrepantia d qualitatibus/
 Et tra cu natura qua tenet et siccit et frigida/
 Et aer cu pte natu/ que d in ipso/ d humida et
 calida/ et id na siccit non possit converti in natura
 humida/ frigida/ in calida/ nisi p q quolibet illar
 transiret p suu modu/ qd d humida suu opto
 mox/ Una scilicet ad reformand nam/ qd qtra
 stancia quolibet in sua na/ non pnt sit ligari/ si
 p q no mutant a sua qualitate qtra in media/ que
 ptiat cu extremis p affinitate natu/ Et idq
 natura tpe non potest verti in nam aeris/ nisi p q
 convertatur d nam aqua/ nec natura ignis no potest
 converti in natura aqua/ n pmo stat in natura aeris/
 qd nullu transitu omg extrem ad aliud potest fieri/
 n pmitit transitu p media grandia/ Quas filii aq
 et aer sunt grandia media elementaria scilicet potide/
 p que na ab extremis elementis transi/ sit/ anq potest
 compleri sua opa ut vni ad pfectu/ Nam aqua d
 frigida et humida/ et p suam frigiditate ptiat cu
 tra/ et p suu humore ptiat cu aer/ et p suu hore
 rificat et attenuat tram in allomando/ et p suu
 frigore condensat aere illu constringendo/ sic qd
 postq aq quiescit tra in sua natura/ postea p con
 uertit in aerem/ p concordancia hietatis qua tra recepit
 p aqua/ et p concordancia frigoris quo d int ambo
 duo/ sic p quo/ aer d modu int ignis et aqua/ qm
 p humida ptiat cu aqua/ et p calidu ptiat cu

140.
igne/ et pro suo humore condensat ignis/ et facit conditum
nam aer per inspissationem/ et per suum calorem attenuat
et subtilizat aqua/ et facit vertit in aerem per calorem
eorum/ Ob hoc cum aqua est versa in naturam aeris per
se quod vertit in naturam ignis et est/ et quoniam ignis
est quod est in naturam aeris/ aer committit se in natu-
ram aquae per suum calorem inter se naturam et sapientiam qua-
torum/ Quia sic aqua est materia aeris et hoc sic aer
est materia ignis et aquae/ et compositum est materia aliorum

Quomodo est subtilis et quomodo ingrossat
per totam circulari que dicitur catena denigrata l. 8 p. 1.

80.
7
Deus dicit per se/ quod quoniam est subtilis per suum quod
in vertit in naturam aeris per frigiditatem/ que per-
cipit in frigiditate et humore/ et quoniam illa aqua magis
subtilis per ignem vertit in naturam aeris/ Et quoniam ille
aer magis subtilis per ignem/ quod vertit in naturam ignis
et per quod est per totam circulari/ quoniam natura ignis magis
satue/ vertit in naturam aeris humidum/ et tunc perdit tunc
de suo calore/ per se dicitur frigiditas et per totam circulari per
obscurationem suo ingrossationis/ Et quoniam magis illa
natura humida condensat per inspissationem/ tanto magis
vertit in naturam aquae/ que est frigida/ quod per suam
condensationem mortificamur plurimum calorem/ et perdit
magna partem humiditatis per induracem approximaco-
nis naturae aeris ad qualitates hostes/ Quare
illa aqua quoniam inspissat magis/ tunc vertit in natu-
ram/ et perdit de sua frigiditate una parte totius sui
humoris/ quando et portando se in frigiditate/ quare
quoniam vult illuminari in ignem debet se admissio
cibi bono et bono/ quoniam sua obscuratione et morti-
ficatio non venit/ nisi per frigiditatem et ingrossationem
materie/ sic apparet in declaratione super dicta/ Quidam

utit volis de tra face ignis/ debet ed mltid fortit subti-
 liat/ et qd volido ex igne facit/ etiam/ debet mltid
 fortit/ Depsi/ fili in estate scias/ qd aer et aqua sunt
 ed ingrossacois/ igitur et magis aer quia aqua/ et aqua magis
 quia tra/ et minus aqua qd aer/ et tra minus quia aqua/ et
 aer/ Sed tra cu omibz suis vmbz ingrossat aqua/ ad
 vertendo ad sua natura/ Et aqua dependo/ et con-
 vertendo se i natura tra ingrossat aerem et vertit in
 suam ppram nam aqua/ Et aer condensat se i nam
 aqua p condensationem ingrossat ignem/ et facit qd omni
 vertit i aerem p condensationem et ingrossacoem sue sta-
 tis/ Consistit igitur cu oibz suis vmbz fortificat
 se vertendo aerem in sua natura p subtilitacoem sue
 pprae/ et ille aer versus in natura ignis subtilit
 bene aqua/ et ad vertit i nam aerem p rarificacoem
 ullomacois/ traq versa i nam aerem rarificat etiam/ et
 facit ad vertit in nam aqua p subtilitacoem sue qd
 stat/ Et p hunc vltimū ordinem solucet ppetuū com-
 ptois nro aqua filio intelligentibz/ cu vinctat
 apparet/ qd na pata no p vertit in natura humida/
 quousq vertit in nam frigida/ fili manifeste apmū
 t porta nāe/ ad intrandi in oia opa sua/ Si nos volu-
 mus bñ intelligere/ qm oia alta sunt cu subtilia-
 cois oia/ inferior/ et subtilitaco d ca vmbificacois
 et aia cois/ et oia bassa sunt cu vmbificacois oia/ et
 po attracois pprae consonancia/ quo iacet i suis
 nāis/ ut immediate sunt declarati p tra/ et p ignem/
 Et ingrossaco d ca mortificacois et obotacois ca-
 loris aialis/ Et dicimq inuentione p bonū intellē-
 tū/ qd subtilitaco non p fieri/ sine ingrossacois/ nec

ret h^o q^d dixi sup^{ra} de p^{ri}ma p^{ri}ncipale // dicitur v^o aut^{em} ad p^{ri}ncipale
 quia natura p^{ri}ncipalis quod est in terra / n^o p^o comit^{ur} iⁿ nam
 aeris absq^{ue} suo medio / est dⁱversitas grossitudo et sub
 tilitatis / aut ponderosa etiam et levis p^o comit^{ur}
 notat^{ur} p^{ri}ncipalis naturam / et m^o illi^{us} p^{ri}ncipalis de qualitatib^{us}
 id dⁱc^{it}ur complexionabilib^{us} / q^{uod} o^{mn}is alio p^{ri}ncipalis que
 considerat^{ur} p^{ri}ncipalis pro maiore p^{ri}ncipalis in istis / v^o p^{ri}ncipalis
 ibilitate et soliditate / que p^{ri}ncipalis ad p^{ri}ncipalis
 et siccitate / et levis et ponderosa p^{ri}ncipalis ad
 subtilitate et grossitudine / et notet^{ur} h^o p^{ri}ncipalis q^{uod}
 igit^{ur} fili^{us} q^{uod} tibi intelliget^{ur} / q^{uod} p^{ri}ncipalis que
 dⁱc^{it}ur in terra est grossa et t^{em}perata / frigida et p^{ri}ncipalis / Et
 ideo frigiditas et grossitudo et t^{em}perata c^{um} siccitate
 causant^{ur} a^{er}em que dⁱc^{it}ur in terra / Et n^o que dⁱc^{it}ur in aq^{ua}
 dⁱc^{it}ur medioc^{re} grossa et t^{em}perata et medioc^{re} subtilis
 et levis / frigida et frigida / p^{ri}ncipalis p^{ri}ncipalis / et ideo cau
 sant^{ur} ab illa t^{em}perata c^{um} frigore / et levis c^{um} hu
 miditate / Et notet^{ur} dⁱc^{it}ur t^{em}perata q^{uod} / Et natura que
 dⁱc^{it}ur in aq^{ua} dⁱc^{it}ur subtilis et levis calida et humida / Et
 ideo cau^{sa} ab illa levis c^{um} humiditate et siccitate
 et caliditate / Et notet^{ur} q^{uod} p^{ri}ncipalis q^{uod} / Et
 natura que dⁱc^{it}ur in igne est subtilissima et levis
 p^{ri}ncipalis et valde calida et p^{ri}ncipalis / q^{uod} ideo causant^{ur} ab
 illa levis c^{um} siccitate et caliditate acuta / p^{ri}ncipalis
 ista doctrina / fili^{us} debet intelliget^{ur} / q^{uod} in n^o magis
 naturam / n^o debet diffinire dⁱc^{it}ur p^{ri}ncipalis p^{ri}ncipalis p^{ri}ncipalis
 motus loci in locum / sed p^{ri}ncipalis p^{ri}ncipalis p^{ri}ncipalis
 p^{ri}ncipalis m^o aut^{em} via p^{ri}ncipalis p^{ri}ncipalis / et ideo dⁱc^{it}ur
 q^{uod} / q^{uod} terra dⁱc^{it}ur elementum / p^{ri}ncipalis dⁱc^{it}ur corpus portat^{ur}
 ad corpus sinabile / p^{ri}ncipalis c^{um} frigiditate et sicc
 tate et p^{ri}ncipalis grossa suo p^{ri}ncipalis // Et aqua p^{ri}ncipalis

De causa q^{da} nō pūt q^{da} et q^{da} et pūt q^{da} 112^a

1-825

Wm. to op. 9. 12. 1792

nonona ptem / nā cūq capitis est in substantia fortit^r fo-
 talis et mltū levis / et in q^ulitate calidissima fira et
 acuta / Postea gūge cū ill^e duas ptes de pedibz albis
 nā quoz sunt in sba medioc^r grossa / et i qualitate me-
 dioc^r frigida / Et p ista p^ortate p^ortat cū oculis m-
 yis / Et p ista medioc^r in sba subtili p sua qualitate
 medioc^r fortis / Et p ista p^ortate p^ortat cū oia
 aerp // Et id nobis ponat diffinico aqne et aerp
 i sūo opacoibz / Quia tamq^u amicus q^uoz / quo sū
 i isto q^uotto p^ortat i ignis / et aqne / et t^o / et aerp / nasce-
 vnt medm p^ortat / et in p^ortate m^ortationis qualitate
 altitaz illaz in forma t^o congelate albe mltū
 subtil^r et th^opp^ortat / sū p^ortat aqne aerp
 ta q^uolate albe p p^ortat d^o mat^o t^o p^ortat con-
 fortate cū calore acuto //

De simbolo retinaculo elementorum. Vnde. 8. 7. 11.
 n hac m^ortat^r grossitudo et quantitas sūo ter //
 p^ortat natm^o basso et potestate retinendi aqua
 cū to sua nā / p saporem homogeneitatis frigide / quo
 a qualitate ignis p^ortat cū ip^o dno^o ole^o p^ortat
 t sua nā / q^uo sūo sūo p^ortat / q^uo sūo sūo p^ortat
 in p^ortat^r attritio aerp / que fit p confortat^r aerp
 acuti / p sapore sūo^o quo sūo mat^o ignis et totiq
 suo natm^o // Tūc fili p^ortat de calore alto cū natma
 bassa / p confortando sua sūo^o / et ad mortificandi
 sūo sūo^o p^ortat^r cognita / p^ortat natm^o / q^uo m //
 v^ortat^r sūo^o magn^o est cū mortificat^r ignis
 et d^ortat^r et grossitudo natm^o attritio canfite //
 a calore et humore / et calor natm^o debet sūo^o attem //
 p^ortat p^ortat^r radicali / ut vapor calidus / p sua mag //
 na aerp / nō sūo^o et q^uo^o mām nī cap^o

infant/ que temperancia fit solo solim p qm dicitur nāe
fm quoz/ quoniam venit ad gradū illig acuitatis
temperate/ p qm possit penetrare/ insensibilis oēs ptes
nāe hūde/ et pōde sua forma/ et figurā/ i mā aēp/
Et iō debet amfari qm i ptem temperamētū debet
at fieri/ Et quom/ et in quo loco debet causari/ Et
dicimus ienolando pte nāe/ qd p pte dicitur hūmida/
tatis radicalis fit/ in tū qd calor nātū/ exortat/ et
expeditus p stimulatōez nobis monstrat dēu actō
onem/ Quap̄ nāe d/ qd non transit illa actō
ut oportū non pparatur corliatū aut separatū ab oī
sua natura/ qm postea nō videt/ aut postea non
posset tā p̄mpte neq tā p̄o infire naturā p dēu cor
pori/ absq pte illig/ et si hoc p̄o est ex toto iōmo
ta a dēo corpore/ et postea nō pōde i suo principio
p nāe corripendi/ dēu esset mltū iūano ad faci
endū iactōe suo tādacōe/ nō oīa p̄t d̄p̄mū nā
illig non esset tanta/ neq tam bone radicalit p
sua p̄p̄tates infire in suo corpore p actō/ nisi est
p forte ingenū subtile nū magistū/ qd s̄ et est
mltū iūano ad faciendū p̄t p actō nātū/ q mltū
adheret omnibz suis intelligenēis ad finendū
complementū suū dicitur opacōm/ p p̄tōm
tā fōtū intellēctū nō h̄t/ qd p̄mo v̄tutes occulte
et occulte in suis corripōibz/ et in corripōne
sua obiectoz debilitant/ quā nātū est qd nūq̄
i p̄ma corripōe/ et bñ intelligat h̄ ordinē hūg
v̄tū cōclusiōis

De qualitatibz actiualibz et de hūore nāe p̄t p̄t
p Oīa nām est scire/ qd dicitur p̄t p̄t
calidi cēat ab ignemot/ qm separat ab illa
natura/ qm ignis p̄t p̄t p̄t tota nature/ et iā d̄p̄i

colore & in ppo loco condicio aut condicio
metallorum / Et ideo de forma metalli / facias tunc
in loco condicio et quodammodo / quod sit illud potest
quo possit transmutari / quod in eundem sit condicio
actio appetens hunc ex natura huius in forma et per
transmutatio / et transmutatio in quodammodo sicut huius
habet ex quodam magno virtute / quod virtus huius cum tempore
frigido et cum sicut complexione / operatur quodammodo
et intransmutando et retinendo quodammodo / Et virtus colorem
influit in virtute huius format sicut in colore celestio
in materia quodammodo / sicut quod quodammodo transformat sicut
et intransmutando illa quodammodo in materia / Quodammodo sicut
doctrina scripta precepit tibi / quod huius est huius totius
et per quodammodo virtute in colore celestio claret
Et hoc est huius in quodammodo huius in materia / et in ista
in materia quodammodo / et non in alio loco / Et per hoc
tunc simplices sicut quodammodo huius / et huius fortis
et sunt formas et transmutatio / tota claret huius
tunc et forma est huius per huius dram / quo monetur
a nobili concordancia per quodammodo / sicut claret totum
huius notandum in ppo pto huius practice //

**Qualiter tota intentio artis debet esse in ppo
materie lapidis et in suo attemptamento //**

54^a

9 Deo potest sentiri tunc intellectus cum confide
iactat iactat / quod quodammodo magis in materia debet
per se et huius subtilitatem / tanto magis de virtute co
lores aliter nunc obtinebit in se / et quodammodo in
nunc / videas quod et amper / quod aqua mutat in aere
et aer in igne / si vis huius per se nature / et ad
si de materia huius debet fieri ignis quodammodo quodammodo
huius in natura aqua et aer / Et si fortis per
quodammodo volens operari est / et quodammodo huius volens
et veneti / Quodammodo facias sicut tunc / ex se simplici //

aon/ qm in illa apparet virtus celestis/ tunc forma per
 simplicitatem // Et hoc dicitur per actum mater et cuncta natura
 et intelligitur tunc id quod docet philosophus in vii. libro metaphysice
 philosophice/ dicens/ quod si per potentiam mater/ sibi apparet
 forma etiam et ipsa per suam actum/ quod si mater dicitur per
 philosophum/ apparet sibi forma simpliciter in intellectu nobili
 cum suo de simplicitate et similitudine/ quod nascitur a pro-
 pter simplicitatem naturae alio/ dicitur cum solutio totum
 per se ipsum lapidi/ pone tunc in loco quodam et tunc
 actum/ ad qualitatem de qua solutio per certam cognoscitur
 color/ quod tunc lapis mittitur/ tunc in calore humido/
 // Quod hec sunt qualitates/ per quas dulcoratur in
 lapide amaro/ cum confusio lapidi habet in suo igne
 quod possit suffocari igne per amabilem //

**Demonstratio speciei lapidi per deam exemplificati-
 ta in quo naturae in suis numeris // 8. 6.**

8. 6. // Et per talem similitudinem comparationis utitur natura
 in numeris per speciem per speciem/ licet
 in intellectu esset per actum fortuito/ Quod si materia per
 philosophum et. ac. vi. deprimata et iuncta ad splendorem
 tunc locum suum potentiam et quodammodo sicut et
 tunc per se ipsum sine aliqua comparatione/ respondens illi
 convertitur in quodammodo in temperata fusa/ tunc per
 quidam/ pontica/ alba et amara/ et accipit formam
 specificam per se ipsum/ ad quod virtus quida et tunc per
 et quodammodo locum monent mater simpliciter et. ac. vi.
 ad formam per se ipsum actum/ sicut manifestum videtur in
 odore tunc attinentem et aliorum modorum/ per mater illam
 non dicitur simplicitatem in simpliciter et. ac. vi. in parte ista
 vaporabile et specificata in se ipsum tunc per se ipsum
 mentosa per vaporem grossum tunc per se ipsum et fusa/ quoniam

nascit a loco transmutabili generacione. Pondera igitur
 ista manum grossa in simplicibus et tantum quod induat
 ventres celestes, quos sunt formae claritate in nido
 lapide, quod bene per se in resolutione elementa-
 ria, qui intelligit comutabilitate elementorum. Et sa-
 cis quod vapor grossus attrahentis, a quo generatur
 attrahentis, et mittit acutus affert et ponticus, et
 cito penetrat partes sulphuris et aeris. vi. depurata
 tas, etiam impenetrabilis insinuat illam manum depurata
 tam per et gelando sed in spem illius vaporis attrahentis
 et huiusmodi quos sunt mixti cum illis.
 // Quapropter si apparet quod non id quod est dicitur
 et maior porta, scilicet, quod ventres celestes non obtineant
 super celestes, fac igitur quod ventres celestes
 super ventres celestes, et huiusmodi per quod sunt
 ista mixtionem apparet, quod et medium inter lapides
 et metallum, cum dicitur mixtio fiat in medio lapidis
 et in medio metallorum et cor in huiusmodi, per medium
 et totum hoc quod est aliquid in participat lapidis ab uno
 latere, et in aliquid in participat cum metallo ab alio
 latere. // Et ad hoc magis probatur lapidis, et non
 posse fundi. // Et probatur metallis quod tenet de
 sua materia, et posse fundi per calidum et siccum, igitur
 potest notari, quod lapides sunt in genere terre siccis
 et metalla sunt in genere aque humidis. // Media igitur
 appellantur omnia illa quae participant cum duobus extre-
 mis. // Sed aliquid illarum mediarum participant magis
 cum siccitate, et illa continent calidum et siccum.
 Et alia media sunt, quae magis participant in
 magno humore, et ab illis distillantur aquam
 cum calore et siccitate, et illa continent per hoc

filii philosophi doctrina declarata coram oculis tuis quod
 hoc quod de puritate metalli et huiusmodi aquaticum
 et aeris. vi. separatim cum igne. tunc magister tibi
 per nos presentat. quod huiusmodi in cognoscencia nam
 modorum. Quod ab illis optimis tota manu
 sciunt et magister in precepto ponendi lapidem
 et opus et tractat. et vi. de suis canonibus videtur
 et cum illis portat lapis ad suam primam nam. quod
 dicitur secundum modum purgatum a macula et sordibus
 originis. **De optimis nunc lapidibus et que sunt**
et unde optime illa optima videntur. 8. 1. 1.

8. 1. 1.

¶ Dico potest cognoscere tunc sensu. quod ac.
 vi. nunc et primis optimis nunc lapidibus
 in primo gradu. Et in 2. et 3. et 4. et 5. et 6. et 7. et 8. et 9. et 10.
 in filiis nunc artificum fecerunt inuentum et natales
 ingenium. quod nunc nos optima ex modis propriis
 que participat nunc lapidibus. sic natura sagax quod nos
 dedit sci. nam ipse aperit nobis monstrat. quod modo // modo
 ipse transmutat nam modorum de aeris. vi. in me-
 tallum per se. istud est modum quod ad tractandum
 secundum modum de potencia in factum. Attamen de
 his metallis eligere in loco modorum in apertis tuis
 que sunt optima nunc. Quia in tanto primo
 dia sunt de nam nobiliorum. de tanto optima sunt
 digniora in precepto. Et ideo ab illis modis sepa-
 ramus optima. (viz. par. vi. et 7. et 8. et 9. et 10.) et alii
 per se. quod de modis modorum. quod de modis
 dia. in aliis nunc sunt formas confusas sunt opti-
 ma. Alit nunc sunt ibi. non possunt ponere in factum
 et quod non de precepto naturae. Et sic essent de se
 ab illa per impotencia quod ad hoc. Et nam nos manifestat

nas me / et exordia certificat / qd nā illa com-
minuit. ar. vi. et mortificat id cōsumendo / et
cōsolando / Et post sua cōsolatōe / qm̄stabilis cor-
metallaz / Et tūc qm̄d opat^r et nō ante / i. dūdo
vnd color qm̄d indigem⁹ / Et p^r pntēd suo nāo
fiat qd op^r / totid^r qd nō p^r fingit a cor / Et
q^rz m̄stet / apparet igit^r et d^r dūdo / qd op^r
exord^r / et cō cōstipatōe. ac. vi. / et dūa atq^r
dūsa magist^r / qd dūdo passet m̄st^r quōd nā
vni⁹ et discōmōencia alit^r nō q^rz et dūa
sō p^r dūam cōcordancā / sic apparet d^rgnatōe
pūcāz p^rgnōmōia cōstipatōe / p^rco hū-
stā appellat^r. lēo vūdiō p^r sponō vūdiō / et
ar. vi. et pastura basilic^r p^rstific^r / Sed p^r p^r
tēncia p^rstēnt mag^r p^rstēnt. istō vūpōr hū-
mor mōstmalis / q^r hūmor dēscōnd^r ab ac. vi.
licet alit^r sit p^r cōstipatōe et fragilitatē tē-
pōr / qm̄d p^rstēnt / Et hū. ar. vi. cū corpō
cōmūctō sūt dūo s^rmat^r / d^r qm̄z facim⁹ nasci
aqua vūmā / qm̄d d^r m̄m ac. vi. et aq^r tēnt^r que
p^rstipat^r cor^r mōstmalis.

Quomodo mōstmalis d^r causa mortis ac. vi.

Puber / 8. 8.

88ra

p^r Et istō hūmōr mōstmalis / qm̄d dēscōnd^r
m̄g^r dūm⁹ qd. ac. vi. d^r cō suo mortis /
Qm̄d vūmā sō m̄stic^r / et postea m̄stic^r sūm p^rstēnt
et sua m̄stic^r / s^r Et exord^r sūm aq^r a cor / et
būit cōm hūmōr sūm / et facit sūm dūm⁹
m̄g^r m̄stic^r vūmā cōbōm / et postea p^rstipat^r

omni. ac. vi. et cuilibet p[ro]p[ri]o tang[er]e filio d[omi]ni p[ro]
quo d[omi]n[u]s gendat / Et p[ro]p[ri]o p[ro]p[ri]o / cuilibet p[ro]p[ri]o inuenerit
in lapide in mundo / eo q[uo]d n[on] est in p[ro]p[ri]o n[on] d[omi]n[u]s
p[ro]p[ri]o creator q[uo]d ip[s]a possit d[omi]n[u]s gendat absq[ue] m[an]u
genu h[uius] et op[er]e manu h[uius] / Et sciam
eo q[uo]d h[uius] ignorant natura mat[er]ialis illig et g[er]m
tionis et op[er]e / id ip[s]u m[an]u iustis et p[ro]p[ri]o ma
nifestat in actu / q[uo]niam ip[s]u non p[ro]p[ri]o f[ra]nco / n[on] adu
nate nam a n[on] / iustis ignorantie // Quousq[ue] p[ro]
mitus transp[er]it p[ro]p[ri]o p[ro]p[ri]o desiderat / quo
ponat ea que sunt abscondita //

Quomodo hoc magistru fit p[ro]p[ri]o nam et p[ro]p[ri]o act[us] // quomodo
et n[on] p[ro]p[ri]o inuenerit et demonstrat // p[ro]p[ri]o
exipit f[ra]nco non q[uo]d d[omi]n[u]s q[uo]d f[ra]nco p[ro]p[ri]o inuenerit
nec p[ro]p[ri]o confusa sic m[an]u inuenerit et d[omi]n[u]s
vino fit f[ra]nco inuenerit n[on] p[ro]p[ri]o act[us] / eo q[uo]d h[uius]
et op[er]e / quo nobis apparet op[er]e p[ro]p[ri]o act[us]
Et id f[ra]nco tibi d[omi]n[u]s inuenerit que demonstrat p[ro]p[ri]o act[us]
p[ro]p[ri]o / q[uo]d ip[s]a inuenerit nam v[er]o et p[ro]p[ri]o inuenerit
nobis / et f[ra]nco in h[uius] / et calidum et frigidum / et q[uo]d
mutatio no est / n[on] h[uius] d[omi]n[u]s et n[on] act[us] / et q[uo]d
natura inuenerit h[uius] ad f[ra]nco nam q[uo]d h[uius]
Et h[uius] f[ra]nco apparet p[ro]p[ri]o inuenerit / q[uo]d in
ac. vi. p[ro]p[ri]o in u[er]o p[ro]p[ri]o act[us] / sic d[omi]n[u]s aqua acuta
f[ra]nco dissoluit p[ro]p[ri]o inuenerit et p[ro]p[ri]o act[us] / quo mouet
ad acuitate f[ra]nco p[ro]p[ri]o inuenerit / et in dissoluen[do] q[uo]d f[ra]nco
t[ra]nco inuenerit h[uius] capiendo forma m[an]u
ca / n[on] forma claya u[er]o forma colopma / sic apparet
p[ro]p[ri]o inuenerit d[omi]n[u]s aqua et f[ra]nco inuenerit
t[ra]nco lapide et q[uo]d inuenerit h[uius] et
h[uius] p[ro]p[ri]o inuenerit / quo v[er]o inuenerit

in forma et spem pluri quidi et lutosi // Et si de na
 gomo / a martio / a vido sentit se ee qd psonatu
 idmduu comidet i nam loci / cu q qmget p sua
 upfem digestioez / Et si adhuc magis dictu locus
 gendacois e qd psonatu i na me / oyt dohilioz
 digestiois et minor ptaf ad tmmadu idmduu
 in corq duju motalli / et io no p qntu nec solum
 upfem / et facit vetti de na aoz i nam aquo / p
 coedpacois qua aoz cap de sm ptaf qd ptaf ptaf
 digesti / quo misonit cu eo vaporabili p defem
 vttut costructi / et ideo miffit i m pmpuado
 p acois caloz viformis et hnditat vuctuoso
 laptis tartape / ut fac facit i marmell //

**De na abortiu cor mmpfem ad respectu pformi
 et de temperia vas natuialis Aucta / qd**

Propter fili t manifestat qd i mmpfem cor mmpfem
 no sunt u abortiu / quo no potuerit qd ad tmm
 mmpfem ooz / n vt illi q nati sunt in loco monstru
 ali malo ordato / sordido / indigesto et corrupto / paci
 entis oqptudioz laptat et corruptio mfra corq
 ooz / Et h p na facit p defem pformi et defem ca
 loz nate / q no p digesti / monstru / qd i ma
 motalli / a p sua magna opatacois a pmmulacois
 ardent caloz aduonit et colopa a idmduu a
 fin loci mutabit in q mma accidenia mltacois
 pnt aduoy / cu qd sit qmcoz tocu mae gendacois
 Quas si locus mntacois idmdualis est talis / qd
 sit bene compatu / talit qd p sua digestione et to
 pancia heat magis ptaf depmadi cu qfuacois mu
 tatio fin qmon clausu // Vnde illud tmm
 tabitur et qdolabitur i fma luma et pma / por

vaporis sui sulphuris iam purgati a macula originali
 legitur / qd de loco dicitur in similitudine / a mpsm sole p
 cōtempācia quā sustinet hūi / idm dñale / a loco sue
 genitricis et digestiois completo a mpsm sole / p
 illuc ubi d loco genitricis sol et mutatio et coge
 latio hūi in mpsm d fund solis / ibi cōtissio dñat
 igitur cū mltu nobili tempācia et mltu bona di
 gestione / Et in loco genitricis hūi dñat aor cū
 virtute celesti / Et ideo clarificat et demonstrat / qd
 fūm et vapor mensuralis tēpōis et ac nūo
 debent gēde neq sup pondus metalli pmpm
 equalit illi alias in pmpm d magis amand
 Quare apparet qd magis hūi de virtutibz tēpō
 i loco genitricis / qd de hūi et nobilitate / que
 venit p tmissionē planetarū in dō loco qd
 latu obtinebit tēpōis et fūm / et ponde
 rostatū / hūi et fūm / sic p hūi / qd
 apparet qd p hūi dñat aor tēpōis / sic t aor
 dñat aor altu cū pfecta tempācia / Et sūmag
 dñat loco pmpm cū virtutibz celestibz / et mltu
 i virtutibz tēpōis / qd fulgore et ioffendend
 absq aliq cōtempācia / fūm et solidū p cōstructionē
 pēd / que demonstrat qm tū et ponde / rostatū
 p nātūre lapidū / et qm d dō qd p qm p dñat
 pporco cōstructionē pmpm / ad quā pporcois venit
 mltu depmāta i illu tūm pporcois ad qdola
 cōz mltu pmpm fūm / et p fūm / loco
 lo qd bibet tū hūi p calore natūale / vnt
 uatōm p tēminatū digestiois / et i omāot mps
 mē mortua pmo aliq virtute / et virtutē i fūm
 qd qm in gēlendo mē pmpm calar pmpm in mē
 talis iā formato //

Quidam actus debet notari. Hae virtutes minores pro
 immores perfectas et de abrenunciare quod per fermentum

Oper omnia quo dyming et formig seip. Ois fi
 lino doctus et artista se debz amfari singula
 ut et dicit notanda virtutes minores pimas pfectas
 Quomodo id dyming quod ac se deprimatur utit i nam
 illig cu q' gmgit? ho intellige ta in pma pto quo d
 de pimas et qeatas lapidi quid in secunda quo d de
 fermentaco et mutaco illig d fua et de ja m
 diam. Tunc qn transieris in p pto f' gradus. Con
 mige fuph' ia qeatu cu fermento abluto qd voca
 vnguentu p pto et videt for to qd dicit i fermentu q
 to oyt vnguentu qz pto et videt qd q' dat for
 ma quom cu illo qd ad cepit qm qeate et fupho
 mit oem genaco et ex quomomibz in na quo
 portat formad et virtutes colopad in se. Et ideo q
 d ad qd nra paco no p fupho n forte oet pme
 tute longuqatf tempis cu mltf oporibz i pma
 pto. Formotu fupplet et qplet p fua virtutes tempa
 tas et mltu bu digeftas cu homitate tempas abf
 magno pcedmto si bu fias face i p pto. Et m
 ho nos fupamz cu fua na qm nra fime fme opz p sola
 digeftione et nos fime p formotaco ex o qd
 na p fua digeftione id qplemt. Deico qeas mte
 ad faciendz dptos pacoed qgntas et qeas pacoed
 i ooz longa maza ois em pacoed tempis d i qe na
 cu qe non qe n p medicu. Et pacoed no facimz
 n p illa nam et i tunc tempis iouolut p fionit
 fiet alio i o qeate p nam. Et qm ignorat mao pacoed
 mige hobe theximu q dicit et olargit abz elot
 elects filijs doctis nro. Et qz q' hano itelligit

१३५

1000

94.

1854

218

refinit mutacoem ten / Et nullus istorum p' fimp' abqz
adintoris abiqz / Cu' se h'ant fieri p' q'rayas opa //
coed / ficut in p'etio sentie p' solucioem corporis / quo
o' causa q'gelacioe p'ic / et q'gelato p'ic o'p' cu' dyso //
lucioe coed / sic q' q'milibz p'p'ic ad fin' actu //
differente cu' p'ad coed' d'nae / h' o' p'p'io op'atica
elo' / q'm' indige' b' intellige' / Et si illa intelli //
q'io p'p'ondet v'p'p'ime t'm' intellectus i' con //
fortacoem et debilitacoem / quo fuit i' n'p' f'm' p'cto //
et i' o' c'p'p' n'ao / q'm' p' illa o' q'libet temp'amentu //
at' distemp'amentu n'p' magist' / quo fuit latitudo

De latitudine complexionis et finis complexionis
h'ondit' in duobz t'm'is / Rubrica / 106

f ill' o'ia latitudo complexionis cu'q'q' p'p'or
fit / ex'it' ad temp'amentu at' distempr //
mentu // Et i' p'mo d'ce complexionis t'm'is duo s'nt //
v'z / temp'ata et distemp'ata / Complexio //
temp'ata o' illa i' q' p'mo qualitates m'utualit //
p'p'it' / q'm' o'p'at' ad illu' t'm'm' / p' q'io p'p'ulat //
melior et potissia dispositio p'p'it' / p'm' totu' illu' //
m'odu' q'm' debet' p'p' p'p' / na' i' qualibet p'p' abp //
luto h'ot' temp'amentu / q' o' talis ad sua p'p'm //
p'p'ectiu' i' d'm'd'nalitat' / distemp'ata complexio //
o' illa i' qua corp' p'laye b'u' p'p'ionatu' p'p'at //
a meliori dispositioe p' d'm'acoem aliq'z qualitat'u //
p'm'at' // Quare apparet / q'd' cu' n'o' nulla co'p'p' //
ione no' possit d'm'ari aliqua qualitas / n'o' at' p'm'p'icat' //
at' p'p'it' / q'd' o'ia complexio distemp'ata at' ex'it' f'm' //
p'p'et' at' p'p'it' // Simplex o' illa i' q' solum una //
qualitas d'm'at' / sic f'm'at' i' n'p' lapido cu' q'libet //
simplici / no' intelligit' q'd' d'm'at' q' simplici quo

na. b'u.

non participat cum alijs talibus, qui hoc sunt contra rationem
complexiomus, cum sit finis propria ex. n. p. n. m.
sed eo quod per iudicium evidenter cognoscitur et
per sensum nobis dedit cum signo manifestum scimus
et videmus quod una illarum quod tunc dicitur multum ad
sua officia et ob hoc volumus dicere quod per lapidem
ducit, videtur de humiditate magna et siccitate multum
magna, et in humiditate minuat et in siccitate
minuat, et in caliditate minuat, quare apparet quod
cum per istam siccitatem elementum hoc dicitur et tunc
per lapidem huiusmodi namque hoc dicitur per rationem
reducens naturaliter quod tunc per istam voluerunt
aliqui dicere quod per lapidem siccitatem et in ultimo gradu
et in longioris siccitatis temperamenti, et passio per
sua siccitatem et acuitatem, quare voluerunt illi ad
foras educere ad suum temperamenti cum maxima hu-
miditate fermentabili, sed hoc quod patet rationem
visum de sapientia nature et rationem natura multum
magna suo intellectu, cum per lapidem per rationem reduc-
ens sit in infirmitate per quodammodo qualitates dyales
cum concordantia per quodammodo infirmitatem, quolibet per tem-
peratam et approximatum, quod temperamenti, quia cum per
lapidem siccitatem per rationem per mortuum et siccitatem in
tunc magno siccitatem, et sua pastura et in tunc
siccitatem de toto comata et aspera, deficientes vitas per
quo de ea approximatio nobilis temperamenti, per
se inquit et dicitur quod per lapidem in longiora quod
per de a suo temperamento existente in deo per rationem
per et siccitatem infra illi tunc, et sunt duo
complexiomus extremos, qui nam de quodammodo
non sit perfecta et tacta de latitudine dei tunc.

¶ Duo sunt modi expandi ad duo qz duo sunt qm p alia tñ
ipm p alia. qm est vt in eo dissoluto extingnat. lare calefacte
albficabit. aut amrficabit. aut mltum. Aliq modo vt
exaleto. qz debili. tñ piciat. pñ corpz de albt ipm aut enfi
cabit emm. t omo pñuit. t cñ ipm fit op mnotz opibz vte ipm
t intelligend est t c.

Nota qz ag dñi v. ag. dñi. calide t hñde. dñi agere v. frigida
t hñda et ipa faciet opatoes omo eadp malig mod. t si opneo
eay fñt agē facit opneo mñt mod. sic qz m dñi omo fñt
plures pñe. qz e sit ipm nō mēte opneo dissoluei solm nō dñt
nt mēte e n. aqua pñt amfiteato qm opñde opat ad enb et
ad albu dñi p dissolom et sepulconem pñdato ita ut aq sit da
na pñclara t pulcra.

¶ In dñi vñd dissol. ita qz magna clarum nertato mñlia
cor t pñt e diss. aut defiat. qzela ipm pñt solntu est
deinde pñ. tñt pñt albu dñi albt pñt. ambigñ.
careno dñi emēdat t mēte ipm fac. qz vñt pñt pñt dñi
pñt nertato vñt dñi pñt pñt dñi t sic pñt pñt pñt.
agē opñde amov. cñ actio ad mñtato t c.

¶ Sal pat. an. tñ. Dissilla ag. ex eis t illa gñte cñ qz tñ
Dissillato de vñde greco et m ag dissolnta pñt gñte mñ.
cñ i ag. t pñ. ad sublt. t pñ. vñt t fñt illu mñ. vñ
bñfca. Dissol. m a cñto mñ et ag coros. tñ dissol. eadp modo
corpz solto t gñte agnas. sit qzela t itñ dissol. t qzela dñi
pñt sic pñt pñt. Et sic dissol. fñt mñt cñ aqua t
ex illa aqua mñt mñt pñt. tñt pñt t tñt pñt t c.
not. bñ de sale dñi.

¶ Sal ar. vñt t pñt. qz pñt. qz gñt gñt cñ co e assat mñt
cñt t gñt pñt pñt mñt mñt ad solntu. t gñt ad
ipm dissolnt. pñt pñt mñt t ipm. qz gñt gñt
pñt. vñt e est calida t hñda t pñt pñt ad etñ nā
pñt ipm nō pñt mñt mñt. t pñt qz ipm nō de
nert vñt. pñt pñt pñt pñt mñt alio pñt tñt
pñt t apat mñt t pñt pñt t emēdat cñt a mñt
cñt t mñt i pñt ad corpñt t vñt t c.

allura

not too

agua maris pro fot 20

En q^o sulph^r amicar^o p^r vnu^m cu^m cor^ris p^rsent^r. fact^r ip^su^m cu^m
- de secret^r maxi^m. A via una p^rfetta. Unde q^uo vno q^uo
p^rar^r. q^uo p^r noⁿ elicias. q^uo cu^m g^ru^mto p^rfict^r p^r p^r illo p^ro
lat^r magis^m usq^{ue} ad diffractionem 2 c

Dispolne r^p in aceto & ab eo distillato acetu & in aceto
librid albu & fusibile

Omne de p[er]dito sulph[ur]e p[ro]p[ri]o q[uo]d & q[uo]d fuit in califa
q[uo]d p[er] f[un]g[us] & m[ag]ist[er] de sale f[un]c[t]ibili si dem[on]st[ra]to
no diff[er]et p[ro]p[ri]o gaudet q[uo]d in vna co[n]t[ra] & c.

De meezaten 16. 17. 18.

pphiatnam pot. ut lū. & tūc de mē & pat. armōa tūcā to
ciens quos ciens quisp. erat ut cēra p. fac. nī. p. fac. p. p.

Inceracio argi. sine abs^{co} atomu sublat^{at} a p^{re}te de eo s^um g^{ra}m
voluo s^um l^uas l^u & assa g^{ra} l^uenta igne et q^ua videtur
q^u p^{re} in fuyet p^{re}te abiq^u. & p^{re} q^ue sic p^{re} & sic d^uta
opione do d^ussol nato p^{re} liq^usa. ut cera. & c^o
p^{re} h^uat deq^u no co^o & q^ust^u de ar^u uno p^{re} o^o q^unt^u p^{re} s^um p^{re} t^um
de p^{re} ar^u & sic do^o in ar^u m^untat colore deinde p^{re} in ar^use
& q^u p^{re} p^{re} fuyet ex^ute abiq^u & t^ue h^u m^ultitudo do erat s^um
laray & faciet ad d^u alia p^{re} loq^uto de solut^u p^{re} liq^usa q^u

ppm-oz. 214 alip 2 2.

Spacio pot. fugit.

pp. d. v. l. m. pul. & m. h. l. c. n. a. g. n. a. p. h. o. n. t. & v. i. t. o. l. i. s. m. m. a. r. m. o. r. & l. y.
Desiccando. tunc po. ad p. d. c. u. l. m. a. t. u. r. a. m. a. r. t. & s. a. l. e. c. o. n. d. u. t.
p. m. q. p. o. l. i. a. t. y. d. t. e. r. c. u. n. a. g. n. a. p. d. i. c. t. a. & d. e. s. i. c. c. a. t. & s. u. b. l. i. a. p. e. t. e. r.
albu. fixu. & fundeu. p. o. d.

pp. de eo ut p. l. y. & fac bullu. m. o. l. o. q. d. p. d. i. e. m. t. e. g. r. & q. d. p. d. i. e. m.
a. g. n. a. c. l. a. r. a. p. d. e. s. i. c. c. a. t. & p. o. d. a. d. s. t. a. n. d. y. p. s. e. s. i. n. e. a. l. i. c. o. & p. i. e. r.
d. i. e. m. i. n. t. e. g. r. & p. d. i. e. m. & t. a. l. b. u. d. e. f. i. x. u. & f. u. n. d. e. u. & c.
h. a. b. i. l. e. a. d. f. u. n. d. e. n. d. y. & c.

Get ad utend. & q. p. p. m. a. s. t. a. c. i. o. n. e. m. a. n. n. u. m. & a. u. s. i. s. u. b. l. i. a. t. a.
d. i. s. t. e. n. s. u. p. o. n. a. t. i. n. v. a. s. e. v. i. t. o. m. i. d. o. s. i. n. e. f. o. r. n. a. c. e. c. u. c. o. n. s. u. l. y. e. t. a. d.
m. u. n. i. f. e. r. t. e. u. d. i. g. d. e. b. i. l. i. s. s. i. q. u. i. p. r. e. o. a. d. d. i. s. t. a. t. s. u. b. l. i. a. n. e. t. m. f. u.
i. t. a. t. e. a. s. p. i. s. q. u. e. e. c. a. a. d. u. s. t. r. i. o. n. e. m. i. n. s. o. l. e. v. i. n. o. & e. t. a. g. n. e. t. a. d. i. n.
i. g. a. d. m. i. s. t. b. i. t. s. o. l. i. s. p. e. p. a. t. a. p. d. e. c. o. c. t. i. o. n. e. m. i. n. a. g. n. a. a. c. u. t. u. t.
p. d. i. c. t. a. & t. u. c. d. a. p. t. u. a. d. q. u. e. s. t. e. n. d. y. c. u. a. l. i. y. e. l. e. m. e. n. t. s. & c.

pp. v. m. a. p. m. r. u. b. e. i. d. y. p. p. a. l. a. b. i. c. u. d. i. s. t. i. l. l. a. t. u. c. h. a. o. d. e. a. e.
t. o. f. o. r. t. i. & i. l. l. y. d. i. s. t. i. l. l. a. c. a. d. e. m. i. n. q. f. a. c. t. o. q. u. i. s. t. e. i. p. s. a. d. i. s. t. i. l. l. a.
c. o. n. c. o. & i. t. e. m. c. a. o. d. i. s. t. i. l. l. a. t. s. i. l. p. p. p. s. o. t. v. i. n. o. s. a. l. a. r. i. a. s. i.
a. n. t. a. n. t. p. p. s. e. m. u. n. i. t. & t. u. c. s. i. l. m. i. b. i. b. a. n. t. e. c. u. d. p. d. i. c. t. a.
d. i. s. t. i. l. l. a. c. i. o. n. e. & p. o. n. a. t. i. n. a. l. e. m. b. i. c. o. s. i. n. e. f. u. n. d. e. d. e. p. d. i. c. t. a.
d. i. s. t. i. l. l. a. c. i. o. n. e. q. a. d. y. d. p. u. s. s. i. t. u. d. i. e. m. s. i. n. e. c. o. m. m. u. n. a. t. t. u. c. d. i. s. t.
i. l. l. a. a. b. s. e. r. a. g. c. a. n. e. d. o. t. u. q. n. o. d. e. s. i. c. c. a. t. t. u. c. a. c. t. i. p. e. s. a. c. t. o.
c. u. d. i. c. t. a. a. g. n. a. d. i. s. t. i. l. l. a. t. a. d. e. a. l. b. a. b. i. n. t. e. f. i. x. a. b. i. n. t. & p.
q. u. i. c. e. s. i. n. e. a. g. & g. y. e. l. a. b. t. e. n. i. n. l. i. n. a. m. & c.

Subliaco d. v. m. v. m. pp. s. o. t. f. u. g. b. a. t. a. t. u. r. m. a. r. t. s. s. a. l. q. u. o.
p. p. a. t. i. s. u. b. l. i. n. e. t. a. n. i. n. e. s. u. b. l. i. a. t. a. d. t. i. a. m. p. e. a. a. n. n. u. m. d. v. m.
q. u. i. s. t. e. n. t. e. q. u. a. n. d. o. p. p. s. a. l. i. c. t. o. q. f. a. c. t. o. i. t. e. m. i. n. f. i. o. l. s. p. i. c. t. i. o.
c. a. l. l. i. o. s. o. l. i. c. t. o. & i. p. s. u. m. h. e. b. i. o. q. u. i. p. d. & c.

ffixaco d. v. m. v. m. a. c. t. i. p. e. s. a. l. a. r. a. g. f. i. x. u. c. u. d. i. l. l. a. i. n. b. i. b. e. a. n. n. u. m.
v. s. o. t. s. i. n. e. m. a. r. m. o. r. p. i. n. f. i. o. l. a. p. o. & i. n. f. i. c. o. l. l. o. c. a. e. q. u. o.
e. t. t. l. y. p. r. a. n. s. a. c. t. d. i. e. l. y. a. g. n. a. r. e. p. u. e. o. q. p. f. i. l. t. r. d. i. s. t. i. l. l. a. p.
g. y. e. l. a. & i. t. a. t. o. e. o. d. i. n. m. e. r. a. s. i. n. e. m. a. r. m. o. r. d. i. s. s. o. l. u. e. d. o.
& g. y. e. l. a. n. d. o. & s. i. c. t. i. a. o. & f. i. x. a. b. i. t. & c.

pp. h. p. anuro. & tñ sat conſpata in corpore pñad ad vma
coque tñ fili modo macato. q̄ aceto q̄ſumpto pñ pñde anuro.
aqua calidam bis vt tñ & cñ baculo bñ pñſe cñ an. re
pñderit aq̄ eue toaco q̄ faciedo q̄ſq̄ tota facie ſordiac
cñ ſalſitudie iſedat & anuro vñde indy vñmacat tñ
illo deſuta & ſolū ad an pñ ſat qñ ſpata tñ oalio qñ
& mediate carbōnū in corpore cñ aceto & deſutit tñ
ſolū. ad leto vñne & tñ album tñ albiſſ. & c.

Disillat. dnd vni p alembicu rē yttas tartarū calymati & pte
vna dnd v. mcorpent. pē m alembico mēdū & fac bonū
uiz flamen de lig & disillabito aq̄ alba v. q̄ pū dē bu
talid pnaa ggelat amū & c.

De albugine oculi. R. testas oncae candidas & puras a pelli
culis puluerem in mort. sub^{it} ansa et puluerem inter macato disp
illato de^{it} tot^{it} fiat aq. clara & cu^{it} ista qua m^{it}da solam vnu bu
qt^{it} & h^{it}. om^{it} vice affando p^{it} fac distender^{it} & distendet alb^{it}
& diffusus p^{it} h^{it} & q^{it} cu^{it} dicit aq^{it} m^{it}cerando q^{it} elando disten.
De distendet alb^{it} file q^{it} strallo & o^{it}

[illegible][illegible]

[illegible]

R foliorum pino 3. ff. et thymus epethas an 3ij
dii mayat caput macedon an 9j. bullent in succo
borag qd suff. addito Omnis pinoz quantitas
ad hoc succo impotenti an 2j. amari eloti ff 3ij
R albissim. et quassia j. succo de pino 2 c
fat nocte. ut est fons ~~pino~~ yborate. 2 c
cont^a qd alysum longum.

R. peret fiste fapifag. tunc pto fnapio pypio ing.
 gariat. baccap lamp capyff. qm pto. enforby
 astopy. tere refmo gallam pnc nanaat pulmo palmo
 du 2. 1. canande nupto pale coquo. baidam au bup
 calameto qigam. ythomifio fano du 3. 1. ft ex hyping.
 ad oto buda enforby astopy aamor pnc nanaat & pnto a
 2. 1. 2. 3. 4. ft ex hyping. pbat. h. pnto vnu vnu
 de galifi in alta pto coquo 2. 3. vntano fano
 pnto manu ad fupofiaone cerotof pnto ex pnto
 et of madra capellam dph bodeftake & pnto qd pnto
 eft in cuncto mea pnto. & c.

Ungeum pcedm.

¶ Ungta alb & citr^a anⁱ 3ij. unguent^u fup^a 3ij.
p^rese 3ij. camphor^{is} 3ij. elib^a p^ripio nig^u bayac^u
anⁱ 3ij. Vm^u salina ext^racti v^u p^rimant^u
anⁱ 3ij. d^ru^u foliat^u tafolia g^rificand^u anⁱ et mⁱnⁱ
f^r ut p^resao ut unguento p^ripio & Ung^u to
facies p^rio t^r mas ext^ract^u facies anⁱ p^riaot
p^raplet p^romⁱ & r^ot^u
f^ru^ura balduce aⁱ p^ress^u ale 2q.

¶ Pul^u Radul^u helonde for
pe p^ram p^ruq^u & calico 2

¶ cap^u mⁱayot p^ricena^u d^r anⁱ cor^u anⁱon f^rix^u
malan^uo. anⁱ 3ij. d^ru^u p^rlio licop^rssio anⁱ 3ij.
p^rene ad p^rend^u omⁱ pul^ugent^u v^ucatat^u p^racien^u
anⁱ f^ru^uce tep^risat^u mas & mⁱ p^rotag^u & p^rap^rot^u
t^rif^u d^red^u q^r f^rlog nat^ru^uat.

¶ 3ij. p^ricena^u d^r cass^u l^ung^u cap^u p^robals^u cardan^u
man^uoz & p^ru^u p^rg^rap^rss^u mⁱast^u d^ruct^u anⁱ 3ij.
p^ripet^u 3ij. z^rua p^ru^u alb^u d^r p^ruff^u mas & p^rero
& anⁱ h^rora d^ru^u & c^r.

Dia emule

¶ emule cap^u d^r 3ij. alb^u 3ij. 2ij. cap^uit^u v^uon^u
p^rap^u anⁱ 3ij. licop^ras 3ij. z^rua p^ru^u alb^u 3ij.
pul^ugent^u & mⁱst^u ut p^rep^ru^uent^u anⁱ p^rio cap^uit^u
v^uon^u & c^r. Ad fac^u p^ru^u p^ru^uent^u

¶ cap^u op^u 3ij. 3ij. alb^u d^r 3ij. mⁱst^u p^rad^u 3ij. z^rua 3ij.
v^uon^u v^uon^u d^r lag^ron^u fac^u ut p^rap^u & c^r

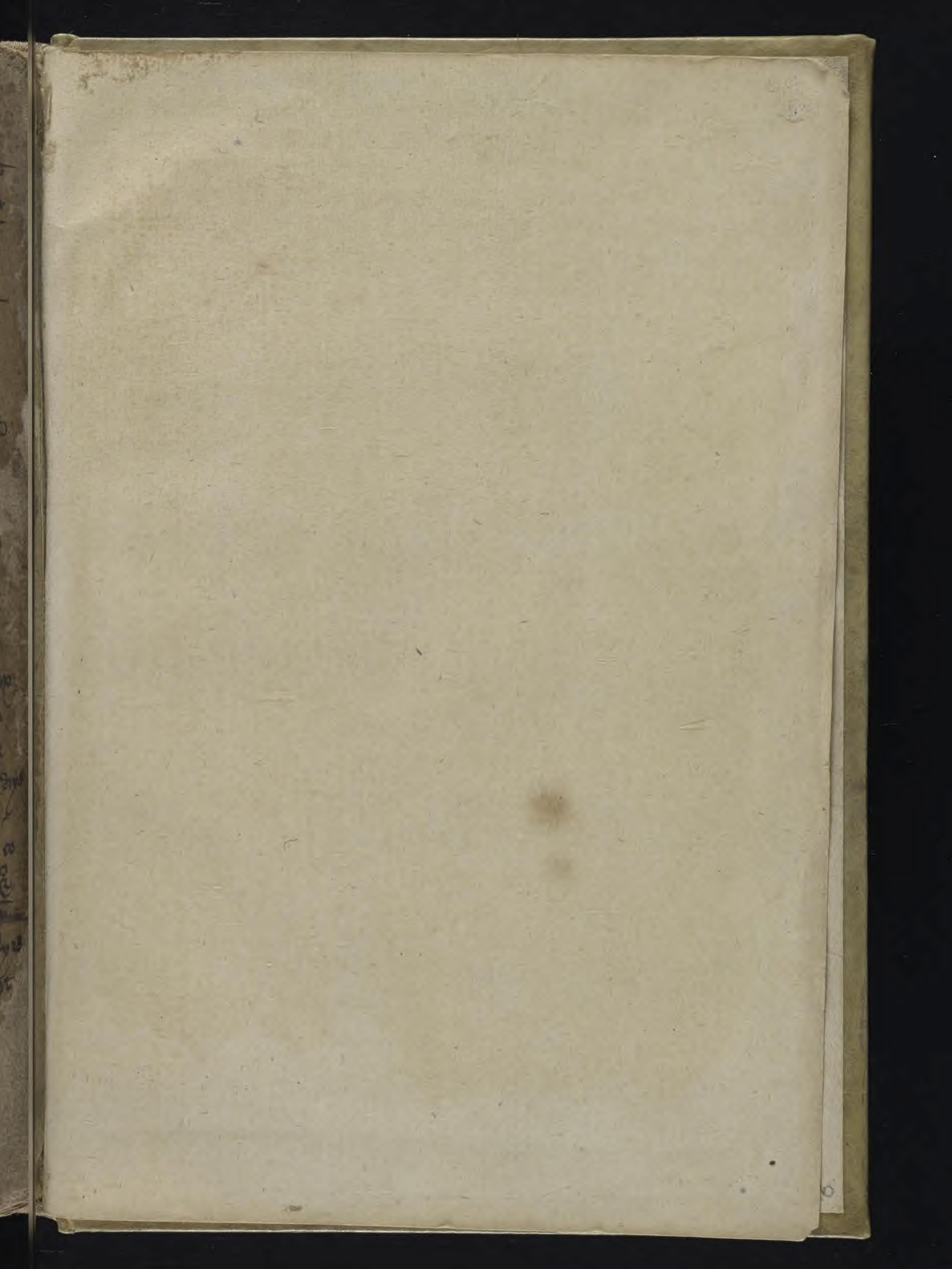

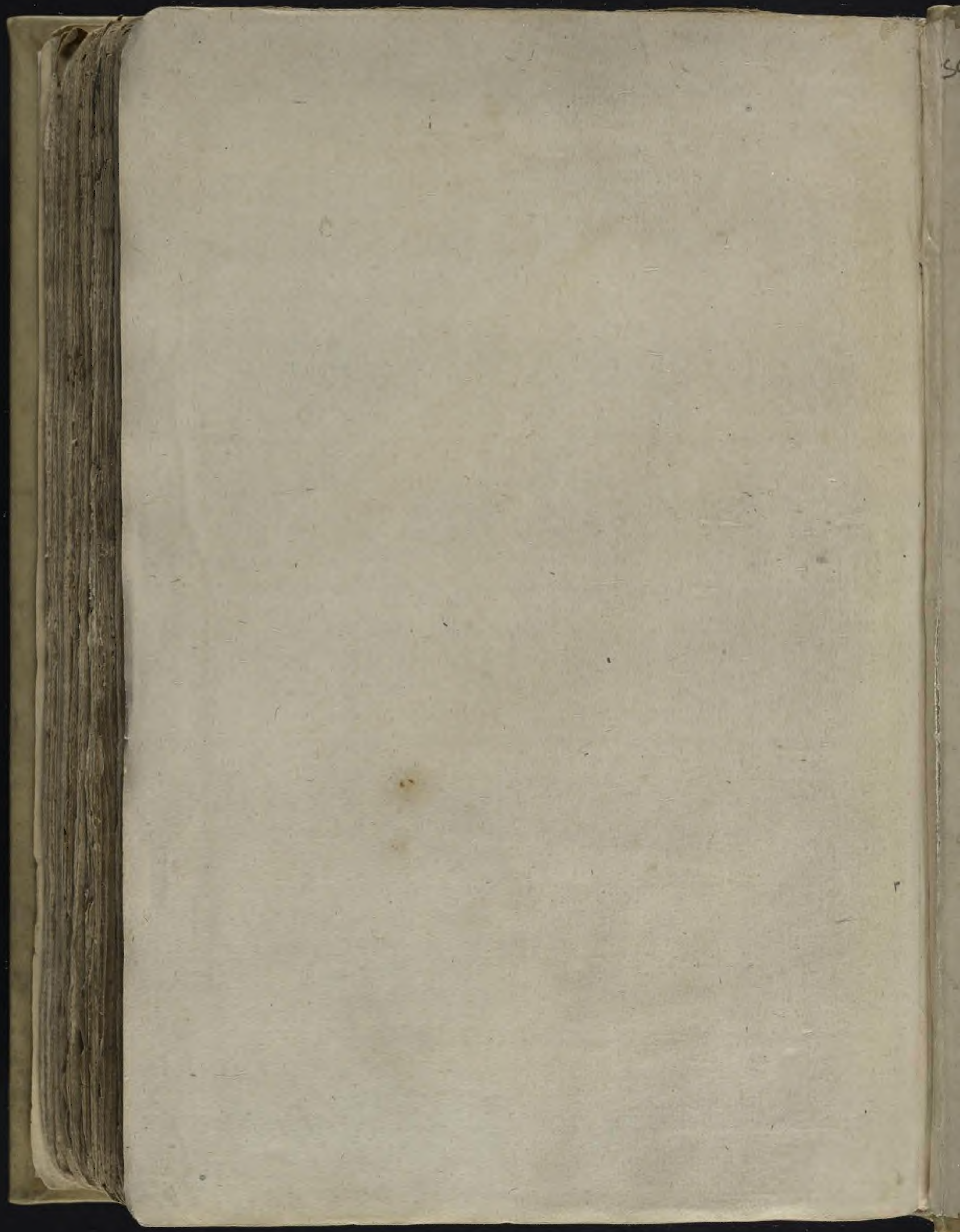
make the thing be fine but as comend in limatura as small
at the image be made then put hit in to a small glass
and a pome that glass lute another and also the bottom
of the glass that the mat ^{pendy} p. Then set the sy-
de vessel in to a forn^e layd wth sand in a pot of ethe
your for^{ne} most be made a forn^e of conlac of
astendyng du dispendyng. and pen make a measure
for and a month pen yt wylle wep blacke & pe
augmet the fyr^e in op month & h^{er} wep white
pe forsyng a n^op & month your fyr^e and pe stave
be yode the melt hit done & of no lands the tyme to

Take and sege egges harde Then take a be off alme in and
gynde it small In to go order Then take the white of y^e
redm^e egges and gynde ye powder & ye egges a pon a marble
stone like to past and put hem in to a stillatoy of glasse
and still ye fro heat & oyle Then take a rounde ball of wax
and take ye best clay ye may get ye hite ye butt of wax in
ye tyme thille a bone to ye sand clay Then make a lytle hole
in ye clay till ye come to ye wax and ye dyert and gnew it is drye
make out ye wax Then take meny & cluse it clene & ellis
and lymd hym And put y^e of in to thy pottle Then take of ye co-
posse and fublyp thy pottle ye lute ye hole of thy pottle &
pe see it in hote p^{er}ke not to hote ye first day. Then ye wax
hote fyre y^e in day a bone all ye fyre and make an hote fyre
and ye breke your pot & take out your stone & make it
in ye p^{er}ky don^t 9. 15.

South Hall III / 1101
FTTT

3SP2H

84912 - BPH.MS.16

5000

TM64Z(BOX)

BPH
16

